

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ
Π.Μ.Σ. ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΧΩΡΟΥ (DOMAIN NAMES)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΑΛΥΒΑ (Α.Μ. 0904Μ007)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ Ν. ΚΕΦΑΛΑΣ

**ΑΘΗΝΑ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2006**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	<u>Σελ.</u>
Συντομογραφίες	iv
Εισαγωγικό Σημείωμα	1
I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις για το Internet	
<i>A. Περιγραφή Internet - Ιστορική Αναδρομή</i>	2
<i>B. Το Internet Ειδικότερα</i>	
α. Η Λειτουργία του Internet - Οι Υπηρεσίες που Προσφέρει	4
β. Ο Παγκόσμιος Ιστός	5
II. Το Σύστημα Ονοματοδοσίας Διαδικτύου (D.N.S.)	
<i>A. Ορισμοί</i>	7
<i>B. Έλεγχος του DNS, Αρμοδιότητα Καταχώρισης Domain Names</i>	9
<i>Γ. Περιγραφή των Domain Names</i>	
α. Γενικά	11
β. Εθνικοί TLDs (country code TLDs ή ccTLDs)	13
γ. Διεθνείς ή Κοινόχρηστοι TLDs (generic TLDs ή gTLDs).....	14
<i>Δ. Το νομοθετικό πλαίσιο του DNS στην Ελλάδα</i>	
α. Η Συνταγματική Κατοχύρωση του Δικαιώματος Καταχώρισης Ονομάτων Χώρου	16
β. Η Νομοθετική Πρόβλεψη για την Καταχώριση Ονομάτων Χώρου	17
γ. Η Διαδικασία Εκχώρησης Ονομάτων Χώρου στην Ελλάδα.....	21
<i>E. Ο Τομέας Ανωτάτου Επιπέδου .eu</i>	
α. Περιγραφή	24
β. Κριτική στο .eu.....	28
III. Νομική φύση	
<i>A. Περιουσιακή Διάσταση των Domain Names</i>	30
<i>B. Απόλυτος Χαρακτήρας του Δικαιώματος επί των Domain Names</i>	33
<i>Γ. Domain Names και Διακριτικά Γνωρίσματα</i>	
α. Ο Διακριτικός Χαρακτήρας των Domain Names	35
β. Συμπέρασμα.....	38

IV. Νομικά Ζητήματα από την Εκχώρηση και Χρήση των Ονομάτων Χώρου, Σύγκρουση με Διακριτικά Γνωρίσματα

<i>A. Η Απουσία Προληπτικού Ελέγχου – Η Αρχή της Χρονικής Προτεραιότητας ..</i>	<i>41</i>
<i>B. Σύγκρουση Domain Name με Διακριτικό Γνώρισμα ή άλλο Domain Name</i>	
α. Το Domain Name ταυτίζεται ή μοιάζει με σήμα τρίτου	<i>44</i>
β. Το Domain Name ταυτίζεται ή μοιάζει με διακριτικό γνώρισμα τρίτου	<i>48</i>
γ. Το Domain Name αποτελείται από το όνομα τρίτου (φυσικού προσώπου).....	<i>49</i>
δ. Το Domain Name προσβάλλεται από μεταγενέστερα διακριτικά γνωρίσματα	<i>50</i>
<i>Γ. Περιεχόμενο Αιτούμενης Έννομης Προστασίας</i>	<i>51</i>
<i>Δ. Παθητική Νομιμοποίηση ΙΠ/ΙΤΕ και ISPs</i>	<i>55</i>
<i>Ε. Δωσιδικία - Εφαρμοστέο Δίκαιο</i>	<i>56</i>

V. Εξωδικαστική Επίλυση Διαφορών

<i>A. Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP)</i>	<i>59</i>
<i>B. Εναλλακτική Επίλυση Διαφορών για Domain Names στον TLD .eu</i>	<i>62</i>
<i>Γ. Διαιτησία στην Ελλάδα</i>	<i>66</i>
Αντί επιλόγου	<i>67</i>
Βιβλιογραφία	<i>68</i>

Συντομογραφίες

ΑΚ	Αστικός Κώδικας
αρ.	αριθμός
Άρθρ.	άρθρο
Αρμ	Αρμενόπουλος (περιοδικό)
Δ	Δίκη (περιοδικό)
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών (περιοδικό)
δηλ.	δηλαδή
εδ.	εδάφιο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΔ	Εναλλακτική Επίλυση των Διαφορών
Ε.Ε.Τ.Τ.	Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΝΟΒΕ	Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
επ.	επόμενα
ΕπισκΕΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
Η/Υ	ηλεκτρονικός υπολογιστής
ΙΠ/ΙΤΕ	Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας
Καν.	Κανονισμός
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΜΠρΑθ	Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών
ΜΠρΘεσ	Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης
ΜΠρΛασ	Μονομελές Πρωτοδικείο Λασιθίου
ΜΠρΠατρ	Μονομελές Πρωτοδικείο Πατρών
ΜΠρΣύρ	Μονομελές Πρωτοδικείο Σύρου
Ν	νόμος

NoB.....	Νομικό Βήμα (περιοδικό)
ό.π.	όπου παραπάνω
παρ.	παράγραφος
π.δ.....	προεδρικό διάταγμα
ΠΚ.....	Ποινικός Κώδικας
ΠολΠρΘεσ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης
Πρβλ.....	παράβαλε
Σ	Σύνταγμα
σελ.....	σελίδα
στοιχ.....	στοιχείο
υπ' αριθμ.....	υπ' αριθμόν
ΧρΙΔ.....	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου (περιοδικό)
ccTLD	country code Top Level Domain
DNS.....	Domain Name System
fcfs.....	first come first served
gTLD.....	generic Top Level Domain
HTML	HyperText Markup Language
http	HyperText Transfer Protocol
IANA.....	Internet Assigned Names Authority
ICANN.....	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
IP.....	Internet Protocol
ISP.....	Internet Service Provider
NIC.....	Network Information Centre
RFC	Request for Comments
sTLD	sponsored Top Level Domain
TCP/IP.....	Transmission Control Protocol/Internet Protocol
TLD.....	Top Level Domain
UDRP	Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy
WIPO	World Intellectual Property Organization
www.....	world wide web

Εισαγωγικό Σημείωμα

Ο ερχομός και η επικράτηση του Διαδικτύου στην Ελλάδα αναμφισβήτητα πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη καθυστέρηση σε σχέση με τις περισσότερες χώρες τις δυτικής Ευρώπης, γι' αυτό εξάλλου και η πρώτη δικαστική απόφαση ελληνικού δικαστηρίου χρονολογείται μόλις το 1997 (ΜΠρΘεσ 7569/1997). Ήταν μάλιστα μια εξαιρετικά συντηρητική απόφαση που καταδείκνυε την περιορισμένη εξοικείωση του Έλληνα δικαστή με τα ονόματα χώρου και τη λειτουργία του Internet εν γένει. Από τότε τα πράγματα έχουν αλλάξει σημαντικά και η προσέγγιση των προβληματισμών που ανακύπτουν σε αυτήν την καινούρια παραφυάδα του δικαίου, γίνεται με πιο κριτική ματιά.

Παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται και τις διαμαρτυρίες των υπολοίπων κρατών, το Internet και πολύ περισσότερο το Σύστημα Ονοματοδοσίας στο Διαδίκτυο (D.N.S.) παραμένουν αμερικανοκεντρικά διατηρώντας μια εξάρτηση από τη χώρα από την οποία προήλθαν. Κι ενώ στα περισσότερα κράτη η διαχείριση του D.N.S πραγματοποιείται από ιδιωτικούς φορείς οι οποίοι προκειμένου να εκχωρήσουν τα domain names συνάπτουν σχετικές συμβάσεις με τους ενδιαφερομένους, στην Ελλάδα η διαχείρισή του έχει ανατεθεί στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων η οποία για την εκχώρηση ονομάτων χώρου εκδίδει διοικητικές πράξεις.

Η εργασία αυτή επιχειρεί να θίξει κάποια από τα ζητήματα που ανακύπτουν σε σχέση με τα domain names, κυρίως αναφορικά με τη σύγκρουσή τους με τα διακριτικά γνωρίσματα, αφού προηγουμένως προσπαθήσει να διαγράψει τον τρόπο λειτουργίας του Διαδικτύου και του D.N.S. και επιχειρήσει να αναλύσει τη νομική φύση του domain name στην οποία όποια περαιτέρω ανάλυση οφείλει να βασιστεί.

I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις για το Internet

A. Περιγραφή Internet - Ιστορική Αναδρομή

1. Ως ηλεκτρονικό «δίκτυο» ορίζεται ένα σύνολο ηλεκτρονικών υπολογιστών συνδεδεμένων μεταξύ τους, οι οποίοι χάρη σε μια κοινή «γλώσσα», ένα πρωτόκολλο¹, είναι σε θέση να επικοινωνούν ούτως ώστε να ανταλλάσσουν δεδομένα και να έχουν πρόσβαση σε κοινές πληροφορίες². Το Διαδίκτυο [Internet, Net (Δίκτυο) ή Cyberspace (Κυβερνοχώρος)] από την άλλη, είναι το πιο μεγάλο δίκτυο συνδεδεμένων υπολογιστών, του οποίου το μέγεθος είναι αδύνατο να προσδιοριστεί καθώς διευρύνεται μέρα με τη μέρα.

2. Το Internet, το οποίο ήδη μετρά περισσότερα από τριάντα χρόνια παρουσίας στις Η.Π.Α., είναι ένα αποκεντρωμένο σύστημα που βασίζεται στην αρχή της διαβίβασης πληροφοριών από έναν υπολογιστή σε έναν άλλο, μέσω της χρησιμοποίησης περισσότερων Η/Υ ως ενδιάμεσων υποσταθμών. Το πλεονέκτημά του έγκειται στο γεγονός πως ακόμα και αν καταστραφεί ένα τμήμα του, η διαβίβαση της πληροφορίας θα πραγματοποιηθεί σε κάθε περίπτωση, μέσω της χρήσης εναλλακτικής διαδρομής υπολογιστών καθώς για την αποστολή ενός μηνύματος μέσω Internet ακολουθείται οποιαδήποτε διαθέσιμη οδός και όχι κάποια σταθερή και προκαθορισμένη³.

3. Ένα επιπλέον καίριο χαρακτηριστικό του Διαδικτύου συνίσταται στην τμηματική μεταφορά των πληροφοριών από τον ένα υπολογιστή στον άλλο, το οποίο σημαίνει ότι κάθε πληροφορία που πρέπει να διαβιβαστεί χωρίζεται σε μικρότερα κομμάτια (packets), καθένα από τα οποία μπορεί να ακολουθεί διαφορετική διαδρομή

¹ Τα πρωτόκολλα είναι προσυμφωνημένες μέθοδοι επικοινωνίας μεταξύ των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Βλ. *I. Καράκωστα*, Το Δίκαιο του Internet (Νομική αντιμετώπιση του διαδικτύου), ΝοΒ 1998, σελ. 1172.

² Σημειώνεται ότι τα δίκτυα διακρίνονται σε τοπικά (Local Area Network-LAN), τα οποία επιτρέπουν τη σύνδεση υπολογιστών που βρίσκονται σε περιορισμένο χώρο π.χ. σε ένα κτίριο και σε δίκτυα ευρείας περιοχής (Wide Area Network-WAN), με τα οποία καθίσταται δυνατή η διασύνδεση υπολογιστών σε ευρύτερες γεωγραφικές περιοχές. Βλ. *Χρ. Γουλτίδη*, ECDL 4, Γρήγορα και απλά, 2004, σελ. 70 επ..

³ Βλ. *I. Καράκωστα*, Δίκαιο & Internet, 2003, σελ. 3.

μέχρι να φτάσουν όλα στον υπολογιστή του παραλήπτη και εν συνεχεία να ξαναενωθούν προκειμένου να συνθέσουν το μήνυμα που αρχικά απεστάλη. Για τη σύνθεση των packets χρησιμοποιείται το TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol), το οποίο τρόπον τινά συνιστά τη «γλώσσα» επικοινωνίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών που είναι διασυνδεδεμένοι στο Internet⁴.

4. Το Διαδίκτυο αναπτύχθηκε⁵ από τις στρατιωτικές υπηρεσίες των Η.Π.Α. κατά την περίοδο του ψυχρού πολέμου ως απάντηση στην προσπάθεια της Ε.Σ.Σ.Δ. για κατάκτηση του διαστήματος και αποσκοπούσε ακριβώς στην εξασφάλιση της απρόσκοπτης και αδιάκοπης μετάδοσης ιδίως των στρατιωτικού περιεχομένου μηνυμάτων. Η ιστορία του ανάγεται στο 1969 όταν η Υπηρεσία Έργων Προηγμένης Έρευνας του Υπουργείου Άμυνας των Η.Π.Α. (U.S. Defence Department Advanced Research Projects Agency-ARPA) ανέλαβε να αναπτύξει ένα σύστημα επικοινωνίας αφενός απρόσβλητο από τις καταστροφικές συνθήκες ενός ενδεχόμενου πολέμου και αφετέρου οικονομικό. Έτσι, δημιουργήθηκε το ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network) το οποίο πληρούσε όλες τις ως άνω προϋποθέσεις καθώς επιπροσθέτως, για τη λειτουργία του αρκούσε το υπάρχον τηλεφωνικό δίκτυο. Σύντομα, με το ARPANET συνδέθηκαν τα Πανεπιστήμια του Λος Άντζελες, της Σάντα Μάρμπαρα, της Γιούτα και το Ερευνητικό Ινστιτούτο του Στάνφορντ⁶. Ο όρος Internet (Interconnected Networks ήτοι διασυνδεδεμένα δίκτυα) έκανε σταδιακά την εμφάνισή του, μέχρι που το 1983 αντικατέστησε οριστικά την ονομασία ARPANET. Το Internet ήρθε στην Ελλάδα μόλις στα τέλη της δεκαετίας του 1980, οι δε πρώτοι που συνδέθηκαν με αυτό ήταν ο Δημόκριτος και το «Ινστιτούτο Τεχνολογικής Έρευνας» του Πανεπιστημίου Κρήτης. Άνθηση άρχισε να γνωρίζει στη χώρα μας από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και ύστερα⁷.

⁴ Βλ. *Καράκωστα*, ό.π., σελ. 3 επ.

⁵ Για το θέμα βλ. *Καράκωστα*, ό.π. και *Χρ. Ξουραφά*, Το domain name και οι προϋποθέσεις αναγωγής του σε διακριτικό γνώρισμα, 2006, σελ. 9 επ.

⁶ Ο κύκλος των διασυνδεδεμένων στο ARPANET ιδρυμάτων διευρύνθηκε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Το 1971 ένα site στο ARPANET κόστιζε περίπου 250.000 δολάρια το χρόνο. Το 1973 ξεκίνησε η διεθνής πορεία του Διαδικτύου με τη σύνδεση σε αυτό του Ηνωμένου Βασιλείου και της Νορβηγίας.

⁷ Βλ. *Καράκωστα*, ό.π.

B. To Internet Ειδικότερα

α. Η Λειτουργία του Internet - Οι Υπηρεσίες που Προσφέρει

1. Σκοπός των εφευρετών του Internet ήταν το νέο μέσο επικοινωνίας να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο δαπανηρό. Γι' αυτό και η επιλογή της χρήσης του τηλεφωνικού δικτύου που θα συνδέει τους ηλεκτρονικού υπολογιστές, ώστε να μη απαιτούνται νέες εγκαταστάσεις για τη λειτουργία του, θεωρήθηκε κάτι παραπάνω από ευπρόσδεκτη. Προκειμένου, όμως, τα αναλογικά σήματα που μεταφέρονται μέσω του εν λόγω δικτύου να μετατραπούν σε ψηφιακά, τα οποία απαιτούνται για τη λειτουργία του Internet, αλλά και το αντίστροφο (από ψηφιακά σε αναλογικά σήματα), παρεμβλήθηκε μεταξύ τηλεφωνικού δικτύου και ηλεκτρονικού υπολογιστή το modem (modulator-demodulator), μια συσκευή που διεκπεραιώνει αυτές ακριβώς τις μετατροπές⁸.

2. Για την αποστολή ενός μηνύματος από έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή σε έναν άλλο, εκτός από το TCP/IP, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η IP (Internet Protocol) διεύθυνση του υπολογιστή, η οποία είναι μοναδική για κάθε Η/Υ και ως εκ τούτου συμβάλλει στην εξατομίκευσή του και τη διευκόλυνση της επικοινωνίας στο Διαδίκτυο^{9,10}.

3. Στις υπηρεσίες¹¹ που το Internet προσφέρει στους χρήστες του, μεταξύ των άλλων περιλαμβάνονται το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (electronic mail ή e-mail), ο πιο ανέξοδος τρόπος για αποστολή ακόμα και μεγάλων μηνυμάτων σε οποιοδήποτε μέρος

⁸ Βλ. Γουλτίδη, ό.π., σελ. 74. Πρόσβαση στο Διαδίκτυο προσφέρουν οι Internet Service Providers (Πάροχοι Υπηρεσιών Διαδικτύου, ISPs) με έναν από τους οποίους θα πρέπει να συμβληθεί όποιος επιθυμεί να συνδεθεί με το Internet. Ό.π., σελ. 77.

⁹ Η IP διεύθυνση αποτελείται από τέσσερις τριψήφιους αριθμούς, από το 0 ως το 255 χωρισμένους με τελείες, έχει δηλαδή την εξής μορφή: 199.172.144.25. Ο αριθμός «199» αναφέρεται στο δίκτυο, οι αριθμοί «172» και «144» στα υποδίκτυα και ο αριθμός «25» στο συγκεκριμένο υπολογιστή. Τα μηδενικά στην αρχή αριθμού παραλείπονται. Βλ. D. L. Kendall, The Domain Name Game: Applying Trademark Law to an Internet Tug of War, Computer Law Review and Technology Journal, fall 1999, σελ. 4.

¹⁰ Στις αρχές τις δεκαετίας του 1990 έχει ήδη κάνει αισθητή την παρουσία του το DNS (Domain Name System), το Σύστημα Ονοματοδοσίας στο Διαδίκτυο, το οποίο επιτρέπει τη διάκριση των ηλεκτρονικών υπολογιστών όχι βάσει της IP διεύθυνσης αλλά λέξεων που επιλέγονται ελεύθερα. Βλ. και παρακάτω υπό II.

¹¹ Βλ. Καράκωστα σε ΝοΒ, ό.π., σελ. 1173.

στον κόσμο, ο παγκόσμιος ιστός (world wide web ή www)¹², ο τηλεχειρισμός (telnet) που αφορά στον έλεγχο ενός υπολογιστή από έναν άλλο ο οποίος βρίσκεται σε απόσταση και το FTP (File Transfer Protocol) που επιτρέπει τη μεταφορά αρχείων. Μια ακόμα λειτουργία που παρέχει το Internet είναι οι ταχυδρομικοί κατάλογοι (mailing lists) οι οποίοι συνιστούν λίστες με διάφορα θέματα ενδιαφέροντος. Ο καθένας μπορεί να εγγραφεί σε όποιον κατάλογο επιθυμεί ανάλογα με το θέμα που άπτεται του ενδιαφέροντός του, με αποτέλεσμα όλοι οι εγγεγραμμένοι σε μια θεματική να λαμβάνουν συγχρόνως όλα τα μηνύματα που αποστέλλονται. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί και το Usenet, το οποίο συνιστά έναν από τους παλαιότερους τρόπους επικοινωνίας μέσω δικτύων ηλεκτρονικών υπολογιστών, βρίσκεται δε σε χρήση από το 1980 μέχρι σήμερα. Πρόκειται για ένα σύστημα συζητήσεων στο οποίο οι χρήστες στέλνουν και λαμβάνουν μηνύματα (articles) παρόμοια με του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ταξινομημένα σε κατηγορίες (newsgroups) ανάλογα με το θέμα τους.

β. Ο Παγκόσμιος Ιστός

1. Παρά το γεγονός ότι οι όροι Internet και web συχνά χρησιμοποιούνται εναλλάξ, στην πραγματικότητα το web (συντομευμένη εκδοχή του world wide web) ή αλλιώς ο παγκόσμιος ιστός, είναι μόνο ένας από τους τρόπους επικοινωνίας στο Διαδίκτυο¹³ και μάλιστα το μέσο με το οποίο διεξάγεται το ηλεκτρονικό εμπόριο. Ο παγκόσμιος ιστός αποτελείται από μια τεράστια συλλογή αρχείων, τις ιστοσελίδες (web pages), οι οποίες είναι αποθηκευμένες σε ειδικούς Η/Υ που καλούνται διακομιστές (servers) και οι οποίοι μπορεί να βρίσκονται οπουδήποτε στον κόσμο¹⁴. Κάθε οργανωμένο σύνολο από web pages συνιστά έναν δικτυακό τόπο (web site ή απλώς site) που μπορεί να έχει δημιουργηθεί από οποιονδήποτε και το οποίο μπορεί να περιέχει κείμενο, εικόνα, ήχο, βίντεο ή και κινούμενα σχέδια. Όταν ένας χρήστης του Internet επιθυμεί να συνδεθεί με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή στον οποίο είναι

¹² Βλ. αναλυτικά κατωτέρω.

¹³ Βλ. Kendall, ό.π., σελ. 3.

¹⁴ Βλ. Χρ. Γουλτίδη, ό.π., σελ. 72.

αποθηκευμένο το εν λόγω site αρκεί να πληκτρολογήσει στον υπολογιστή του το domain name του site που τον ενδιαφέρει. Ο αριθμός των χρηστών που συγχρόνως μπορούν να είναι συνδεδεμένοι σε έναν δικτυακό τόπο είναι πολύ μεγάλος, αλλά πάντα πεπερασμένος.

5. Η οργάνωση των δικτυακών τόπων βασίζεται στη χρήση του υπερκειμένου (hypertext)¹⁵, όπου το συνθετικό «υπέρ» αναφέρεται στην υπέρβαση του βασικού περιορισμού των συμβατικών κειμένων που είναι η γραμμική τους ανάγνωση. Προκειμένου ο αναγνώστης ενός βιβλίου να κατανοήσει το περιεχόμενό του, πρέπει να το διαβάσει γραμμικά δηλαδή τη μία σειρά μετά την άλλη, τη μία σελίδα μετά την άλλη κ.ο.κ. Αυτόν τον τρόπο ανάγνωσης καταργεί το υπερκείμενο, το οποίο μέσω των hyperlinks (υπερσυνδέσμων), δηλαδή λέξεων ή φράσεων υπογραμμισμένων, έντονων, έγχρωμων ή πλάγιων, εικονιδίων ή γραφικών, παρέχει τη δυνατότητα στον αναγνώστη του επιλέγοντας την εν λόγω λέξη, φράση ή εικόνα να μεταβεί σε άλλο σημείο του ίδιου ή άλλου site το οποίο δεν είναι απαραίτητως αποθηκευμένο στον ίδιο H/Y.

2. Το πρωτόκολλο¹⁶ που χρησιμοποιούν οι H/Y για να ανταλλάσσουν τις ιστοσελίδες που περιέχουν hypertext είναι το Πρωτόκολλο Μεταφοράς Υπερκειμένου (HyperText Transfer Protocol), με το αρκτικόλεξο του οποίου (http) ξεκινούν όλες οι διευθύνσεις των δικτυακών τόπων. Για την δε κατασκευή των υπερκειμένων η «γλώσσα» που χρησιμοποιείται είναι η HTML - HyperText Markup Language.

3. Απαραίτητο εργαλείο για την πλοήγηση στον παγκόσμιο ιστό είναι ένα ειδικό πρόγραμμα που αποκαλείται Web Browser ή φυλλομετρητής ιστού ή πρόγραμμα περιήγησης¹⁷. Στους πιο γνωστούς browsers συγκαταλέγονται ο Internet Explorer της Microsoft, ο Netscape Navigator, ο Mozilla Firefox, ο Opera, ο Sea Monkey Mozilla και ο Safari της Apple.

¹⁵ Βλ. Γουλτίδη, ό.π., σελ. 78.

¹⁶ Για την έννοια του «πρωτοκόλλου» βλ. υποσημείωση υπ' αριθμ. 2.

¹⁷ Βλ. Γουλτίδη, ό.π., σελ. 79.

II. Το Σύστημα Ονοματοδοσίας Διαδικτύου (D.N.S.)

A. Ορισμοί

1. Ως Σύστημα Ονοματοδοσίας Διαδικτύου (Domain Name System-DNS) νοείται η «αυτοματοποιημένη, στηριζόμενη σε επεξεργασία μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών εύρεση ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή στο Διαδίκτυο»¹⁸. Σύμφωνα με τον ορισμό του DNS στην υπ' αριθμ. 351/76 απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ.¹⁹, Σύστημα Ονοματοδοσίας Διαδικτύου είναι «το σύνολο των στοιχείων λογισμικού και υλικού καθώς και οι μεταξύ τους δικτυακές συνδέσεις που υλοποιούν τις αρχές διαχείρισης Ονομάτων Χώρου όπως αυτές τέθηκαν με τα πρότυπα του Διαδικτύου RFC²⁰ 1034, RFC 1035, RFC 1122, RFC 1123, RFC 2182 καθώς και με όσα πρότυπα ακολούθως τα τροποποίησαν, συμπλήρωσαν ή/και βασίστηκαν σε αυτά».

2. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, προκειμένου να καθίσταται εφικτός ο εντοπισμός ενός Η/Υ στο Διαδίκτυο, προβλέφθηκε ο κάθε υπολογιστής να φέρει έναν πολυψήφιο αριθμό, την IP διεύθυνσή του. Εάν λοιπόν, ένας χρήστης επιθυμούσε να συνδεθεί με έναν Η/Υ, θα έπρεπε να τον αναζητήσει βάσει αυτής της διεύθυνσης. Όταν όμως, αργότερα η αμερικανική κυβέρνηση, η οποία είχε το Διαδίκτυο υπό τον απόλυτο έλεγχό της, θέλησε να διαδώσει τη χρήση του και στον οικονομικό στίβο, αποδείχθηκε ότι το σύστημα με τον πολυψήφιο αριθμό της IP διεύθυνσης δεν ήταν ιδιαίτερα εύχρηστο γιατί εκτός από τη δυσκολία για την απομνημόνευσή του δεν εξασφάλιζε ούτε διακρισιμότητα των επιχειρήσεων. Κρίθηκε λοιπόν, σκόπιμο η αναζήτηση των Η/Υ να γίνεται όχι βάσει της IP διεύθυνσης, αλλά βάσει μιας

¹⁸ Βλ. Ξουραφά, ό.π., σελ. 84.

¹⁹ Άρθρο 2 της υπ' αριθμ. 351/76 απόφασης Ε.Ε.Τ.Τ., ΦΕΚ Β' 717/27.5.2005.

²⁰ Τα έγγραφα RFC (Request for Comments δηλ. Αίτηση Για Σχόλια) είναι μια σειρά αριθμημένων υπομνημάτων που περιέχουν νέες έρευνες και καινοτομίες που βρίσκουν εφαρμογή στο Internet. Η ιστορία τους ξεκινά το 1969 μαζί με το ARPANET. Τότε αφού οι συγγραφείς των πρώτων RFCs δακτυλογραφούσαν τις πρωτότυπες ιδέες τους σχετικά με τη λειτουργία του ARPANET, τα έγγραφα αυτά προωθούνταν σε όλους τους ερευνητές του νέου αυτού μέσου επικοινωνίας. Σύντομα τα RFCs άρχισαν να διακινούνται μέσω του ARPANET. Ο Jonathan Bruce Postel (1943-1998) εργάστηκε ως εκδότης των RFCs μέχρι το θάνατό του και η συμβολή του στην προαγωγή του Internet αξιολογείται ως θεμελιώδης.

ονομασίας που θα είναι πιο εύκολο να απομνημονευτεί και που γι' αυτό το λόγο θα απαρτίζεται από γράμματα ή από γράμματα και αριθμούς. Η ονομασία αυτή συνιστά το domain name²¹. Έτσι, όταν ο χρήστης πληκτρολογεί ένα domain name, ζητά από τον Internet Service Provider μέσω του οποίου έχει αποκτήσει πρόσβαση στο Διαδίκτυο, να του υποδείξει την IP διεύθυνση του H/Y με domain name αυτό που έχει πληκτρολογήσει²².

3. Σε ό,τι αφορά την απόδοση του όρου domain name στα ελληνικά, έχουν γίνει διάφορες απόπειρες. Έχει γίνει λόγος για «όνομα πεδίου», «όνομα περιοχής», «όνομα περιοχής Διαδικτύου», «όνομα Ίντερνετ», «διακριτικό όνομα του διεθνούς Διαδικτύου», «διαδικτυακό όνομα», «διαδικτυακή διεύθυνση», «επίπεδο πεδίου», «όνομα τοποθεσίας», «όνομα κτήματος», «κυβερνοδιεύθυνση», «κυβερνοτοποθεσία», «κυβερνότοπο». Στην υπ' αριθμ. 351/76 απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. χρησιμοποιείται ο όρος «όνομα χώρου», ενώ η νομολογία και η θεωρία περισσότερο χρησιμοποιούν τον όρο «ηλεκτρονική διεύθυνση»²³.

²¹ Για παράδειγμα τα domain names που αντιστοιχούν στις IP διευθύνσεις 199.172.144.25 και 207.171.178.132 είναι «<http://www.disney.com>» και «<http://www.amazon.com>». Βλ. Kendall, ό.π., σελ. 4 και Ε. Παπακωνσταντίνου, Νομικά Θέματα Πληροφορικής, 2006, σελ. 381. Το DNS για πρώτη φορά περιγράφηκε με λεπτομέρεια το 1984 (RFC 920).

²² Βλ. Α. Ανθιμο, Προστασία σήματος στο διαδίκτυο, ΧρΙΔ 2002, σελ. 834 και του ιδίου, Καταχώρηση ονομάτων χώρου (DOMAIN NAMES) στην Ελλάδα-Προβλήματα και προοπτικές σε ΕΝΟΒΕ Ψηφιακή Τεχνολογία και Δίκαιο, 2004, σελ. 50-51.

²³ Βλ. Ε. Αλεξανδρίδου, Το Δίκαιο του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, Ελληνικό και Κοινοτικό, 2004, σελ. 145 επ., Α. Ανθιμο, Η διασφάλιση των διακριτικών γνωρισμάτων στο Διαδίκτυο – Ο κίνδυνος από τα domain names, ΕπισκΕΔ 2000, σελ. 589, Β. Τουντόπουλου και Β. Χατζόπουλου, Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο, 2001, σελ. 21, ΠΠρΑθ 6723/2003, ΔΕΕ 2004, σελ. 1148 επ. και Παρατηρήσεις Ι. Ιγγλεζάκη επί της 9485/2000 ΜΠρΑθ απόφασης, ΕπισκΕΔ 2000, σελ. 1109.

B. Έλεγχος του DNS

Αρμοδιότητα Καταχώρισης Domain Names

1. Το DNS αναπτύχθηκε στις Η.Π.Α. και αρχικώς από αυτές ελέγχθηκε. Παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν την τελευταία δεκαετία με στόχο την αποκέντρωση του συστήματος, ο κρατικός έλεγχος και η εξάρτηση από την κυβέρνηση των Η.Π.Α. εξακολουθούν να υφίστανται όπως θα αναλυθεί παρακάτω.

2. Ο Jon. Postel, του οποίου ο ρόλος στην ανάπτυξη του DNS υπήρξε καταλυτικός, προώθησε μέσω των RFCs τον ενεργό ρόλο της Αρχής Εκχώρησης Αριθμών Διαδικτύου (Internet Assigned Names Authority-IANA) στη διαχείριση των domain names. Πράγματι, κατόπιν συνεννοήσεων με την κυβέρνηση των Η.Π.Α., αναγνωρίστηκε στην IANA «η απόλυτη εξουσία για τη διανομή των IP διευθύνσεων, την οργάνωση του DNS, καθώς και αναρίθμητες άλλες παράμετροι για την υποστήριξη του Internet»²⁴. Συγχρόνως, το 1991 το Εθνικό Ίδρυμα Επιστημών (National Science Foundation-NSF) ανέλαβε για λογαριασμό της κυβέρνησης των Η.Π.Α. να ιδρύσει το InterNic (INTEgRATED Network Information Centre) του οποίου ο ρόλος συνίστατο στην προσφορά υπηρεσιών σχετικών με την καταχώριση των domain names. Το InterNic δημιουργήθηκε από τρεις προϋπάρχοντες οργανισμούς: την Network Solutions Incorporated (NSI) στην οποία ανατέθηκε η καταχώριση όλων των μη στρατιωτικών gTLD²⁵, την AT&T που ανέλαβε τη διαχείριση των βάσεων δεδομένων και τη General Atomics, υπεύθυνη για τις υπηρεσίες πληροφοριών. Παρά το γεγονός ότι και στις τρεις υπηρεσίες ανατέθηκαν σημαντικές αρμοδιότητες, τον πιο εξέχοντα ρόλο στο σύστημα διαχείρισης των domain names τον ανέλαβε η NSI²⁶, η οποία μέχρι το Σεπτέμβριο 1998 είχε καταχωρίσει 2.777.000 domain names και είχε εισπράξει 35,9 εκατομμύρια δολάρια²⁷.

²⁴ Βλ. *S. Schiavetta and K. Komaitis*, ICANN's Role in Controlling Information on the Internet, 18th BILETA Conference: Controlling Information in the Online Environment, April 2003, σελ. 1.

²⁵ Για την έννοια του gTLD βλ. κατωτέρω υπό Γ γ.

²⁶ Όταν το 1993 η NSI ξεκίνησε την καταχώριση domain names, οι σχετικές αιτήσεις ανέρχονταν σε μόλις 200 το μήνα για να φτάσουν σταδιακά στον ιλιγγιώδη αριθμό των 100.000 το μήνα. Βλ. *Kendall*, ό.π., σελ. 6.

²⁷ Βλ. σχετικά *S. Schiavetta and K. Komaitis*, ό.π., σελ. 2.

3. Η μονοπωλιακή διαχείριση του Internet γενικότερα και του DNS ειδικότερα από την κυβέρνηση των Η.Π.Α. σε μια εποχή που η χρήση του Διαδικτύου διαδιδόταν με ταχύτατους ρυθμούς αφενός, και αφετέρου το προκλητικό ύψος των κερδών της NSI, προκάλεσαν φωνές διαμαρτυρίας από τις κυβερνήσεις ξένων χωρών που ζητούσαν ένα πιο δημοκρατικό σύστημα διαχείρισης του Internet που θα αντανάκλα τον διεθνή χαρακτήρα του και στο οποίο δεν θα ασκεί έλεγχο μία και μόνο κυβέρνηση. Κάτω από τη διεθνή πίεση, το 1997 η κυβέρνηση Κλίντον έδωσε εντολή στο Υπουργείο Εμπορίου των Η.Π.Α. να προωθήσει την ιδιωτικοποίηση της διαχείρισης και λειτουργίας του DNS²⁸.

3. Την 30/1/1998 το Υπουργείο Εμπορίου των Η.Π.Α. εξέδωσε το Πράσινο Βιβλίο με τίτλο «Πρόταση για τη βελτίωση της διαχείρισης ονομάτων και διευθύνσεων Διαδικτύου». Η απάντηση της ΕΚ στο εν λόγω βιβλίο έγινε με το έγγραφο «Διακυβέρνηση του Διαδικτύου, Απάντηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Κρατών Μελών της στο Πράσινο Βιβλίο των Η.Π.Α.» στο οποίο υποστηρίχθηκε ότι η λύση που προωθούσε το Υπουργείου Εμπορίου για την ιδιωτικοποίηση του DNS ήταν αμερικανοκεντρική. Ακολούθησε το Λευκό Βιβλίο (5/6/1998) «Εκθεση για τη διαχείριση ονομάτων και διευθύνσεων Διαδικτύου» στο οποίο προτάθηκε η δημιουργία ενός μη-κερδοσκοπικού οργανισμού τη διοίκηση του οποίου θα ασκούσε ένα Διοικητικό Συμβούλιο με τέτοια σύνθεση που θα εκπληρώνει το αίτημα για διεθνή αντιπροσώπευση. Το Λευκό Βιβλίο συνάντησε τη θετική ανταπόκριση της ΕΚ και την 25 Νοεμβρίου 1998 υπεγράφη ένα μνημόνιο μεταξύ του Τμήματος Εμπορίου των Η.Π.Α. και της ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers ήτοι Οργάνωση για την Παραχώρηση ονομάτων και αριθμών Διαδικτύου)²⁹ με το οποίο η τελευταία αναγνωρίζεται ως επίσημος διαχειριστής του DNS με αρμοδιότητα τη διαχείριση των domain names, των IP διευθύνσεων και των παραμέτρων των πρωτοκόλλων³⁰. Η μεταβατική περίοδος (από την NSI και την IANA στην ICANN) ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο 2000. Έτσι, πλέον η NSI είναι μία από τις περισσότερες εταιρίες με την οποία η ICANN έχει συνάψει σύμβαση για την καταχώριση domain names στα επίπεδα «.com», «.edu», «.org», «.net», και «.gov»³¹.

²⁸ Βλ. S. Schiavetta and K. Komaitis, ό.π., σελ. 2.

²⁹ www.icann.org

³⁰ Βλ. *Ξουραφά*, ό.π., σελ. 78-80 και *Ανθιμο*, Εισαγωγή στην προβληματική του Domain Name, ΔΕΕ 1999, σελ. 820.

³¹ Βλ. Kendall, ό.π.

4. Ακολουθώντας το οργανωτικό σύστημα του DNS όπως διαμορφώθηκε από την IANA, η ICANN έχει αναθέσει την τρέχουσα διαχείριση του DNS στα κατά τόπους Διαδικτυακά Κέντρα Πληροφόρησης (Network Information Centres-NICs). Σε κάθε χώρα λειτουργεί μόνο ένα NIC υπεύθυνο για την καταχώριση domain names υπό του εθνικού ccTLD³². Περαιτέρω, ήδη από την εποχή της IANA, είχαν συσταθεί NICs που κάλυπταν ευρείες γεωγραφικές περιοχές και στους οποίους η IANA είχε αναθέσει τη διανομή των IP διευθύνσεων. Η βάση του καθεστώτος αυτού διατηρείται και διαμορφώνεται ως εξής: RIPE (Réseaux IP Européens) για την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ, APNIC (Asia Pacific Network Information Centre) για το υπόλοιπο τμήμα της Ασίας και τον Ειρηνικό, ARIN (American Registry for Internet Numbers) για τον Καναδά, τις Η.Π.Α., μερικά νησιά της νησιά της Καραϊβικής και τον Βορειοατλαντικό Ωκεανό, Lacnic (Latin American and Carribean Internet Addresses Registry) για την κεντρική και νότια Αμερική και για τα νησιά της Καραϊβικής και τέλος AfriNIC (African Network Information Center) για την Αφρική³³.

Γ. Περιγραφή των Domain Names

α. Γενικά

1. Καίριο χαρακτηριστικό του DNS είναι ότι δεν επιτρέπει την καταχώριση του ίδιου domain name για δεύτερη φορά, το οποίο έτσι καθίσταται αυστηρά μοναδικό χωρίς δυνατότητα να υπάρξει δεύτερο ίδιο.

2. Κάθε domain name αποτελείται από περισσότερα μέρη (domain name levels) που χωρίζονται μεταξύ τους με τελείες και μετρώνται από το τέλος προς την

³² Για τους ccTLD βλ. παρακάτω υπό Γ β.

³³ Βλ. Μ. Αντωνόπουλο, Τα ονόματα περιοχής στο Internet και τα εμπορικά σήματα, ΝοΒ 1999, σελ. 1690. Το RIPE ιδρύθηκε το 1989, το APNIC το 1993, το ARIN ιδρύθηκε το Δεκέμβριο 1997, το Lacnic το 2001 και το Afrinic το 2000. Τα επίσημα sites τους είναι αντίστοιχα τα ακόλουθα: www.ripe.net, www.apnic.net, www.arin.net, www.lacnic.net και www.afrinic.net. Η έδρα τους βρίσκεται αντίστοιχα στο Άμστερνταμ στην Ολλανδία, στο Brisbane στην Αυστραλία, στην πόλη Chantilly της πολιτείας Βιρτζίνια των Η.Π.Α., στην Ουρουγουάη και το Μαυρίκιο, γεγονός από το οποίο καταδεικνύεται μια προσπάθεια αποκέντρωσης.

αρχή. Ένα domain name έχει την εξής μορφή: <http://www.panteion.gr>. «http» είναι τα αρχικά του Πρωτόκολλου Μεταφοράς Υπερκειμένου (HyperText Transfer Protocol) και «www» του παγκόσμιου ιστού. Το πρώτο επίπεδο του domain name είναι η κατάληξη «.gr» το οποίο αποκαλείται Top Level Domain (TLD) ή κύριο ή ανώτατο επίπεδο ή τομέας ανώτατου επιπέδου. Τα TLDs διακρίνονται σε εθνικά (ccTLD) και σε διεθνή ή κοινόχρηστα (gTLD). Σε τεχνικό επίπεδο, η διάκριση αυτή δεν έχει καμία συνέπεια καθώς και οι δύο κατηγορίες TLDs προσφέρουν την ίδια σύνδεση στο Διαδίκτυο. Η δε επιλογή μεταξύ ccTLD ή gTLD ανήκει αποκλειστικά στο δικαιούχο του ονόματος χώρου. Το «panteion» αντιστοιχεί στον τομέα δευτέρου επιπέδου και συνιστά το μεταβλητό μέρος του domain name, αυτό που ελεύθερα διαμορφώνει ο κάθε κάτοχος ιστοσελίδας, υπακούοντας βεβαίως στους κανόνες που προβλέπονται στην υπ' αριθμ. 351/76 απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ.³⁴.

3. Το ρυθμιστικό πλαίσιο για τα domain names, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί σε κάθε χώρα, παρέχει τη δυνατότητα σε όποιον το επιθυμεί, το δεύτερο επίπεδο του ονόματος χώρου του να αποτελείται από ένα από τα επίπεδα που προεπιλέγονται και προκαθορίζονται από τις αρχές καταχώρισης των εθνικών TLDs, χωρίς συγχρόνως να παρεμποδίζεται το δικαίωμα του αιτούντα να διαμορφώσει ελεύθερα τα επόμενα επίπεδα του ονόματος χώρου. Η συγκεκριμένη ρύθμιση προσφέρει τη δυνατότητα στον φορέα εύκολα, από το ίδιο το domain name του, να καθιστά γνωστό τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται. Για την Ελλάδα ο δικαιούχος έχει να επιλέξει μεταξύ των .org.gr³⁵, .edu.gr³⁶, .net.gr³⁷, .com.gr³⁸ και .gov.gr³⁹, τα οποία η απόφαση 351/76 Ε.Ε.Τ.Τ. αποκαλεί «κοινόχρηστα ονόματα χώρου δευτέρου επιπέδου». Ενώ, όμως σε κάποιους εθνικούς TLDs, όπως και στον ελληνικό .gr, η χρησιμοποίηση των κοινοχρήστων είναι προαιρετική, σε άλλους, όπως στον .uk του Ηνωμένου Βασιλείου, η χρησιμοποίησή τους είναι υποχρεωτική. Οι επόμενοι τομείς, τρίτου και επόμενου επιπέδου, επιλέγονται από το δικαιούχο του domain name. Και σε αυτόν

³⁴ Στο άρθρο 2 της απόφασης ως μεταβλητό ορίζεται το πεδίο εκείνο του ονόματος χώρου το οποίο δεν συντίθεται αποκλειστικά από: i) τα αλφαριθμητικά στοιχεία .gr ή/και ii) τα αλφαριθμητικά στοιχεία τα οποία συνθέτουν κοινόχρηστα ονόματα χώρου με κατάληξη .gr.

³⁵ Για μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Βλ. Παράρτημα Γ υπ' αριθμ. 351/76 απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ.

³⁶ Για εκπαιδευτικούς οργανισμούς, ό.π.

³⁷ Για παρόχους υπηρεσιών Διαδικτύου (Internet Service Providers-ISPs) και παρόχους δικτύων, ό.π.

³⁸ Για όσους ασκούν εμπορική δραστηριότητα, ό.π.

³⁹ Αποκλειστικά για κυβερνητικούς οργανισμούς, ό.π.

τον κανόνα υπάρχει εξαίρεση η οποία και αφορά στο TLD των Η.Π.Α⁴⁰. Όλοι οι επόμενοι τομείς επιλέγονται σε κάθε περίπτωση από τον κάτοχο του domain name⁴¹.

β. Εθνικοί TLDs (country code TLDs ή ccTLDs)

1. Το NIC κάθε χώρας έχει την αρμοδιότητα της καταχώρισης domain name υπό τον εθνικό TLD (country code Top Level Domain ή ccTLD) ο οποίος για κάθε χώρα σχηματίζεται από τον κατάλογο κωδικών ISO 3166-1 του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (International Organization for Standardization)⁴². Στην Ελλάδα η αρμοδιότητα για την καταχώριση domain names που καταλήγουν στο ελληνικό ccTLD .gr έχει ανατεθεί στην Ε.Ε.Τ.Τ.

2. Η καταχώριση ενός domain name υπό έναν εθνικό TLD υποδηλώνει μια σχέση του κατόχου του με την εν λόγω χώρα. Για παράδειγμα ένα domain name υπό τον ελληνικό ccTLD προφανώς απευθύνεται σε χρήστες που έχουν κάποια σχέση με τα ελληνικά πράγματα, γεγονός που ενισχύεται αν το site είναι γραμμένο στα ελληνικά, καθώς κατά αυτόν τον τρόπο οριοθετείται ακόμα περισσότερο ο κύκλος των χρηστών⁴³.

⁴⁰ Βλ. <http://www.nic.us/register/index.html>. Βλ. και <http://www.nominet.org.uk/registrants/schools/> όπου παρόμοια ρύθμιση προβλέπεται και για τα σχολεία που επιθυμούν να αποκτήσουν domain name υπό τον ccTLD .uk

⁴¹ Βλ. Ξουραφά, ό.π., σελ. 91.

⁴² Βλ. <http://www.iso.org/iso/en/prods-services/iso3166ma/02iso-3166-code-lists/list-en1.html>.

⁴³ Αξίζει να σημειωθεί ότι το εθνικό TLD των Η.Π.Α. .us έχει τύχει πολύ μικρής αποδοχής. Ο λόγος γι' αυτό είναι ότι ένα domain name υπό τον .us έχει σύνθετη δομή, καθώς το δεύτερο και το τρίτο επίπεδο του θα πρέπει να αποτελούνται από την πολιτεία και την πόλη αντίστοιχα. Αντί λοιπόν, του .us προτιμώνται οι gTLDs και κυρίως ο .com. Βλ. σχετικά Ξουραφά, ό.π.

γ. Διεθνείς ή Κοινόχρηστοι TLDs (generic TLDs ή gTLDs)

1. Η καταχώριση ενός domain name υπό έναν gTLD⁴⁴, που ως εκ τούτου δεν συνδέεται με κάποια εθνική αρχή, μπορεί να υποδηλώνει τη δραστηριοποίηση του κατόχου της ηλεκτρονικής διεύθυνσης στις διεθνείς συναλλαγές.

2. Μέχρι πρόσφατα gTLDs ήταν μόνο οι εξής οκτώ:

.com: παρά το γεγονός ότι ο εν λόγω gTLD αρχικά προοριζόταν μόνο για εμπορικές δραστηριότητες, από τα μέσα της δεκαετίας 1990 δεν υπάρχει κανένας περιορισμός σχετικά με το ποιος μπορεί να καταχωρίσει domain name υπό αυτόν. Επιπλέον, παρ' όλο που οι επιχειρήσεις οπουδήποτε κι αν εδρεύουν μπορούν να καταχωρίσουν ένα domain name υπό το gTLD .com, πολλές χώρες, όπως έχει ήδη αναφερθεί, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, προσφέρουν τη δυνατότητα καταχώρισης του εθνικού τους ccTLD με το com. ή το co. ως domain name δεύτερου επιπέδου, δηλαδή υπό τη μορφή com.xx ή co.xx (π.χ. Μεξικό: .com.mx, Νέα Ζηλανδία: .co.nz, Ελλάδα: com.gr).

.net: το gTLD .net αρχικά προοριζόταν για επιχειρήσεις που προσέφεραν υπηρεσίες Διαδικτύου. Πλέον, δεν υπάρχουν περιορισμοί στην καταχώρισή του.

.edu: το οποίο μπορεί να χορηγηθεί μόνο σε πανεπιστήμια που απονέμουν πτυχία τετραετούς φοίτησης. Ως επί το πλείστον χρησιμοποιείται από πανεπιστήμια των Η.Π.Α.

.gov: χρησιμοποιείται μόνο από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση των Η.Π.Α. Οι Η.Π.Α. είναι η μοναδική χώρα που διαθέτει ένα TLD μόνο για τα κυβερνητικά όργανα επιπλέον του ccTLD. Οι υπόλοιπες χώρες κατά βάση κάνουν χρήση του δεύτερου επιπέδου domain name, π.χ. .gov.au για την Αυστραλία, govt.nz για τη Νέα Ζηλανδία, gc.ca για το Καναδά,. Από τη στιγμή που οι Η.Π.Α. ασκούν τον έλεγχο στο TLD .gov είναι σαφές ότι καμία άλλη χώρα δεν θα μπορούσε να το χρησιμοποιήσει.

.mil: το οποίο χρησιμοποιείται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας των Η.Π.Α. και θυγατρικούς οργανισμούς του.

.org: δημιουργήθηκε προκειμένου να ενταχθούν σε αυτό οι οργανισμοί που δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις για κάποιον από τους άλλους gTLDs. Το .org ήταν η επιλογή στην οποία συχνά κατέφευγαν οι ιδιώτες που επιθυμούσαν να αποκτήσουν domain name. Πλέον η ανάγκη αυτή μπορεί εναλλακτικά να καλυφθεί από τα .name και .info.

⁴⁴ Για τους gTLDs βλ. Ξουραφά, ό.π., σελ. 87 επ.

.int: για domain names διεθνών οργανισμών, διεθνών βάσεων δεδομένων (π.χ. World Health Organization: www.who.int).

.arpa: για domain names που αφορούν αποκλειστικά στην υποδομή του Διαδικτύου. Τη διαχείρισή του έχει η IANA σε συνεργασία με την Internet Technical Community κάτω από την καθοδήγηση Internet Architecture Board⁴⁵.

3. Τα τελευταία χρόνια όλα και πιο έντονα τίθεται το αίτημα για την αύξηση των gTLDs. Εντούτοις, υπάρχουν και αυτοί που υποστηρίζουν ότι η αύξηση των gTLDs όχι μόνο δεν θα διευκολύνει αλλά επιπλέον θα δημιουργήσει περαιτέρω σύγχυση κατά την αναζήτηση ενός site, καθώς θα πολλαπλασιαστούν οι πιθανοί συνδυασμοί τους οποίους ο χρήστης ενδεχομένως θα πρέπει να κάνει προκειμένου να βρει το site που τον ενδιαφέρει⁴⁶. Παρά τις όποιες αντιρρήσεις η ICANN ανταποκρίθηκε στο αίτημα για αύξηση των gTLDs και την 16 Νοεμβρίου 2000 εξέδωσε απόφαση με την οποία προστέθηκαν επτά νέα gTLDs⁴⁷. Η εξάρτηση από την κυβέρνηση των Η.Π.Α. αποδείχτηκε και πάλι καθώς η ICANN είναι σε θέση απλά να εκφράζει κρίσεις σχετικά με την προσθήκη ενός νέου gTLD ενώ η τελική απόφαση ανήκει στο Υπουργείο των Η.Π.Α. (Department of Commerce)⁴⁸.

4. Τα επτά νέα gTLDs είναι τα ακόλουθα: .aero: για εταιρίες, οργανισμούς, κυβερνητικές υπηρεσίες και ιδιώτες που σχετίζονται με την αεροπορία και με συναφείς επιχειρήσεις, .biz: το εν λόγω gTLD δημιουργήθηκε για να αντιμετωπιστεί η αυξημένη ζήτηση για το .com ώστε να προσφέρει μια εναλλακτική για τις περιπτώσεις που ένα domain name έχει ήδη καταχωριστεί υπό τον .com, .coop: για συνεταιρισμούς, .info: για sites με ενημερωτικό περιεχόμενο, αν και εν τέλει δεν υπάρχουν περιορισμοί στη χρήση του, .museum: για μουσεία, .name: για φυσικά πρόσωπα και .pro: για επαγγελματίες με έγκυρα διαπιστευτήρια.

5. Από τα επτά ως άνω gTLDs τα .aero, .museum και .coop διαθέτουν αναδόχους (sponsored gTLDs ή sTLDs). Αυτό σημαίνει ότι την δημιουργία τους πρότειναν ανεξάρτητοι οργανισμοί (SITA-Société Internationale de Télécommunications Aéronautiques, Museum Domain Management Association και DotCooperation LLC θυγατρική της National Cooperative Business Association⁴⁹) οι

⁴⁵ Βλ. <http://www.iana.org/arpa-dom/>

⁴⁶ Βλ. Kendall, ό.π., σελ. 20.

⁴⁷ Βλ. www.icann.org/announcements/icann-pr16nov00.htm

⁴⁸ Βλ. S. Schiavetta and K. Komaitis, ό.π., σελ. 4.

⁴⁹ Βλ. τα sites τους: www.sita.aero, <http://musedoma.museum> και www.ncba.coop αντιστοίχως.

οποίοι νομιμοποιούνται να θέτουν και να εφαρμόζουν τους κανόνες σχετικά με το δικαίωμα κάποιου να αποκτήσει domain name υπό αυτόν τον TLD. Σε ό,τι αφορά τα υπόλοιπα gTLDs, εξακολουθούν να υπόκεινται στην πολιτική που καθορίζει η ICANN.

6. Με νεότερη ανακοίνωσή της⁵⁰ (8 Απριλίου 2006) η ICANN προσέθεσε δύο ακόμα sponsored gTLDs: το .jobs, για ιστοσελίδες με αναζήτηση-προσφορά εργασίας και το .travel για την τουριστική βιομηχανία. Ανάδοχος του πρώτου είναι η Society for Human Resource Management και του δεύτερου η Tralliance Corporation⁵¹. Εσχάτως (Μάιος 2006) προστέθηκαν και το .mobi, για κινητά τηλέφωνα και υπηρεσίες σχετικές με αυτά με ανάδοχο την Mobi JV⁵² και το .tel επίσης για κινητά τηλέφωνα με ανάδοχο την Telname Limited^{53,54}.

Δ. Το νομοθετικό πλαίσιο του DNS στην Ελλάδα

α. Η Συνταγματική Κατοχύρωση του

Δικαιώματος Καταχώρισης Ονομάτων Χώρου

1. Μετά την πρόσφατη αναθεώρηση 2001 κατοχυρώθηκε και ρητά στο Σύνταγμα το δικαίωμα στη συμμετοχή στην Κοινωνία της Πληροφορίας και συγκεκριμένα προβλέφθηκε ότι:

«Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19»⁵⁵.

⁵⁰ Βλ. <http://www.icann.org/announcements/announcement-08apr05.htm>

⁵¹ Βλ. τα sites τους: www.shrm.jobs και www.tralliance.travel.

⁵² Βλ. www.mydotmobi.com.

⁵³ Βλ. www.icann.org/tlds/agreements/tel/ και www.telnice.com.

⁵⁴ Για λόγους πληρότητας να σημειωθεί ότι από τον Σεπτέμβριο 2005 έχει εγκριθεί και το gTLD .cat το οποίο αποσκοπεί στην ανάδειξη της καταλανικής γλώσσας και κουλτούρας. Ανάδοχος του είναι το Fundació puntCAT. Βλ. www.domini.cat/normativa/en_index.html.

⁵⁵ Άρθρο 5Α εδ. 2 Σ.

Από το ως άνω συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα προκύπτει και η συνταγματική προστασία του δικαιώματος για απόκτηση ιδίας ηλεκτρονικής διευθύνσεως⁵⁶, καθώς χωρίς το δικαίωμα για απόκτηση domain name δεν μπορεί να γίνει λόγος για υλοποίηση της συνταγματικής επιταγής για διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά. Η παρατήρηση αυτή έχει πολύ μεγάλη αξία στις μέρες μας που για κάθε επιχείρηση είναι υψίστης σημασίας όχι μόνο να έχει πρόσβαση αλλά το βασικότερο, να μπορεί η ίδια να προβάλλεται στα ηλεκτρονικά μέσα.

2. Αξίζει να σημειωθεί ότι και πριν τη θέσπιση της ρύθμισης του άρθρου 5Α Σ, η ελεύθερη παροχή πληροφοριών μέσω του Διαδικτύου προστατευόταν συνταγματικά ως εμπίπτουσα στις ρυθμίσεις των άρθρων 2, 5, 106 Σ. Είναι εξάλλου αναμφισβήτητο ότι το δικαίωμα στην πληροφόρηση συνιστά παράμετρο της αξίας του ανθρώπου (άρθρο 2 Σ), της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και της οικονομικής του ελευθερίας (άρθρα 5 και 106 Σ), και πως όταν ένα από τα σύγχρονα μέσα πληροφόρησης είναι και το Διαδίκτυο, η πρόσβαση σε αυτό αναντίρρητα τυγχάνει συνταγματικής κατοχύρωσης⁵⁷. Επιπλέον, ο περιουσιακός χαρακτήρας των ονομάτων χώρου τους εξασφαλίζει προστασία και βάσει των άρθρ. 17 Σ και 1 Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ στα οποία εμπίπτει η προστασία της ιδιοκτησίας⁵⁸. Το δικαίωμα καταχώρισης domain names και πρόσβασης στο Διαδίκτυο εμπίπτει στην προστατευτική εμβέλεια επιπροσθέτως και του άρθρου 14 Σ το οποίο κατοχυρώνει τόσο την ελεύθερη διάδοση ιδεών όσο και το δικαίωμα ικανοποιητικής πληροφόρησης⁵⁹.

β. Η Νομοθετική Πρόβλεψη για την Καταχώριση Ονομάτων Χώρου

1. Ο πρώτος αρμόδιος φορέας στην Ελλάδα για την εκχώρηση ονομάτων χώρου με κατάληξη .gr ήταν η ανώνυμη εταιρία «FORTHNET Α.Ε.»⁶⁰ στην οποία η

⁵⁶ Για το θέμα βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 85 επ. και *Αλεξανδρίδου*, ό.π., σελ. 155 επ.

⁵⁷ Βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π.

⁵⁸ Βλ. *Κ. Χριστοδούλου*, Ουσιαστικού και Δικονομικού Δικαίου ιδιαιτερότητες του καθεστώτος των ηλεκτρονικών δικτύων, Δ 35, 2004, σελ. 439.

⁵⁹ Βλ. *Π. Παραρά*, Σύνταγμα και Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, 2001, σελ. 83 επ.

⁶⁰ Ιδρυτής και βασικός μέτοχος της «FORTHNET Α.Ε.» είναι το ΙΠ/ΙΤΕ.

IANA είχε αναγνωρίσει την ως άνω αρμοδιότητα κατόπιν σύναψης σχετικής σύμβασης. Από την 1.1.1999 η εν λόγω αρμοδιότητα ανατέθηκε με εξουσιοδότηση⁶¹ της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.⁶²) στο Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΠ/ΙΤΕ)⁶³.

2. Η έκδοση της εξουσιοδότησης με την οποία το ΙΠ/ΙΤΕ κατέστη αρμόδιο για την καταχώριση ονομάτων χώρου βασίστηκε σε μια διασταλτική ερμηνεία της έννοιας «αριθμοδότηση» που ενέπιπτε στην αρμοδιότητα της Ε.Ε.Τ.Τ. Το κενό αυτό επιχειρήθηκε να καλυφθεί με τον ν. 2801/2000 και αντιμετωπίστηκε με το ν. 2867/2000⁶⁴ στο άρθρο 3 παρ. 14 εδ. α' του οποίου η Ε.Ε.Τ.Τ. αναγνωρίστηκε ρητά ως αρμόδια να *«ρυθμίζει τα θέματα του διαδικτύου και [να] εκχωρεί ονόματα χώρου*

⁶¹ Για το θέμα βλ. σχετικά *Ξουραφά*, ό.π., σελ. 95 επ. και *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 59 επ. Επιπλέον, κατόπιν υπογραφής σχετικής σύμβασης, το ΙΠ/ΙΤΕ έχει επίσης, αναλάβει τη διαχείριση του Μητρώου (βλ. απόφαση ΑΠ 88/154/04-07-2003 «Κατακύρωση του διενεργηθέντος Ανοικτού Διαγωνισμού επιλογής Αναδόχου για την Ανάθεση του Έργου Μελέτης, Ανάπτυξης, Εγκατάστασης, Λειτουργίας και Διαχείρισης του Μητρώου Συστήματος Ονοματοδοσίας του Διαδικτύου για το χώρο .gr»).

⁶² Μέχρι το ν. 2668/98 (άρθρο 7) η Ε.Ε.Τ.Τ. αποκαλούνταν Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών (Ε.Ε.Τ.). Η Ε.Ε.Τ.Τ. είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή με οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια. (άρθρο 6 παρ. 2 ν. 3431/2006).

⁶³ Το ΙΠ/ΙΤΕ, το οποίο εδρεύει στο Ηράκλειο της Κρήτης, ιδρύθηκε ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με το π.δ. 432/1987 (ΦΕΚ Α' 204). Βλ. και άρθρο 1 π.δ. 77/2000 σύμφωνα με το οποίο: «1. Το Ερευνητικό ινστιτούτο Τεχνικής Χημικών Διεργασιών (Ε.Ι.Τ.ΧΗ.Δ.) που ιδρύθηκε με το Π.Δ. 8/1985 (ΦΕΚ Α' 6) και ενοποιήθηκε στο Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (Ι.Τ.Ε.) που ιδρύθηκε με το Π.Δ. 432/1987 (ΦΕΚ Α' 204), το Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεματικής (Ι.Π.ΤΗΛ.) που ιδρύθηκε με το Π.Δ. 17/1998 (ΦΕΚ Α') τα οποία εποπτεύονται από τον Υπουργό Ανάπτυξης, καθώς και το Ινστιτούτο Αγροβιοτεχνολογίας (ΙΝ.Α.) και το Ινστιτούτο Μεταφορών (Ι.ΜΕΤ.) που ιδρύονται δια του παρόντος, ενοποιούνται και συνιστούν ενιαίο νομικό πρόσωπο, ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με την επωνυμία Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ε.Κ.Ε.Τ.Α.). Η επωνυμία αυτή για τις σχέσεις του Ε.Κ.Ε.Τ.Α. με το εξωτερικό μεταφράζεται σε Centre for Research and Technology Hellas (C.E.R.T.H.) 2. Η έδρα του Ε.Κ.Ε.Τ.Α. είναι στη Θεσσαλονίκη, δύναται όμως το Δ.Σ. με απόφασή του να ιδρύει παραρτήματα σε άλλες πόλεις της Ελλάδος ή να θεωρεί ως παραρτήματα υπάρχοντες φορείς, συναφείς με τους στόχους του Ε.Κ.Ε.Τ.Α.

⁶⁴ ΦΕΚ Α' 273/19.12.2000.

(domain name) με κατάληξη .gr»⁶⁵, αρμοδιότητα που διατηρήθηκε και στον μεταγενέστερο και ισχύοντα ν. 3431/2006⁶⁶.

3. Το άρθρο 2 του ν. 2867/2000 έδινε τον ορισμό των σπάνιων πόρων ως εξής:

«Σπάνιοι Πόροι», το φάσμα ραδιοσυχνότητων, οι θέσεις στη γεωστατική τροχιά και οι αριθμοί από το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης».

Περαιτέρω στο άρθρο 7 του ίδιου νόμου αναφερόταν ότι:

«Το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης (Ε.Σ.Α.) ρυθμίζει τα θέματα της δομής και σύνθεσης των αριθμών και ονομάτων χώρου (domain names)».

Από το συνδυασμό των δύο διατάξεων προέκυπτε ότι τα domain names εντάσσονταν στην έννοια των σπάνιων πόρων και κατά συνέπεια υπόκειντο στην άσκηση κρατικής εποπτείας. Η νομοθετική επιλογή της υπαγωγής των ονομάτων χώρου στους «σπάνιους πόρους» δέχθηκε σφοδρή κριτική καθώς υποστηρίχθηκε πως παραγνωρίζει τον εξατομικευτικό τους χαρακτήρα αφενός, και αφετέρου δείχνει να μη αντιλαμβάνεται πως παρά το πεπερασμένο του αριθμού των ονομάτων χώρου που είναι δυνατόν να διαμορφωθούν από το συνδυασμό γραμμάτων και αριθμών, ο αριθμός τους είναι και πάλι πολύ μεγάλος, σχεδόν ανεξάντλητος, ώστε να μη μπορεί να θεωρηθεί λογική η υπαγωγή τους στο ίδιο ρυθμιστικό πλαίσιο με τις ραδιοσυχνότητες που είναι σαφέστατα εξαιρετικά λιγότερες⁶⁷. Ο ισχύων νόμος 3431/2006 ο οποίος κατήργησε το ν. 2867/2000 σχεδόν στο σύνολό του εκτός από ορισμένες μεμονωμένες διατάξεις⁶⁸, απέφυγε να εντάξει τα ονόματα χώρου στους «σπάνιους πόρους» και περιορίστηκε στη δήλωση ότι:

⁶⁵ Ωστόσο, εξακολουθεί να αμφισβητείται αν με αυτήν τη νομοθετική ρύθμιση νομιμοποιήθηκε η κατ' αρχάς –σύμφωνα με το Χατζόπουλο- παράνομη ανάθεση της διαχείρισης του ελληνικού πεδίου στο ΙΠ/ΙΤΕ. Βλ. Β. Χατζόπουλο, Παρατηρήσεις επί της ΜΠρΑθ 7218/2001, ΧρΙΔ 2001, σελ. 746.

⁶⁶ ΦΕΚ Α' 13/3.2.2006, Περί Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και άλλες Διατάξεις, άρθρο 12 στοιχ. κδ.

⁶⁷ Βλ. Ξουραφά, ό.π. και Β. Χατζόπουλο, Εκχώρηση ηλεκτρονικών διευθύνσεων στο επίπεδο «.gr», ή ο χορός των παρανόμων, ΧρΙΔ 2002, σελ. 844.

⁶⁸ Άρθρο 70 Τροποποιούμενες και καταργούμενες διατάξεις: 2. Από της ενάρξεως ισχύος του παρόντος καταργούνται: α) Ο ν. 2867/2000 (ΦΕΚ 273 Α'), όπως ισχύει πλην των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 3, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 72 του ν. 3371/2005 (ΦΕΚ 178 Α'), των δύο τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 5 του άρθρου 8 που έχουν προστεθεί με το άρθρο 47 του ν. 2963/2001 (ΦΕΚ 268 Α'), των άρθρων 14 και 15, καθώς και των διατάξεων που αφορούν στον τομέα παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών.

«τα ανωτέρω ονόματα χώρου [με κατάληξη .gr] αποτελούν πόρους του ελληνικού κράτους, οι οποίοι εκχωρούνται αποκλειστικά από την Ε.Ε.Τ.Τ., μόνο κατά χρήση»⁶⁹,

δίνοντας με αυτή τη διατύπωση βάρος στον κρατικό έλεγχο επί των domain names. Επιπλέον, ο νέος νόμος όρισε ρητά ότι η Ε.Ε.Τ.Τ. εκδίδει κανονισμούς για τη ρύθμιση των θεμάτων των σχετικών με τα ονόματα χώρου⁷⁰, απεμπλέκοντάς την κατά αυτόν τον τρόπο από την υποχρέωση να τα εντάξει στο Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης, υποχρέωση που εξάλλου η Ε.Ε.Τ.Τ. δεν είχε σεβαστεί καθώς για τη ρύθμισή τους προτίμησε να κάνει χρήση της γενικότερης διάταξης του ν. 2867/2000⁷¹ που της παρείχε τη δυνατότητα να εκδίδει κανονιστικές πράξεις. Πράγματι, για τη ρύθμιση των σχετικών θεμάτων η Ε.Ε.Τ.Τ. εξέδωσε την υπ' αριθμ. 268/73 απόφαση («Κανονισμός Διαχείρισης και Εκχώρησης Ονομάτων Χώρου (Domain Names) με Κατάληξη .gr»)⁷², η οποία εν συνεχεία αντικαταστάθηκε από την ισχύουσα υπ' αριθμ. 351/76 απόφαση («Κανονισμός Διαχείρισης και Εκχώρησης Ονομάτων Χώρου (Domain Names) με Κατάληξη .gr»), και η οποία τροποποιήθηκε από την υπ' αριθμ. 353/185 απόφαση⁷³.

4. Υπό το νέο νομοθετικό πλαίσιο που την διέπει, κι ενώ μέχρι το ν. 2867/2000 η απόκτηση ονόματος χώρου συντελούνταν με τη σύναψη σύμβασης μεταξύ του ενδιαφερομένου και του ΠΙ/ΙΤΕ, πλέον η εκχώρηση domain name συντελείται με την έκδοση ατομικής διοικητικής πράξης από την Ε.Ε.Τ.Τ.^{74,75}.

⁶⁹ Άρθρο 12 στοιχ. κδ εδ. γ'.

⁷⁰ Άρθρο 12 στοιχ. κδ εδ. β'.

⁷¹ Άρθρ. 3 παρ. 14 στοιχ. κη.

⁷² ΦΕΚ Β' 1617/31.12.2002. Η εν λόγω απόφαση αντικατέστησε την «Απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. για τη διαχείριση των ονομάτων Ίντερνετ του domain [.gr]» η οποία ήταν τροποποιητική της «Αναγγελίας Νέας Πολιτικής Καταχώρισης Ονομάτων» της Ε.Ε.Τ.Τ. της 2/12/1998.

⁷³ ΦΕΚ Β' 1251/06.09.2005.

⁷⁴ Βλ. άρθρ. 3 παρ. 14 εδ. α' ν. 2867/2000, άρθρ. 12 στοιχ. κδ εδ. γ' ν. 3431/2006 και άρθρ. 2 απόφασης 351/76 Ε.Ε.Τ.Τ.: Εκχώρηση ονόματος χώρου με κατάληξη .gr: Η ατομική διοικητική πράξη με την οποία η Ε.Ε.Τ.Τ. χορηγεί σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης συγκεκριμένου Ονόματος Χώρου 2^{ου} επιπέδου με κατάληξη .gr ή Ονόματος Χώρου 3^{ου} επιπέδου με κατάληξη .gr του οποίου το τρίτο επίπεδο είναι Μεταβλητό Πεδίο.

⁷⁵ Στις περισσότερες χώρες της ΕΕ η εκχώρηση ονομάτων χώρου γίνεται κατόπιν σύναψης σχετικής σύμβασης μεταξύ του αιτούντα και του φορέα που διαχειρίζεται τα domain names. Βλ. για παράδειγμα τα sites της Nominet UK (<http://www.nominet.org.uk/registrants/legal/3waycontract/>) και της Denic

5. Επιπλέον, καίριο είναι το ζήτημα να προσδιοριστεί η νομική φύση του ΠΠ/ΙΤΕ προκειμένου να διασαφηνιστεί στη δικαιοδοσία ποιων δικαστηρίων θα υπαχθεί ενδεχόμενη διαφορά του με χρήστη του Διαδικτύου. Μια άποψη υποστηρίζει το χαρακτήρα του ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου καθώς και ως τέτοιο έχει συσταθεί και επιπλέον έχει αποκτήσει θυγατρικές εταιρίες. Υπέρ της δημόσιας φύσης του προβάλλεται το επιχείρημα ότι συστάθηκε με προεδρικό διάταγμα, τελεί υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Ανάπτυξης και επιπλέον χρηματοδοτείται από αυτό. Εξάλλου, ο ρόλος που έχει αναλάβει σε σχέση με τα domain names εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον. Γι' αυτούς τους λόγους, εν τέλει προκρίνεται η άποψη ότι ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, χωρίς φυσικά να εκδίδει διοικητικές πράξεις, με απώτερο αποτέλεσμα κάθε διαφορά του με χρήστη του Διαδικτύου να υπάγεται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων⁷⁶.

γ. Η Διαδικασία Εκχώρησης Ονομάτων Χώρου στην Ελλάδα

1. Η ρύθμιση της υπ' αριθμ. 351/76 απόφασης Ε.Ε.Τ.Τ.⁷⁷, σύμφωνα με την οποία προκειμένου κάποιος να νομιμοποιείται να αποκτήσει ένα όνομα χώρου υπό τον ccTLD .gr θα πρέπει να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ελληνικό ή αλλοδαπό, με τον τόπο της εγκατάστασής του να είναι αδιάφορος, ακόμα δηλαδή και αν βρίσκεται στην αλλοδαπή, οδηγεί σε δύο συμπεράσματα: α) Οι ενώσεις προσώπων που δεν διαθέτουν νομική προσωπικότητα δεν μπορούν να αποκτήσουν όνομα χώρου με κατάληξη .gr και β) Η εκχώρηση ονόματος χώρου με τον ccTLD .gr είναι δυνατή χωρίς περιορισμούς σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ανεξαρτήτως της ιθαγένειάς του, του τόπου κατοικίας του ή έδρας του, αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο. Ως προς την πρώτη διαπίστωση πρέπει να επισημανθεί ότι ο αποκλεισμός των ενώσεων προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα από τη δυνατότητα κτήσης domain name υπό τον ccTLD .gr είναι αδικαιολόγητος και δεν προκύπτει ο σκοπός

(<http://www.denic.de/en/domains/registrieren/index.html>) δηλαδή των φορέων που διαχειρίζονται τα domain names υπό τους εθνικούς TLDs .uk και .de αντίστοιχα, και στα οποία ρητά προβλέπεται ότι η εκχώρηση γίνεται μέσω σύμβασης.

⁷⁶ Βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 65 επ.

⁷⁷ Άρθρα 2 (ορισμός φορέα ονόματος χώρου με κατάληξη .gr) και 4 παρ. 7 απόφασης Ε.Ε.Τ.Τ.

τον οποίο αυτή η ρύθμιση υπηρετεί. Αναφορικά με τη δεύτερη παρατήρηση, η επιλογή του νομοθέτη κρίνεται ως ιδιαίτερα σύγχρονη καθώς ανταποκρίνεται στον παγκόσμιο χαρακτήρα του Διαδικτύου και μάλιστα τη στιγμή που σε χώρες όπως το Βέλγιο και η Ισπανία, για την εκχώρηση ονόματος χώρου υπό τον εθνικό τους TLD απαιτείται τοπική σχέση της επιχείρησης με τη χώρα⁷⁸.

2. Στη διαδικασία εκχώρησης ενός ονόματος χώρου, εκτός από τον αιτούντα, συμμετέχουν το Μητρώο και ο Καταχωρητής. Το Μητρώο, η λειτουργία του οποίου, όπως έχει αναφερθεί, έχει ανατεθεί στο ΙΠ/ΙΤΕ, είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση του τεχνικού τμήματος του ccTLD .gr⁷⁹ ενώ ο Καταχωρητής⁸⁰ συνιστά το μεσάζοντα στη σχέση του αιτούντα με το Μητρώο. Προκειμένου δηλαδή, κάποιος να αποκτήσει ένα domain name, πρέπει να υποβάλει αίτηση σε έναν Καταχωρητή, τον οποίο μπορεί ελεύθερα να επιλέξει από περισσότερους και τον οποίο αργότερα, αν επιθυμεί, μπορεί και να αλλάξει⁸¹. Αφού ο Καταχωρητής παραλάβει την αίτηση, σε σύντομο χρονικό διάστημα («εντός μιας εργάσιμης μέρας»), οφείλει να γνωστοποιήσει τα στοιχεία της στο Μητρώο, το οποίο και θα εκτιμήσει τις πληροφορίες που του έχουν παρασχεθεί από τον Καταχωρητή, ώστε εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από τη γνωστοποίηση της αίτησης στο Μητρώο, η Ε.Ε.Τ.Τ. είτε να εκχωρήσει το ζητηθέν όνομα χώρου είτε να απορρίψει την αίτηση⁸².

3. Στο άρθρο 3 της απόφασης ορίζονται οι χαρακτήρες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να συνθέσουν το μεταβλητό μέρος ενός domain name⁸³, ο συνολικός αριθμός τους⁸⁴, και επιπλέον παρέχεται για πρώτη φορά η δυνατότητα χρήσης και ελληνικών χαρακτήρων συνοδευόμενη από την αυτόματη δέσμευση και των εναλλακτικών (ομόγραφων) μορφών του ονόματος χώρου τις οποίες ο φορέας

⁷⁸ Βλ. *Ξουραφά*, ό.π., σελ. 118 επ.

⁷⁹ Άρθρο 2 απόφασης: Μητρώο: Η βάση δεδομένων που περιλαμβάνει το σύνολο των εκχωρηθέντων Ονομάτων Χώρου με κατάληξη .gr και των Ονομάτων Χώρου με κατάληξη .gr που τυχόν αποτελούν αντικείμενο αίτησης για εκχώρηση, με τα στοιχεία τα οποία αντιστοιχούν σε κάθε ένα από αυτά, όπως κατά καιρούς τα στοιχεία αυτά καθορίζονται από την ΕΕΤΤ με Απόφασή της. ... Βλ. και άρθρ. 16.

⁸⁰ Άρθρα 2, 16-17, Παράρτημα Β της απόφασης.

⁸¹ Άρθρο 13 της απόφασης.

⁸² Άρθρο 11.

⁸³ Από το λατινικό αλφάβητο Α-Ζ και α-ζ, αριθμοί 0-9, ο ειδικός χαρακτήρας [-].

⁸⁴ Το μεταβλητό πεδίο μπορεί να αποτελείται από τουλάχιστον τρεις χαρακτήρες και μαζί με το μη μεταβλητό πεδίο, στο οποίο δεν περιλαμβάνεται η κατάληξη .gr, μπορεί να περιλαμβάνει μέχρι εξήντα χαρακτήρες.

του domain name μπορεί να ενεργοποιήσει μετά την υποβολή σχετικής αίτησης στην E.E.T.T.⁸⁵.

4. Βασική αρχή που διατρέχει το σύστημα εκχώρησης ονομάτων χώρου είναι η αρχή της χρονικής προτεραιότητας, η οποία αποδίδεται με την αγγλική φράση “first come first served” (fcfs)⁸⁶. Κρίσιμο δε χρονικό σημείο για τη διασφάλιση των συμφερόντων του αιτούντα δεν είναι η υποβολή της αίτησής του στον Καταχωρητή, αλλά η πρωτοκόλλησή της από το Μητρώο⁸⁷. Εντούτοις, η αρχή αυτή δεν εφαρμόζεται στην απόλυτη μορφή της όπως ισχύει στις περισσότερες χώρες και όπως προκρίνεται και από τη WIPO, γεγονός για το οποίο ευθύνεται μία επιπλέον, μικρή απόκλιση της ελληνικής νομοθεσίας από τα διεθνώς κρατούντα: η διενέργεια περιορισμένου προληπτικού ελέγχου. Ένα ακόμα σημαντικό χαρακτηριστικό του DNS υπέρμαχος του οποίου τάσσεται και η WIPO⁸⁸, είναι ότι της εκχώρησης των ονομάτων χώρου καλό θα ήταν να μη προηγείται έλεγχος για την ύπαρξη ή όχι προηγούμενων δικαιωμάτων τρίτων επί σημάτων, αλλά ότι αντιθέτως, θα πρέπει ο ίδιος ο αιτών να ενθαρρύνεται να διενεργήσει τέτοιον έλεγχο και παρ’ όλο που δεν έχει αναγνωριστεί στην E.E.T.T. καμία τόσο ευρεία αρμοδιότητα, η υπ’ αριθμ. 351/76 απόφαση E.E.T.T. εισάγει ένα σύστημα περιορισμένου προληπτικού ελέγχου⁸⁹ σύμφωνα με το οποίο απορρίπτεται η αίτηση εκχώρησης domain name του οποίου το μεταβλητό μέρος, αντιτίθεται στα χρηστά ήθη και τη δημόσια τάξη, συντίθεται από λέξεις κλειδιά του Διαδικτύου (www, email) ή αν η αίτηση υποβλήθηκε με προφανή κακοπιστία⁹⁰. Στο επόμενο άρθρο της απόφασης⁹¹ προβλέπονται λόγοι που

⁸⁵ Άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β της απόφασης.

⁸⁶ Άρθρο 4 παρ. 6 της απόφασης: Η Εκχώρηση των Ονομάτων Χώρου με κατάληξη .gr διέπεται από την αρχή της *χρονικής προτεραιότητας*. Το δικαίωμα επί του Ονόματος Χώρου με κατάληξη .gr αποκτάται από την Εκχώρησή του σύμφωνα με την παρούσα, ανατρέχει όμως στο χρόνο υποβολής της Αίτησης Εκχώρησης στο Μητρώο της EETT.

⁸⁷ Άρθρο 11 παρ. 5 στοιχ. α και παρ. 6 της απόφασης.

⁸⁸ Βλ. The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues, Final Report of the WIPO Internet Domain Name Process, <http://wipo2.wipo.in>, April 30, 1999, σελ. 30.

⁸⁹ Άρθρο 8 της απόφασης.

⁹⁰ Στα πλαίσια του περιορισμένου προληπτικού ελέγχου που προβλέπεται στην απόφαση, ορίζεται ακόμα ότι απορρίπτεται η αίτηση όταν το όνομα χώρου ταυτίζεται με γεωγραφικό όρο που περιλαμβάνεται στο σχέδιο Καποδίστριας. Η εν λόγω ρύθμιση συμφωνεί με όσα διαλαμβάνει η WIPO (The Recognition of Rights and the Use of Names in the Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process <http://wipo2.wipo.int> September 3, 2001, σελ. 117).

συνηγορούν στη διαγραφή του ονόματος χώρου και οι οποίοι είτε εξετάζονται αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας τρίτου που έχει έννομο συμφέρον μεταξύ των οποίων είναι και η περίπτωση κατά την οποία το όνομα χώρου στερείται διακριτικού χαρακτήρα.

5. Κατόπιν υποβολής αιτήσεως στον Καταχωρητή του ονόματος χώρου η οποία εν συνεχεία προωθείται στην Ε.Ε.Τ.Τ., αναγνωρίζεται ρητά στην 351/76 απόφαση το δικαίωμα του δικαιούχου του ονόματος χώρου να το μεταβιβάσει. Η Ε.Ε.Τ.Τ. οφείλει μέσα σε αποκλειστική προθεσμία είκοσι ημερών από την παραλαβή της αίτησης είτε να την αποδεχθεί είτε να την απορρίψει⁹².

6. Η διάρκεια του δικαιώματος επί του domain name είναι διετής⁹³ και υπολογίζεται από την ημερομηνία της υποβολής της αίτησης εκχώρησης στο Μητρώο. Η εκχώρηση μπορεί να ανανεώνεται διαρκώς για διαδοχικές περιόδους δύο ετών με την προϋπόθεση της υποβολής αίτησης το αργότερο τρεις εργάσιμες μέρες πριν τη συμπλήρωση της διετίας. Άμα τη λήξει της περιόδου εκχώρησης ή ανανέωσης το όνομα χώρου απενεργοποιείται και αφού περάσει και ένα χρονικό διάστημα δεκαπέντε ημερών διατίθεται προς καταχώριση από οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο πρόσωπο⁹⁴.

Ε. Ο Τομέας Ανωτάτου Επιπέδου .eu

α. Περιγραφή

1. Κάτω από την πίεση των εξελίξεων, με τις Η.Π.Α. να έχουν καταλάβει την πρωτοκαθεδρία στα θέματα του Internet και την Ευρώπη να έχει καταστεί ουραγός, και να αναζητά τρόπο συμμετοχής στη νέα πραγματικότητα που διαμορφώθηκε με το Διαδίκτυο, το 1997 στην ευρωπαϊκή υπουργική διάσκεψη της Βόννης, (6-8 Ιουλίου),

⁹¹ Άρθρο 9 της απόφασης.

⁹² Άρθρο 15 της απόφασης.

⁹³ Άρθρο 14 της απόφασης.

⁹⁴ Άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. ζ της απόφασης έτσι όπως τροποποιήθηκε από την 353/2005/B-1251 απόφαση Ε.Ε.Τ.Τ. Η συγκεκριμένη ρύθμιση τέθηκε για να προστατέψει τον δικαιούχο που ενδεχομένως αμέλησε να ανανεώσει την εκχώρηση από τον κίνδυνο τρίτοι να προλάβουν να υποβάλουν αίτηση για το όνομα χώρου. Βλ. *Ξουραφά*, ό.π., σελ. 139.

τέθηκε το ζήτημα της δημιουργίας ενός «αναγνωρισμένου και διαφανούς διεθνούς συστήματος διαχείρισης του συστήματος ονομάτων τομέα» το οποίο θα περιλαμβάνει μια «κατάλληλη ευρωπαϊκή εκπροσώπηση»⁹⁵. Ακολούθησε η σύνοδος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη Λισαβόνα την 23 και 24 Μαρτίου 2000 στα πλαίσια των εργασιών της οποίας εγκρίθηκε η πρωτοβουλία για την ηλεκτρονική Ευρώπη («eEurope»). Ένας από τους επί μέρους στόχους της εν λόγω πρωτοβουλίας ήταν και η δημιουργία ενός τομέα ανώτατου επιπέδου (TLD) .eu⁹⁶ μέσω του οποίου υποστηρίχθηκε ότι η ευρωπαϊκή αγορά θα μπορεί να τύχει καλύτερης προβολής στο Διαδίκτυο καθώς το .eu θα καταδεικνύει πιο εύσχημα τη σύνδεση της επιχείρησης με τον ευρωπαϊκό χώρο. Γι' αυτό το λόγο προβλέφθηκε ότι το εν λόγω TLD θα αποτελέσει απαραίτητο δομικό στοιχείο του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ευρώπη⁹⁷.

2. Κατόπιν υποβολής σχετικής αιτήσεως από την Επιτροπή, ο ISO επέτρεψε την επέκταση της εφαρμογής του .eu στο Διαδίκτυο το οποίο εξάλλου ήδη αποτελούσε σύντμηση του κοινού νομίσματος Euro, και την 25 Σεπτεμβρίου 2000 η ICANN εξέδωσε ψήφισμα με το οποίο αναγνώρισε το .eu ως ένα νέο ccTLD⁹⁸. Συγχρόνως, η Επιτροπή δημοσίευσε ένα έγγραφο εργασίας⁹⁹ και δύο ανακοινώσεις¹⁰⁰ προκειμένου να προωθήσει τη θέση του .eu σε λειτουργία και τον Οκτώβριο 2000 το Συμβούλιο με ψήφισμά του¹⁰¹ διέγραψε τις κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να

⁹⁵ Βλ. Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3 Οκτωβρίου 2000, για την οργάνωση και διαχείριση του Διαδικτύου, (2000/C 293/02).

⁹⁶ Βλ. Σχέδιο σκεπτικού του Συμβουλίου υπό II στην Κοινή θέση (ΕΚ) αριθ. 9/2002 που καθορίστηκε από το Συμβούλιο στις 6 Νοεμβρίου 2001 για την έκδοση κανονισμού (ΕΚ) αριθ. .../2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ..., για την υλοποίηση του «.eu» τομέα ανώτατου επιπέδου (2002/C 45 E/03).

⁹⁷ Βλ. Αιτιολογική σκέψη υπ' αριθμ. 6 στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 733/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22 Απριλίου 2002 για την υλοποίηση του .eu τομέα ανωτάτου επιπέδου (ΕΕ L 113 30.4.2002).

⁹⁸ Βλ. Αιτιολογική σκέψη υπ' αριθμ. 14 στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 733/2002.

⁹⁹ «Δημιουργία του ονόματος τομέα ανωτάτου επιπέδου .eu στο Διαδίκτυο (Internet)» (COM 153 2.2.2000).

¹⁰⁰ «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Η οργάνωση και διαχείριση του Διαδικτύου-Ζητήματα διεθνούς και ευρωπαϊκής πολιτικής 1998-2000» (COM 202 11.4.2000) και «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο σχετικά με το σύστημα ονομάτων τομέα του Διαδικτύου (Internet)-Δημιουργία του τομέα ανωτάτου επιπέδου .eu» (COM 421 5.7.2000).

¹⁰¹ Βλ. υποσημείωση υπ' αριθμ. 95.

ακολουθηθούν από τα κοινοτικά όργανα και τα κράτη μέλη σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των domain names και των IP διευθύνσεων. Ακολούθησε το 2002 πρόταση κανονισμού¹⁰² από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, και μες στον ίδιο χρόνο εκδόθηκε ο κανονισμός 733/2002¹⁰³ ο οποίος θεσπίζει το γενικό πλαίσιο πολιτικής και λειτουργίας του .eu. Στην αιτιολογική σκέψη υπ' αριθμ. 7 του κανονισμού διατυπώνεται η πρόθεση για επέκταση των ρυθμίσεών του και στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Επισημαίνεται ότι ο κανονισμός θα ισχύσει υπό την επιφύλαξη της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹⁰⁴ και ότι μεταξύ των αρχών που θα εφαρμοστούν κατά την καταχώριση ονομάτων χώρου υπό το .eu θα πρέπει να εξεταστεί και το ενδεχόμενο εφαρμογής της μεθόδου «ο πρώτος αφιχθείς εξυπηρετείται πρώτος»¹⁰⁵. Σύμφωνα με τον ίδιο κανονισμό, η Επιτροπή αναλαμβάνει τη δημιουργία και εποπτεία του μητρώου, μιας μη κερδοσκοπικής οντότητας¹⁰⁶ επιφορτισμένης με την «οργάνωση, διαχείριση και διεύθυνση του .eu TLD»¹⁰⁷. Κατ' εφαρμογή αυτής της αρμοδιότητάς της η Επιτροπή όρισε ως μητρώο ανωτάτου επιπέδου .eu τον European Registry for Internet Domain Names (EURID)¹⁰⁸. Στον κανονισμό προβλέπεται ακόμα η ύπαρξη καταχωρητών που αφού συνάψουν σχετικές συμβάσεις με το μητρώο θα παρέχουν υπηρεσίες καταχώρισης ονομάτων τομέα σε καταχωρούμενους¹⁰⁹. Στην Επιτροπή ανατέθηκε και η αρμοδιότητα για την οργάνωση του συστήματος εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών με αφορμή domain name με κατάληξη .eu¹¹⁰.

3. Δικαίωμα απόκτησης domain name υπό τον TLD .eu αναγνωρίζεται σε α) επιχειρήσεις των οποίων η καταστατική έδρα, κεντρική διοίκηση ή κύρια εγκατάσταση βρίσκεται εντός την Κοινότητας, β) οργανισμούς εγκατεστημένους στην Κοινότητα και γ) σε κάθε φυσικό πρόσωπο με κατοικία στην Κοινότητα¹¹¹.

¹⁰² Βλ. υποσημείωση υπ' αριθμ. 96.

¹⁰³ Βλ. υποσημείωση υπ' αριθμ. 97.

¹⁰⁴ Αιτιολογική σκέψη υπ' αριθμ. 8.

¹⁰⁵ Αιτιολογική σκέψη υπ' αριθμ. 20 (first come first served).

¹⁰⁶ Άρθρο 3 παρ. 2.

¹⁰⁷ Άρθρο 2 στοιχ. α.

¹⁰⁸ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής της 21 Μαΐου 2003 για τον Ορισμό του Μητρώου Ανωτάτου Επιπέδου .eu (2003/375/EK) και www.eurid.org.

¹⁰⁹ Άρθρο 2 στοιχ. β

¹¹⁰ Άρθρο 5 παρ. 1 στοιχ. α.

¹¹¹ Άρθρο 4 παρ. 2.

4. Με τον κανονισμό 874/2004¹¹² επιχειρήθηκε μια πιο λεπτομερής καταγραφή των όρων κάτω από τους οποίους θα λειτουργήσει το .eu. Στην αιτιολογική σκέψη υπ' αριθμ. 5 ορίζεται ότι για την επίλυση ενδεχόμενων διαφορών μεταξύ καταχωρητών και καταχωριζόντων εφαρμοστέο θα είναι το δίκαιο ενός εκ των κρατών μελών. Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη και στις υπό ένταξη χώρες να ζητήσουν η επίσημη ονομασία τους και το όνομα με το οποίο είναι κοινώς γνωστά να μη καταχωρίζονται ως domain names με κατάληξη .eu παρά μόνο από την κυβέρνηση της χώρας¹¹³. Ως εφαρμοστέα ορίζεται η αρχή της χρονικής προτεραιότητας¹¹⁴, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση που περισσότεροι υποβάλουν αίτηση για το ίδιο domain name, οι αιτήσεις θα αξιολογηθούν με αυστηρή χρονολογική σειρά. Επιπλέον, προβλέπεται σχετικά με τη βάση δεδομένων «whois» στην οποία θα καταγράφονται πληροφορίες αναφορικά με τους κατόχους των domain names υπό το .eu¹¹⁵ και ορίζεται η τύχη του ονόματος χώρου σε περίπτωση θανάτου του φυσικού προσώπου που ήταν κάτοχος του ή θέσης σε διαδικασία αφερεγγυότητας του κατόχου φυσικού ή νομικού προσώπου¹¹⁶. Επιπροσθέτως, παρέχεται η δυνατότητα στο μητρώο να ανακαλεί ονόματα τομέα για τα οποία δεν τηρήθηκαν οι προβλεπόμενες διαδικασίες καταχώρισης¹¹⁷. Το άρθρο 21 αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία ένα domain name *«είναι ταυτόσημο ή παρόμοιο σε βαθμό που να προκαλεί σύγχυση με όνομα για το οποίο έχει αναγνωριστεί ή θεσπιστεί δικαίωμα βάσει της εθνικής ή κοινοτικής νομοθεσίας»*, και το άρθρο 22 στη διαδικασία εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, στην οποία δεσμεύονται να συμμετάσχουν οι κάτοχοι domain name υπό τον .eu¹¹⁸. Τα αποτελέσματα της εν λόγω διαδικασίας (ανάκληση ή μεταβίβαση του ονόματος χώρου¹¹⁹) είναι υποχρεωτικά εκτός και τα μέρη προσφύγουν στα εθνικά δικαστήρια μέσα σε προθεσμία τριάντα

¹¹² Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 874/2004 της Επιτροπής της 28 Απριλίου 2004 για τη θέσπιση κανόνων δημοσίου συμφέροντος σχετικά με την υλοποίηση και τις λειτουργίες του .eu τομέα ανωτάτου επιπέδου και τις αρχές που διέπουν την καταχώριση (L 162/30.4.2004).

¹¹³ Άρθρ. 8.

¹¹⁴ Άρθρ. 2 και 14.

¹¹⁵ Άρθρ. 16.

¹¹⁶ Άρθρ. 19.

¹¹⁷ Άρθρ. 20.

¹¹⁸ Άρθρ. 3.

¹¹⁹ Παρ.11.

ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης¹²⁰. Το μητρώο επωμίζεται την υποχρέωση να επιλέξει το φορέα που θα διενεργεί την ως άνω διαδικασία¹²¹.

β. Κριτική στο .eu

1. Ήδη από την 7 Απριλίου 2006 οποιοσδήποτε μπορεί να καταχωρίσει όνομα χώρου υπό το .eu. Προηγήθηκε μια «sunrise period» κατά τη διάρκεια της οποίας η καταχώριση ήταν δυνατή μόνο σε κατόχους προηγούμενων δικαιωμάτων που έχουν αναγνωριστεί ή θεσπίζεται από το εθνικό ή και το κοινοτικό δίκαιο καθώς και σε δημόσιους φορείς¹²². Έτσι, αρχικά, η δυνατότητα υποβολής αίτησης για την καταχώριση domain name στο .eu περιορίστηκε σε κατόχους κοινοτικού και εθνικών σημάτων και σε δημόσιους φορείς (7 Δεκεμβρίου 2005 – 7 Φεβρουαρίου 2006), ενώ εν συνεχεία, το δικαίωμα επεκτάθηκε σε κατόχους και άλλων «προηγούμενων δικαιωμάτων», όπως η εμπορική επωνυμία (7 Φεβρουαρίου 2006 – 7 Απριλίου 2006). Από την 9 Μαΐου 2006 το TLD .int των ηλεκτρονικών διευθύνσεων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ έχει αντικατασταθεί από το .eu¹²³. Το TLD .eu αποδείχθηκε ιδιαίτερα δημοφιλές καθώς μέχρι την 5 Μαΐου είχαν ήδη γίνει περισσότερο από ένα εκατομμύριο καταχωρίσεις¹²⁴ ενώ μέχρι την 11.11.2006 λειτουργούσαν 2.329.537 ονόματα χώρου με κατάληξη .eu¹²⁵.

2. Παρ' όλο που το TLD .eu εκχωρήθηκε από την ICANN ως ccTLD και ως τέτοιο μνημονεύεται και στον κανονισμό 733/2002¹²⁶, στην πραγματικότητα δεν είναι κώδικας χώρας ανώτατου επιπέδου. Αναμφισβήτητα συνιστά TLD με τοπικό

¹²⁰ Άρθρ. 22 παρ. 13.

¹²¹ Άρθρ. 23.

¹²² Άρθρο 10 κανονισμού 874/2004.

¹²³ Βλ. <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/476&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

¹²⁴ Βλ. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/586&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en>

¹²⁵ Βλ. <http://status.eurid.eu/>

¹²⁶ Βλ. άρθρο 1 παρ. 1 εδ. α': Στόχος του κανονισμού είναι η υλοποίηση του .eu κωδικού χώρας των τομέων ανωτάτου επιπέδου (ccTLD) εντός της Κοινότητας.

Άρθρο 3 παρ. 3: Αφού λάβει προηγουμένως συναίνεση της Επιτροπής, το μητρώο συνάπτει κατάλληλη σύμβαση που προβλέπει την εκχώρηση του κωδικού .eu ccTLD.

προσδιορισμό, εντούτοις ξεπερνά τα όρια της χώρας. Γι' αυτό έχει χαρακτηριστεί και υβριδικό: γιατί αν και διαθέτει γεωγραφικό χαρακτήρα, το εύρος της επικράτειας που καλύπτει δεν εξασφαλίζει τον εξατομικευτικό σκοπό ενός συνήθους εθνικού TLD (ccTLD), χωρίς όμως να φτάνει και στο γενικό χαρακτήρα ενός gTLD. Παρ' όλα αυτά, στόχος του είναι να ανταγωνιστεί το .com, ακριβώς επειδή το πιθανότερο είναι πως υπό το νέο TLD θα επιδιώξουν να καταχωριστούν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε περισσότερες της μίας χώρες της ΕΕ¹²⁷.

¹²⁷ Βλ. Τουντόπουλο και Χατζόπουλο, ό.π., σελ. 57.

III. Νομική φύση

Σε ό,τι αφορά τη νομική φύση του domain name, το πρώτο γνώρισμά του που χρήζει επισήμανσης είναι ο άυλος¹²⁸ χαρακτήρας του, καθώς είναι κατά γενική ομολογία παραδεκτό ότι το domain name δεν διαθέτει υλική υπόσταση. Περαιτέρω, στα πλαίσια της διαπραγμάτευσης του ίδιου θέματος, ήτοι της νομικής του φύσης, δύο είναι οι διαστάσεις του που θα μελετηθούν αναλυτικά: πρώτον, ο περιουσιακός χαρακτήρας του και δεύτερον, η σχέση του με τα διακριτικά γνωρίσματα.

A. Περιουσιακή Διάσταση των Domain Names

1. Σύμφωνα με την ορθότερη και κρατούσα άποψη τα δικαιώματα αποτελούν τη μία από τις δύο κατηγορίες των αντικειμένων του δικαίου¹²⁹ · προφανές είναι ότι η έννοια της περιουσίας εμπεριέχεται ως στοιχείο προσδιορισμού και κατάταξης του δικαιώματος που απορρέει από αυτήν, σε εκείνα που έχουν οικονομική αξία. Τα δικαιώματα επομένως, που το έννομο συμφέρον το οποίο υπηρετούν είναι κυρίως οικονομικό χαρακτηρίζονται «περιουσιακά»¹³⁰. Κατά κυριολεξία δε, η περιουσία αποτελεί τον εννοιολογικό πυρήνα από τον οποίο προκύπτουν όλες οι έννομες σχέσεις των προσώπων που δεν έχουν αυστηρά προσωπικό χαρακτήρα¹³¹. Κατά συνέπεια ως περιουσία νοείται το σύνολο των δεκτικών χρηματικής αποτίμησης έννομων σχέσεων (δικαιωμάτων και υποχρεώσεων) ενός ατόμου, καθώς και πραγματικών καταστάσεων που παρέχουν προσδοκία κτήσεως, όπως είναι η φήμη, η πίστη, η πελατεία¹³². Η φύση του αγαθού των «ονομάτων χώρου» προσδιορίζει και

¹²⁸ Βλ. Φ. Μάλαμα, Η Φορολόγηση του Domain Name, ΔΕΕ 2001, σελ. 1216.

¹²⁹ Η άλλη κατηγορία αντικειμένων δικαίου είναι τα «πράγματα». Πάντως, σε δογματικό επίπεδο τα δικαιώματα αποτελούν την ευρύτερη και πιο σημαντική κατηγορία δεκτικών συναλλακτικής ρύθμισης αντικειμένων δικαίου. Βλ. Φ. Δωρή, Εισαγωγή στο Ιδιωτικό Δίκαιο, Τ. Β1, 1991, σελ. 50 επ. και Χ. Κεφάλαια, Εισαγωγή στο Ιδιωτικό Δίκαιο, Τ. α, 2003, σελ. 136 επ.

¹³⁰ Βλ. Ν. Παπαντωνίου, Γενικές Αρχές του Αστικού Δικαίου, Τ. α, 1978, σελ. 193 επ.

¹³¹ ΑΚ 367, 479, 1631, 1901 ... Ο νόμος πάντως χρησιμοποιεί τον όρο «περιουσία» (universitas bonorum), άλλοτε με ευρεία και άλλοτε με στενή έννοια. Πρβλ. Απ. Γεωργιάδη, Εμπράγματο Δίκαιο Ι, 1991, παρ. 9 IV, αρ. 11.

¹³² Βλ. Απ. Γεωργιάδη, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2002, σελ. 230.

την περιουσιακή τους διάσταση, γι' αυτό και εντάσσονται στην έννοια της περιουσίας¹³³. Τα ονόματα χώρου προφανώς υπηρετούν έννομα συμφέροντα οικονομικής φύσης, επομένως αποτιμώνται με συγκεκριμένη οικονομική αξία, εν τέλει δε είναι και δεκτικά μεταβίβασης. Επ' αυτού άλλωστε υπάρχει και ρητή πρόβλεψη στο άρθρ. 15 της υπ' αριθμ. 351/76 απόφασης της Ε.Ε.Τ.Τ.¹³⁴.

2. Σύμφωνα δε με την διαδικασία εκχώρησης ενός domain name όπως έχει οριστεί στην ως άνω απόφαση, από την υποβολή της αίτησης για την εκχώρηση ενός ονόματος χώρου μέχρι την οριστική ενεργοποίησή του¹³⁵ μεσολαβεί ένα χρονικό διάστημα κατά το οποίο αφενός το domain name ενεργοποιείται προσωρινά¹³⁶ και αφετέρου η Ε.Ε.Τ.Τ. εξετάζει κατά πόσον πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις προκειμένου να ενεργοποιηθεί και οριστικά¹³⁷. Στο εν λόγω διάστημα, ο αιτηθείς την εκχώρηση του ονόματος χώρου έχει μόνο δικαίωμα προσδοκίας το οποίο επίσης υποστηρίζεται ότι μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μεταβίβασης¹³⁸.

3. Εξάλλου, από τη στιγμή που καταφάσκει η δυνατότητα μεταβίβασης του domain name, δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί αυτονόητη και η δυνατότητα κατάσχεσής του¹³⁹, γεγονός που συνιστά ένα ακόμα στοιχείο που κατατείνει στην αποδοχή του περιουσιακού του χαρακτήρα. Στην ίδια παραπάνω αναφερθείσα υπ' αριθμ. 351/76 απόφαση ρητά προβλέπονται τα εξής (άρθρ. 9 παρ. 1):

«Ένα Όνομα Χώρου με κατάληξη .gr διαγράφεται οριστικά οσάκις συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις εξής περιοριστικά οριζόμενες περιπτώσεις: ... β. αυτεπάγγελτα ή μετά από καταγγελία τρίτου έχοντος προς τούτο έννομο συμφέρον, που εξετάζεται στα πλαίσια του Κανονισμού Ακροάσεων της ΕΕΤΤ, στις εξής περιοριστικά αναφερόμενες περιπτώσεις: ... viii. Σε περίπτωση που ο Φορέας είναι φυσικό πρόσωπο και αποβιώσει, εφόσον οι εκτελεστές της

¹³³ Ο Ρόκας χαρακτηρίζει τα domain names ως «ιδιόρρυθμα περιουσιακά δικαιώματα». Βλ. Ν. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, 2004, σελ. 86 και Β. Αντωνόπουλο, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, 2005, σελ. 340.

¹³⁴ Βλ. και το site <http://www.lstin.com/index.htm> στο οποίο πωλούνται domain names. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται στην οικεία σελίδα του site, τα ονόματα χώρου υπό τον gTLD .com προηγούνται σε ζήτηση, κατά συνέπεια και σε αξία, και έπονται τα domain names υπό τον gTLD .net.

¹³⁵ Άρθρο 11 παρ. 15 απόφασης 351/76 της Ε.Ε.Τ.Τ.

¹³⁶ Άρθρο 11 παρ. 9.

¹³⁷ Άρθρο 11 παρ. 12.

¹³⁸ Βλ. Ξουραφά, ό.π., σελ. 210.

¹³⁹ Βλ. Ρόκα, ό.π., Τουντόπουλο και Χατζόπουλο, ό.π., σελ. 142 και Β. Τουντόπουλο, Παρατηρήσεις στην απόφαση του ΜΠρΑθ 10292/2001, ΧριΔ 2002, σελ. 359.

διαθήκης ή οι νόμιμοι κληρονόμοι του δεν ζητήσουν εντός 6 μηνών από την ημερομηνία θανάτου του φυσικού προσώπου, τη μεταβολή ονοματεπωνύμου / επωνυμίας του Φορέα του Ονόματος Χώρου με κατάληξη .gr λόγω καθολικής διαδοχής, σύμφωνα με το Παράρτημα Θ της παρούσας Απόφασης».

Έμμεσα λοιπόν, από την ως άνω ρύθμιση, προκύπτει το γεγονός ότι το domain name είναι δυνατόν να κληρονομηθεί και κατά συνέπεια και πάλι συνάγεται ο περιουσιακός του χαρακτήρας¹⁴⁰. Εξάλλου, στην ίδια κατεύθυνση της οικονομικής αποτίμησης του domain name και κατά συνέπεια του περιουσιακού του χαρακτήρα, οδηγεί και η ρύθμιση του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. α της απόφασης στην οποία γίνεται λόγος για την κατόπιν συναίνεσης του δικαιούχου δυνατότητα χρήσης του domain name και από τρίτον.

4. Η διοικητική πράξη με την οποία εκχωρείται ένα domain name αφορά είτε στο TLD μαζί με το δεύτερο επίπεδο του domain name, δηλαδή το μεταβλητό πεδίο του που διαμορφώνεται ελεύθερα από τον αιτούντα, είτε στο TLD, το δεύτερο επίπεδο με το κοινόχρηστο και το τρίτο πεδίο που αποτελείται από το μεταβλητό μέρος. Εκτός όμως, από τα προαναφερθέντα επίπεδα που εκχωρούνται από την Ε.Ε.Τ.Τ., ο φορέας ενός ονόματος χώρου έχει το δικαίωμα να προσθέτει και επιπλέον επίπεδα¹⁴¹, τη χρήση των οποίων νομιμοποιείται να επιτρέπει και σε τρίτους και κατά συνέπεια να αξιοποιεί οικονομικά το δικαίωμα επί του domain name που του έχει εκχωρηθεί.

5. Η οικονομική και ως εκ τούτου και περιουσιακή διάσταση των domain names καταδεικνύεται και από τη δράση των cybersquatters (κυβερνοσφετεριστές). Οι cybersquatters, έτσι όπως έχουν περιγραφεί στην Final Report της WIPO της 30 Απριλίου 1999¹⁴², σκόπιμα, καταχρηστικά και σε αντίθεση προς την καλή πίστη καταχωρούν domain names που περιέχουν σήματα ή εν γένει διακριτικά γνωρίσματα φήμης, αποβλέποντας στη μεταβίβασή τους στις επιχειρήσεις των οποίων τα διακριτικά γνωρίσματα χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνθεση των domain names είτε σε τρίτο πρόσωπο που στη συνέχεια θα τα πωλήσει στις επιχειρήσεις, έναντι συχνά

¹⁴⁰ Για τον υπολογισμό της αξίας των domain names και ως εκ τούτου και του φόρου που τους αντιστοιχεί σε περίπτωση κληρονομικής διαδοχής, στις Η.Π.Α. λαμβάνονται υπόψη μεταξύ των άλλων ο αριθμός επισκεπτών της συγκεκριμένης ιστοσελίδας, η δυνατότητα εύκολης απομνημόνευσής της, το TLD υπό τον οποίο έχει καταχωριστεί. Βλ. *Μάλαμα*, ό.π.

¹⁴¹ Άρθρο 5 της απόφασης.

¹⁴² Βλ. WIPO, Final Report, ό.π., σελ. 53.

αδρού ανταλλάγματος^{143,144}. Στον κυβερνοσφετερισμό εντάσσεται εννοιολογικά και η περίπτωση του warehousing που συνίσταται στην πρακτική της καταχώρισης μεγάλου αριθμού ονομάτων χώρου που συντίθενται από το διακριτικό γνώρισμα επιχειρήσεων με σκοπό πάντα την πώλησή τους σε αυτές. Η πρακτική του κυβερνοσφετερισμού θεωρείται παράνομη και στις Η.Π.Α. ήδη αντιμετωπίζεται με την Anticybersquatting Consumer Protection Act (1999)¹⁴⁵.

B. Απόλυτος Χαρακτήρας του **Δικαιώματος επί των Domain Names**

1. Στον ορισμό της εκχώρησης ονόματος χώρου που δίνει η ισχύουσα απόφαση Ε.Ε.Τ.Τ.¹⁴⁶ αναφέρεται ρητά πως στο δικαιούχο χορηγείται *αποκλειστικό δικαίωμα* χρήσης του domain name, γεγονός από το οποίο συνάγεται ο απόλυτος

¹⁴³ Δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο ο κυβερνοσφετεριστής να μη αποσκοπεί στην πώληση του domain name αλλά να επιθυμεί να το κατακρατήσει είτε για να εμποδίζει την καταχώρισή του από τον δικαιούχο του αντίστοιχου διακριτικού γνωρίσματος, είτε για ιδία χρήση – όχι κατ' ανάγκη για την αποκόμιση οικονομικού οφέλους - επωφελούμενος από τη φήμη του διακριτικού γνωρίσματος της επιχείρησης ή του προϊόντος που χρησιμοποίησε για τη σύνθεση του domain name. Βλ. ενδεικτικά από τη νομολογία των βρετανικών δικαστηρίων *British Telecommunications Plc and Another v One in a Million & Others*, The Times, 2.12.1997 και σχετικά παραδείγματα από την νομολογία των αμερικανικών δικαστηρίων *Panavision Int'l. v. Toeppen* 938 F. Supp. 616 (C.D.Cal.Sept. 20, 1996) και *Planned Parenthood Federation of America Inc. v. Richard Bucci, d/b/a Catholic Radio* 97 Civ. 0629 (KNW) (S.D.N.Y. March 26, 1997) aff'd. 152 F. 3d 920 2d Cir., Feb. 9, 1998) cert. denied, 525 U.S. 834 (1998).

¹⁴⁴ Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι προκειμένου η εταιρία Mc Donald's να αποκτήσει το domain name που αντιστοιχεί στο διακριτικό της γνώρισμα αναγκάστηκε να καταβάλει υπό τη μορφή δωρεάς ποσό ύψους \$ 3.500. Βλ. Παρατηρήσεις *Τουντόπουλου* στην ΜΠρΣύρ 637/1999, ΔΕΕ 1999, σελ. 1277.

¹⁴⁵ Για λόγους πληρότητας πρέπει να αναφερθεί και η περίπτωση των typosquatters οι οποίοι καταχωρούν γνωστά domain names ελαφρώς παραλλαγμένα, επωφελούμενοι από την αβλεψία και τα τυπογραφικά λάθη που οι χρήστες του Διαδικτύου ενδέχεται να κάνουν κατά την πληκτρολόγηση ενός γνωστού domain name με αποτέλεσμα να οδηγούνται στο site που ο typosquatter έχει καταχωρίσει. π.χ. amazon.com αντί για amazon.com. Βλ. *Kendall*, ό.π., σελ. 14.

¹⁴⁶ Άρθρο 2.

χαρακτήρας του δικαιώματος επί του domain name¹⁴⁷, του οποίου τόσο η θετική όσο και η αρνητική διάσταση προκύπτουν ευχερώς από το ίδιο το κείμενο της απόφασης.

2. Αναφορικά με τη θετική διάσταση του δικαιώματος, η απόφαση προβλέπει ότι στην περίπτωση κατά την οποία το υπό εκχώρηση όνομα χώρου περιλαμβάνει μεταβλητό πεδίο με ελληνικούς χαρακτήρες, το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης του επεκτείνεται και στην πεζή άτονη μορφή του. Προβλέπεται ακόμα ότι ο φορέας ενός ονόματος χώρου δύναται σε κάθε περίπτωση κατόπιν συμφωνίας να παραχωρήσει σε τρίτο τη χρήση του domain name που του εκχώρησε η Ε.Ε.Τ.Τ.¹⁴⁸. Επιπλέον, στο δικαίωμα επί του domain name περιλαμβάνεται και η αυτόματη δέσμευση των εναλλακτικών μορφών του χωρίς ή με σημεία στίξης¹⁴⁹ ή/και με διαφορετικά σημεία στίξης ή/και σε διαφορετικά ψηφία, καθώς και η αυτόματη δέσμευση των ομόγραφων, παρέχοντας συγχρόνως τη δυνατότητα στο φορέα να ενεργοποιήσει οποιαδήποτε από τις ως άνω δεσμευμένες μορφές χωρίς να απαιτείται προηγούμενη απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ.¹⁵⁰. Εξάλλου ο δικαιούχος του domain name νομιμοποιείται να μεταβιβάσει είτε το ίδιο το όνομα χώρου¹⁵¹ είτε το δικαίωμα προσδοκίας στο διάστημα μέχρι την οριστική ενεργοποίησή του¹⁵². Αντιθέτως, το δικαίωμα επί των επιπέδων τα οποία ο δικαιούχος του domain name δύναται να προσθέτει μόνος, χωρίς δηλαδή να απαιτείται εκχώρηση από την Ε.Ε.Τ.Τ.¹⁵³, δεν είναι αποκλειστικό αλλά παρεπόμενο¹⁵⁴.

3. Αναφορικά με την αρνητική διάσταση του δικαιώματος επί του ονόματος χώρου, επισημαίνεται ότι ο δικαιούχος του μπορεί να απαγορεύει σε τρίτους να χρησιμοποιούν χωρίς τη συναίνεσή του domain names με το ίδιο μεταβλητό και μη μεταβλητό¹⁵⁵ πεδίο ή κάποια από τις δεσμευμένες μορφές του¹⁵⁶. Εντούτοις, ο

¹⁴⁷ Βλ. Ν. Ρόκα, Δίκαιον Σημάτων, 1978, σελ. 13 και Δ. Παπαστερίου, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου Ι α, 1994, σελ. 153, ο οποίος ως απόλυτο ορίζει το δικαίωμα που παρέχει άμεση και αποκλειστική εξουσία στο αντικείμενο του δικαιώματος.

¹⁴⁸ Άρθρ. 4 παρ. 1 στοιχ. α.

¹⁴⁹ Ανάλογα με το αν το εκχωρηθέν όνομα χώρου είχε σημεία στίξης ή όχι.

¹⁵⁰ Άρθρ. 3 παρ. 7 και 8, 4 παρ. 1 στοιχ. β και 4 παρ. 4.

¹⁵¹ Άρθρ. 15.

¹⁵² Άρθρ. 11 παρ. 9.

¹⁵³ Άρθρ. 5.

¹⁵⁴ Βλ. Ξουραφά, ό.π., σελ. 209 επ.

¹⁵⁵ Δηλ. το TLD και το κοινόχρηστο που ενδέχεται να υπάρχει.

¹⁵⁶ Άρθρ. 3 παρ. 3.

δικαιούχος ονόματος χώρου δεν μπορεί να εμποδίσει την εκχώρηση domain name με διαφορετικό μη μεταβλητό πεδίο¹⁵⁷ ακόμα κι αν το μεταβλητό είναι ίδιο.

Γ. Domain Names και Διακριτικά Γνωρίσματα

α. Ο Διακριτικός Χαρακτήρας των Domain Names

1. Όπως έχει ήδη αναλυθεί, ένα όνομα χώρου συνιστά τη διεύθυνση ενός συγκεκριμένου ηλεκτρονικού υπολογιστή στο Διαδίκτυο. Με άλλα λόγια το όνομα χώρου χρησιμοποιείται για την εξατομίκευση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στο Internet και γι' αυτόν ακριβώς το λόγο κάθε domain name είναι μοναδικό και πουθενά στον κόσμο δεν είναι δυνατόν να εκχωρηθεί το ίδιο για δεύτερη φορά. Σε αυτή τη βασική λειτουργία που τα domain names επιτελούν, τη διάκριση δηλαδή των ηλεκτρονικών υπολογιστών, περιορίστηκε και η νομική τους αντιμετώπιση σε ένα πρώιμο στάδιο της νομικής σκέψης. Θεωρήθηκε δηλαδή, πως ο χαρακτήρας του domain name είναι αποκλειστικά και μόνο τεχνικός και ότι η χρήση του δεν διαφοροποιείται σημαντικά από εκείνη ενός αριθμού τηλεφώνου ή φαξ ή μιας ταχυδρομικής διεύθυνσης¹⁵⁸. Η σκέψη αυτή έχει λανθασμένη αφετηρία και αυτό συμβαίνει επειδή σε αντίθεση με τον αριθμό τηλεφώνου, όπου υπάρχει μια περιορισμένη και μόνο δυνατότητα του φορέα να τον επιλέξει, ή την ταχυδρομική διεύθυνση, οι οποίοι εκτός από το να εξυπηρετούν την επικοινωνία δεν έχουν κανενός άλλου είδους αξία, στην περίπτωση των ονομάτων χώρου ο φορέας έχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει μόνος το domain name υπακούοντας βεβαίως, στους κανόνες που τάσσει ο νόμος. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου, ότι οι επιχειρήσεις συνήθως καταχωρούν ως domain name κάποιο ή κάποια από τα διακριτικά τους γνωρίσματα. Έτσι, λοιπόν, σύντομα παρατηρήθηκε ότι εκτός από τη διάκριση των υπολογιστών το όνομα χώρου επιτελεί και άλλου είδους διάκριση. Πλέον η κρατούσα άποψη είναι ότι

¹⁵⁷ Δηλ. ο νέος δικαιούχος μπορεί α) να προσθέσει κοινόχρηστο, εάν το πρώτο domain name δεν διέθετε κοινόχρηστο, β) να χρησιμοποιήσει διαφορετικό κοινόχρηστο από το πρώτο domain name ή γ) να μη χρησιμοποιήσει κοινόχρηστο εάν το πρώτο domain name διέθετε κοινόχρηστο. Άρθρ. 4 παρ. 2.

¹⁵⁸ Στην ΜΠρΘεσ 7569/1997, ΕπισκεΔ 2001, σελ. 237 επ. το δικαστήριο έκρινε ότι το domain name δεν χρησιμοποιείται «ούτε ως επωνυμία, ούτε ως διακριτικό γνώρισμα, ούτε ως σήμα ... αλλά ως διεύθυνση στο δίκτυο Internet».

το όνομα χώρου έχει διττό χαρακτήρα ο οποίος διαπιστώθηκε και από τη WIPO η οποία στη Final Report της 30 Απριλίου 1999¹⁵⁹ αναφέρει ότι ο ρόλος των ονομάτων χώρου έχει διευρυνθεί καθώς επιπλέον χρησιμοποιούνται για τη διάκριση επιχειρήσεων.

2. Πράγματι λοιπόν, θεωρία και νομολογία συντάσσονται υπέρ του διακριτικού χαρακτήρα των domain names. Υποστηρίζεται ότι εκτός του καθαρά τεχνικού ρόλου τους τα domain names συμβάλλουν στην αναγνώριση της προέλευσης της πηγής της πληροφορίας¹⁶⁰, φανερώνουν δηλαδή μία σχέση με ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο¹⁶¹. Σύμφωνα δε με την υπ' αριθμ. 9485/2000 απόφαση ΜΠρΑθ τα domain names έχουν ονοματική λειτουργία, η οποία έχει προταθεί ότι πρέπει να τους αποδίδεται κατά έμμεσο τρόπο¹⁶², και γι' αυτό μπορεί να θεωρηθούν και διακριτικά γνωρίσματα¹⁶³. Στην δε υπ' αριθμ. 637/1999 απόφαση ΜΠρΣύρ¹⁶⁴ το δικαστήριο βάσισε το συλλογισμό του στη σκέψη ότι τα ονόματα χώρου μπορούν να λειτουργήσουν και ως διακριτικά γνωρίσματα.

3. Έχει διατυπωθεί η θέση ότι πρόκειται για ένα οιονεί διακριτικό γνώρισμα για το οποίο οι απόψεις δίστανται αναφορικά με το αν συνιστά ένα νέο¹⁶⁵, sui generis διακριτικό γνώρισμα¹⁶⁶ και μια «νέα μορφή εκδήλωσης της προσωπικότητας, όσον

¹⁵⁹ Βλ. ανωτέρω υποσημείωση υπ' αριθμ. 88.

¹⁶⁰ Βλ. *Ida Madieha Azmi*, Domain Names and Cyberspace: the Application of Old Norms to New Problems, International Journal of Law and Information Technology, Vol. 8 No 2, Oxford University Press 2000, σελ. 195.

¹⁶¹ Βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 27 και *Θ. Σιδηρόπουλο*, Το δίκαιο του διαδικτύου, 2003, σελ. 161. Ο διακριτικός χαρακτήρας των domain names γίνεται δεκτός και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Βλ. *M. W. Stecher*, Webvertising, Unfair Competition and Trademarks on the Internet, 1999, σελ. 227

¹⁶² Βλ. *Ανθιμο*, Εισαγωγή στην προβληματική ..., ό.π., σελ. 822 και ΠολΠρΘεσ 14638/2001, Αρμ 2001, σελ. 1533 επ. στην οποία επισημαίνεται ότι «όσον αφορά τη νομική προστασία στο domain name πρέπει να αποδίδεται λειτουργία ονόματος κατά έμμεσο τρόπο, όταν αυτό χρησιμοποιείται ως διακριτικό στοιχείο για το πρόσωπο ή την επιχείρηση στο διαδίκτυο».

¹⁶³ Βλ. απόφαση 9485/2000 ΜΠρΑθ, ΕπισκΕΔ 2000, σελ. 1094 επ. και τις παρατηρήσεις του *Ιγγλεζάκη* για την ίδια απόφαση, ό.π., σελ. 1112.

¹⁶⁴ ΕπισκΕΔ 1999, σελ. 1217 επ. και ΔΕΕ 1999, σελ. 1276 επ. Βλ. και σχολιασμό της απόφασης από τον *Τουντόπουλο*, ό.π.

¹⁶⁵ Βλ. *Καράκωστα*, Δίκαιο & Internet, 2003, σελ. 31.

¹⁶⁶ Βλ. *Αλεξανδρίδου*, ό.π., σελ. 157.

αφορά στις προσωπικές ιστοσελίδες που διατηρούν οι χρήστες στο Διαδίκτυο»¹⁶⁷ ή αν μπορεί να ενταχθεί σε μία από τις προϋπάρχουσες κατηγορίες διακριτικών γνωρισμάτων. Έτσι, υποστηρίζεται ότι εφόσον το όνομα χώρου σχετίζεται με την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας μπορεί να αποτελεί το όνομα της εταιρίας στο Διαδίκτυο δηλαδή την εμπορική επωνυμία της¹⁶⁸, το σήμα προϊόντος ή υπηρεσίας, διακριτικό τίτλο ή οποιοδήποτε άλλο διακριτικό γνώρισμα¹⁶⁹.

4. Μία ακόμα άποψη υποστηρίζει ότι ένα όνομα χώρου εκτός από την εξατομίκευση των ηλεκτρονικών υπολογιστών μπορεί να λειτουργήσει είτε ως διακριτικός τίτλος *«αφού τελικά το domain name δεν αποτελεί παρά την “προμετωπίδα” του ηλεκτρονικού καταστήματος συγκεκριμένης επιχείρησης»* είτε ως επωνυμία υπό την προϋπόθεση ότι σε περίπτωση που η επιχείρηση δραστηριοποιείται και στον υλικό κόσμο, δεν προϋπάρχει άλλη επωνυμία γιατί διαφορετικά θα διαρρηγνυόταν η αρχή της ενότητας των επωνυμιών¹⁷⁰. Κατά συνέπεια, ενώ η λειτουργία των domain names ως διακριτικά γνωρίσματα είναι μια άποψη που έχει τύχει γενικής αποδοχής, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι ο εν λόγω χαρακτήρας τους εκδηλώνεται σε κάθε περίπτωση εκχωρηθέντος domain name¹⁷¹.

5. Ιδιαίτερης σημασίας για το θέμα μας είναι η υπ’ αριθμ. 868/2001 απόφαση ΜΠρΠατρ¹⁷² στην οποία κρίθηκε ότι:

*«... το ίδιο το domain name είναι η εμπορική επωνυμία αλλά και το εμπορικό σήμα του χρήστη στο διαδίκτυο. Βέβαια δεν μπορεί κατ’ αρχήν το domain name να ταυτιστεί με την εμπορική επωνυμία και το εμπορικό σήμα, η κατοχύρωση των οποίων υπόκειται στους κανόνες των ως άνω νόμων (ν. 146/1914 και 2239/1994). Αντίθετα και σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική, που εφαρμόζεται και στην Ελλάδα, το domain name αποκτάται με πολύ μικρότερο έλεγχο.»*¹⁷³

¹⁶⁷ Βλ. Καράκωστα, ό.π.

¹⁶⁸ Βλ. Φ. Μάλαμα, παρατηρήσεις στην ΜΠρΑθ 1250/2000, ΔΕΕ, 2001, 493 επ. και Ε. Περάκη, Γενικό Μέρος του Εμπορικού Δικαίου, 2000, σελ. 302.

¹⁶⁹ Βλ. Χριστοδούλου, ό.π., σελ. 437 και Μ.-Θ. Μαρίνο, Παρατηρήσεις επί της υπ’ αριθμ. 637/1999 απόφασης του ΜΠρΣύρ σε ΕΕμπΔ 2000, σελ. 152.

¹⁷⁰ Βλ. Τ. Φουντεδάκη, Η σύγκρουση των διακριτικών γνωρισμάτων, 2003, σελ. 241.

¹⁷¹ Βλ. Ανθιμο, ΕπισκΕΔ, ό.π., σελ. 599, του ιδίου, Παρατηρήσεις επί των 7569/1997 και 8198/2001 ΜΠρΘεσ, ΕπισκΕΔ 2001, σελ. 247 και Μαρίνο, ό.π., σελ. 153.

¹⁷² ΔΕΕ 2001, σελ. 711 επ. Βλ. και σχολιασμό της απόφασης από την Φ. Καλαματιανού, ΔΕΕ 2001, σελ. 715 επ.

¹⁷³ Όμοια κρίθηκε και από την 5911/2002 ΜΠρΑθ, ΝοΒ 2003, σελ. 690 επ.

Και η απόφαση συνεχίζει ως εξής:

«... συνάγεται ότι παρά το ότι, το domain name δεν ταυτίζεται με την εμπορική επωνυμία, το διακριτικό τίτλο και τον εμπορικό τίτλο, μπορεί όμως να αποδοθεί σε αυτό κατά έμμεσο τρόπο λειτουργία τόσο διακριτικού τίτλου όσο και σήματος, διότι όπως τα προηγούμενα, έτσι και το τελευταίο, έχει πρωταρχικά εξατομικευτική και αναγνωριστική λειτουργία.... θα πρέπει να αποδοθεί στο domain name μια οιονεί λειτουργία διακριτικού τίτλου και σήματος. Τούτο ενισχύεται και από το ότι οι κάτοχοι domain name στην πράξη εμφανίζονται στο Διαδίκτυο με τα διακριτικά γνωρίσματα που τους κατέστησαν γνωστούς στον υλικό κόσμο δηλαδή χρησιμοποιούν το όνομα, την επωνυμία ή το σήμα τους»¹⁷⁴.

β. Συμπέρασμα

1. Στο άρθρο 4 παρ. 9 της απόφασης Ε.Ε.Τ.Τ. για τη διαχείριση και εκχώρηση ονομάτων χώρου με κατάληξη .gr προβλέπεται ότι

«ο Φορέας δικαιώματος επί Ονόματος Χώρου με κατάληξη .gr, δεν αποκτά από την Εκχώρηση του Ονόματος Χώρου με κατάληξη .gr, σύμφωνα με την παρούσα και δικαίωμα διακριτικού γνωρίσματος επί επιχείρησης, προϊόντων ή υπηρεσιών που προσφέρει, αποκτομένων αποκλειστικά και μόνο σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις που αφορούν την απόκτησή τους».

Σύμφωνα λοιπόν, με την ως άνω ρύθμιση η εκχώρηση ενός domain name δεν συνεπάγεται και την κτήση δικαιωμάτων διακριτικού γνωρίσματος. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει εξάλλου, και από τον ορισμό των ονομάτων χώρου¹⁷⁵ στον οποίο προτάσσεται ο τεχνικός τους χαρακτήρας. Συνακόλουθα, έχει υποστηριχτεί¹⁷⁶ πως όταν γίνεται λόγος για τον διακριτικό ρόλο των domain names και για το γεγονός ότι συνιστούν sui generis διακριτικά γνωρίσματα, θα πρέπει να σημειώνεται ότι αυτός ο διακριτικός τους χαρακτήρας αναφέρεται αποκλειστικά και μόνο στον προσδιορισμό

¹⁷⁴ Η ίδια διατύπωση σχετικά με τη νομική φύση των ονομάτων χώρου επαναλαμβάνεται και στην ΠΠρΑθ 3359/2003, ΕΕμπΔ 2003, σελ. 697.

¹⁷⁵ Άρθρο 2 απόφασης.

¹⁷⁶ Βλ. Αντωνόπουλο, ό.π., σελ. 340.

ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή καθώς οτιδήποτε διαφορετικό, η διάκριση δηλαδή επιχειρήσεων ή και προϊόντων, θα ήταν ένα συμπέρασμα που θα ερχόταν σε αντίθεση με το άρθρο 4 παρ. 9 της απόφασης η οποία αποκλείει κάτι τέτοιο. Η προσέγγιση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως η πιο πειστική καθώς αποδεικνύεται σύννομη αφενός με την απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. και αφετέρου με τη νομοθεσία για τα διακριτικά γνωρίσματα, καθώς δεν παραγνωρίζει το γεγονός ότι για την κτήση τους, είτε πρόκειται για διακριτικά γνωρίσματα του τυπικού είτε του ουσιαστικού συστήματος, απαιτείται να ακολουθηθούν άλλες διαδικασίες που με μόνη την εκχώρηση ενός domain name από το ΠΙ/ΙΤΕ δεν μπορεί επ' ουδενί να θεωρηθεί ότι πληρούνται.

2. Βεβαίως, τίποτε δεν αποκλείει το domain name να συντίθεται από το προϋπάρχον διακριτικό γνώρισμα μιας επιχείρησης ή ενός προϊόντος οπότεν θα μπορεί να γίνει λόγος για μια νέα χρήση του διακριτικού γνωρίσματος, ή και ακόμα το ίδιο το domain name είτε να καταχωρηθεί ως σήμα, εφόσον τηρηθούν οι ρυθμίσεις του ν. 2239/1994 και το εκχωρηθέν όνομα χώρου πληροί τις προϋποθέσεις για την αναγωγή του σε σήμα, είτε να αποτελέσει διακριτικό γνώρισμα του ουσιαστικού συστήματος, αν κατόπιν χρήσης του αποκτήσει διακριτικότητα στις συναλλαγές¹⁷⁷.

3. Το συμπέρασμα, δηλαδή, είναι ότι η νομοθεσία για την εκχώρηση ονομάτων χώρου και η νομοθεσία για την αναγνώριση διακριτικών γνωρισμάτων είναι ανεξάρτητες, διακριτές και τέμνονται είτε όταν το domain name συντίθεται από προϋπάρχον σήμα ή εν γένει διακριτικό γνώρισμα¹⁷⁸ είτε αν ένα εκχωρηθέν domain name πληροί τις προϋποθέσεις ώστε σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τα διακριτικά γνωρίσματα να αναγνωριστεί ως τέτοιο. Εξάλλου, το γεγονός ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι το όνομα χώρου αφού εκχωρηθεί είναι δυνατόν εν συνεχεία να αναγνωριστεί και να λειτουργήσει και ως διακριτικό γνώρισμα, προκύπτει έμμεσα και από την απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ., καθώς ορισμένες από τις προϋποθέσεις που θέτει η απόφαση προκειμένου να γίνει δεκτή η αίτηση για την εκχώρηση ονόματος χώρου, να μη θεωρηθεί ανυπόστατη ή αφού εκχωρηθεί να μη διαγραφεί, αντλούνται από το χώρο των διακριτικών γνωρισμάτων. Επί παραδείγματι, απορρίπτεται η αίτηση για την εκχώρηση ονόματος χώρου που συντίθεται από λέξεις που συνιστούν λέξεις-κλειδιά στο Διαδίκτυο, όπως ενδεικτικά αναφέρονται στην

¹⁷⁷ Βλ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, σελ. 153 επ.

¹⁷⁸ Οπότε η προστασία θα αναζητείται βάσει της αρχής της χρονικής προτεραιότητας, όπως θα καταδειχθεί και κατωτέρω. Βλ. Παπακωνσταντίνου,ό.π., σελ. 389 επ.

απόφαση τα *www* και *email*¹⁷⁹, ενώ η έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα του *domain name* συνιστά λόγο διαγραφής του¹⁸⁰.

4. *De lege ferenda*, πρέπει να σημειωθεί και μια ενδιαφέρουσα θεώρηση σύμφωνα με την οποία τα *domain names* θα ήταν σκόπιμο να αντιμετωπιστούν ως κάτι νέο που εκφεύγει του υλικού κόσμου στον οποίο ανήκουν και τα διακριτικά γνωρίσματα. Τα *domain names* ανήκουν στον ηλεκτρονικό κόσμο, έχουν μία διάσταση που ευκαίω θα ήταν να μη γίνονται απόπειρες να περιοριστεί σε φόρμες που τέθηκαν για να προσδιορίσουν άλλες έννοιες¹⁸¹. Ενδεχομένως αυτή η έποψη να πρέπει να θεωρηθεί ως η πιο ρεαλιστική. Εντούτοις, επί του παρόντος συνιστά απλά και μόνο μια σκέψη που περιορίζεται σε θεωρητικό επίπεδο και που ως εκ τούτου δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής εξαιτίας της απουσίας του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου, χωρίς το οποίο η ενδεχόμενη αποδοχή της οδηγεί στην ύπαρξη νομοθετικού κενού. Δεν αποκλείεται όμως, να αποτελέσει το έναυσμα για έναν εποικοδομητικό διάλογο στον οποίο η προσέγγιση θα ξεφεύγει από τα στενά όρια που έχουν χαραχθεί από την ως τώρα ισχύουσα νομοθεσία.

¹⁷⁹ Άρθρο 8 παρ. 1 στοιχ. γ.

¹⁸⁰ Άρθρο 9 παρ. 1 στοιχ. β περίπτ. ii.

¹⁸¹ Βλ. Ρόκα, ό.π.

IV. Νομικά Ζητήματα από την Εκχώρηση και Χρήση των Ονομάτων Χώρου

Σύγκρουση με Διακριτικά Γνωρίσματα

A. Η Απουσία Προληπτικού Ελέγχου -

Η Αρχή της Χρονικής Προτεραιότητας

1. Παρά την επικράτηση της προσέγγισης που αποδίδει στα domain names χαρακτήρα διακριτικών γνωρισμάτων προϊόντων ή υπηρεσιών, η ισχύουσα νομοθεσία δεν έχει αφήσει περιθώρια για τη συμπόρευση των δύο συστημάτων, αυτού που διέπει τα ονόματα χώρου και αυτού που διέπει τα διακριτικά γνωρίσματα, με αποτέλεσμα ούτε η εκχώρηση ενός domain name να συνεπάγεται το δικαίωμα κτήσης του αντίστοιχου διακριτικού γνωρίσματος¹⁸² αλλά ούτε η καταχώριση ενός σήματος ή η επικράτηση στις συναλλαγές ενός άλλου διακριτικού γνωρίσματος να θεμελιώνει δικαίωμα χρήσης της αντίστοιχης ονομασίας ως domain name¹⁸³. Επομένως, η αναγνώριση στα ονόματα χώρου χαρακτήρα διακριτικών γνωρισμάτων οδήγησε αναπόδραστα στη συνύπαρξη και κατά συνέπεια και σύγκρουσή τους με άλλα διακριτικά γνωρίσματα επιχειρήσεων, εμπορικές επωνυμίες, σήματα ή ακόμα και με άλλα ονόματα χώρου¹⁸⁴, περιπτώσεις που μπορεί να διακριθούν σε αυτές κατά τις οποίες το όνομα χώρου α) μοιάζει ή ταυτίζεται με σήμα τρίτου, β) μοιάζει ή ταυτίζεται με διακριτικό γνώρισμα τρίτου, γ) χρησιμοποιεί το όνομα τρίτου (φυσικού προσώπου)¹⁸⁵ ή δ) προσβάλλεται από μεταγενέστερα διακριτικά γνωρίσματα..

2. Ο ένας από τους δύο λόγους που οδηγούν στο ως άνω αποτέλεσμα της σύγκρουσης των domain names με διακριτικά γνωρίσματα συνίσταται στο γεγονός πως στα πλαίσια των διεθνώς ισχυουσών ρυθμίσεων δεν πραγματοποιείται κανένας έλεγχος πριν την καταχώριση ενός ονόματος χώρου προκειμένου να διαπιστωθεί αν προϋπάρχουν του domain name δικαιώματα τρίτων επί διακριτικών γνωρισμάτων. Ωστόσο, η ισχύουσα κατάσταση φαίνεται πως είναι αναπόφευκτη καθώς μια

¹⁸² Άρθρο 4 παρ. 9 της απόφασης

¹⁸³ Βλ. Χατζόπουλο σε ΧρΙΔ 2001, ό.π., σελ. 744 και Ρόκα, ό.π., σελ. 87.

¹⁸⁴ Βλ. ΠΠρΑθ 6723/2003, ό.π.

¹⁸⁵ Βλ. Παπακωνσταντίνου, ό.π., σελ. 397.

διαδικασία ελέγχου, αντίστοιχη αυτής για την καταχώριση σημάτων που είναι αφενός ιδιαίτερος χρονοβόρα γεγονός που θεωρείται ότι δεν συνάδει με τους ταχείς ρυθμούς του Διαδικτύου, και αφετέρου πολύ πιο δαπανηρή από την ως τώρα εφαρμοζόμενη διαδικασία, υποστηρίζεται ότι θα δρούσε ανασταλτικά στο αίτημα για εύκολη και όσο το δυνατόν πιο ανέξοδη ανάπτυξη του Internet. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την ελληνική πραγματικότητα το ενδεχόμενο προληπτικού ελέγχου προσκρούει στην ίδια την οργάνωση του συστήματος καταχώρισης των διακριτικών γνωρισμάτων καθώς δεν υπάρχει ενιαίο μητρώο για τις εμπορικές επωνυμίες¹⁸⁶ και τους διακριτικούς τίτλους των επιχειρήσεων στη χώρα, αλλά ούτε η δυνατότητα να ελεγχθούν όλα τα σήματα παρά μόνο στα γραφεία της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης και προφανώς στις ώρες λειτουργίας της¹⁸⁷, καθώς παρά την πρόσφατη καταχώριση των εγγεγραμμένων σημάτων σε site της εν λόγω γραμματείας¹⁸⁸, οι πληροφορίες που παρέχονται δεν θεωρούνται πάντα αξιόπιστες. Εξάλλου, η περίοδος «sunrise» που συνίσταται σε ένα χρονικό διάστημα το οποίο προηγείται της θέσης ενός νέου επιπέδου στη διάθεση του ευρέος κοινού και κατά τη διάρκεια του οποίου μπορούν να καταχωρίσουν ονόματα χώρου κατά προτεραιότητα μόνο όσοι αποδεικνύουν δικαιώματα επί αντίστοιχων διακριτικών γνωρισμάτων, αποσκοπεί στο μετριασμό των συνεπειών αυτής ακριβώς της απουσίας προληπτικού ελέγχου¹⁸⁹.

3. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, κατά την εκχώρηση των ονομάτων χώρου εφαρμόζεται η αρχή της χρονικής προτεραιότητας: «ο πρώτος αφιχθείς εξυπηρετείται πρώτος» (fefs). Το περιεχόμενο όμως αυτής της αρχής διαφοροποιείται σημαντικά έναντι της αντίστοιχης αρχής όπως αυτή εφαρμόζεται στο δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας γεγονός που πρέπει να αποδοθεί στον τεχνικό ρόλο της ο οποίος στα πλαίσια του συστήματος εκχώρησης ονομάτων χώρου αποσκοπεί αποκλειστικά και μόνο στο να αποτελέσει ένα πρακτικό κριτήριο για την απόδοση των ονομάτων χώρου. Αντιθέτως, ούτε εξισώνεται με την συνονόματή της του δικαίου της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, ούτε σε αντίθεση με εκείνη θεμελιώνει απόλυτο δικαίωμα

¹⁸⁶ Στο site του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών (www.ebea.gr) μπορεί κανείς να ελέγξει αν μια επωνυμία είναι καταχωρισμένη σε αυτό.

¹⁸⁷ Βλ. Χατζόπουλο, Εκχώρηση ηλεκτρονικών ... , ό.π., σελ. 845.

¹⁸⁸ www.gge.gr

¹⁸⁹ Βλ. <http://www.icann.org/tlds/agreements/info/registry-agmt-appj-11may01.htm> για τη sunrise period που ορίστηκε για το .info και <http://www.icann.org/tlds/agreements/pro/registry-agmt-appj-11feb02.htm> για το .pro. Sunrise period προβλέφθηκε και για το .eu.

χρήσης του εκχωρούμενου domain name σε βάρος του πραγματικού δικαιούχου¹⁹⁰. Γι' αυτό εξάλλου, η αρχή της χρονικής προτεραιότητας του DNS, σε συνδυασμό με την έλλειψη προληπτικού ελέγχου, καθιστούν το σύστημα εκχώρησης ονομάτων χώρου τρωτό και επιτρέπουν την ανάπτυξη του φαινομένου του κυβερνοσφετερισμού (cybersquatting) και τη δημιουργία διαφορών μεταξύ περισσότερων διεκδικητών για την αποκλειστικότητα χρήσης ενός domain name^{191,192}. Περαιτέρω, για την επίλυση των ενδεχόμενων συγκρούσεων μεταξύ domain name και διακριτικών γνωρισμάτων, εφαρμοστέα είναι η χρονική προτεραιότητα όπως γίνεται αντιληπτή στο δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, δηλαδή κρίσιμο θα είναι το χρονικό σημείο κατά το οποίο γεννιέται το δικαίωμα επί του διακριτικού γνωρίσματος και του domain name που λειτουργεί ως διακριτικό γνώρισμα. Οποιαδήποτε άλλη εκδοχή που θα προέκρινε την εφαρμογή της χρονικής προτεραιότητας του DNS θα παραγνώριζε το γεγονός ότι οι κανόνες που διέπουν τα διακριτικά γνωρίσματα βρίσκουν εφαρμογή και στο Διαδίκτυο και ότι με την εκχώρηση του ονόματος χώρου δεν αποκτώνται πρωτογενώς δικαιώματα σε αυτά¹⁹³.

¹⁹⁰ Βλ. Παρατηρήσεις *Καράκωστα* επί της 5911/2002 ΜΠρΑθ, ΝοΒ 2003, σελ. 695 και Παρατηρήσεις *Μ.-Θ. Μαρίνου* επί της 496/2000 ΜΠρΛασ, ΧρΙΔ 2001, σελ. 81.

¹⁹¹ Βλ. ΜΠρΠατρ 868/2001, ό.π. και ΜΠρΑθ 5911/2002, ό.π.

¹⁹² Η DE-NIC (Γερμανία) εφαρμόζει την αρχή fcfs χωρίς να διενεργεί κανέναν έλεγχο για την ύπαρξη προγενέστερων δικαιωμάτων, υποχρέωση που βαρύνει τους χρήστες. Όμοια και για τη Nominet (Ηνωμένο Βασίλειο). Βλ. *Stecher*, ό.π., σελ. 105 και 225 αντίστοιχα.

¹⁹³ Βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 102-103, *Τουντόπουλο*, ό.π., σελ. 1279, *Καλαματιανού*, ό.π., σελ. 274 και *Μαρίνο*, ό.π.

B. Σύγκρουση Domain Name με
Διακριτικό Γνώρισμα ή άλλο Domain Name

α. Το Domain Name ταυτίζεται ή μοιάζει με σήμα τρίτου

1. Για την προστασία του δικαιούχου σήματος από τρίτο στον οποίο έχει εκχωρηθεί η ίδια ένδειξη ως όνομα χώρου, επιστρατεύονται οι διατάξεις των άρθρων 18 και 26¹⁹⁴ ν. 2239/1994 Περί σημάτων από τις οποίες και προκύπτουν οι τρεις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά προκειμένου να θεμελιωθεί το δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος επί του ονόματος χώρου που ο τρίτος καταχώρισε: α) με το εκχωρηθέν όνομα χώρου προσβάλλεται το αποκλειστικό δικαίωμα του σηματούχου επί του σημείου, β) η χρησιμοποίηση του εν λόγω ονόματος χώρου γίνεται στις συναλλαγές και γ) από τη χρησιμοποίηση αυτή ελλοχεύει κίνδυνος σύγχυσης. Εάν όμως, το όνομα χώρου συντίθεται από το όνομα ή την επωνυμία του δικαιούχου του και δεν χρησιμοποιείται ούτε εν είδει σήματος ούτε σε αντίθεση προς τα χρηστά ήθη, τότε το δικαίωμα του σηματούχου περιορίζεται σύμφωνα με το άρθρ. 20 ν. 2239/1994 και ενδεχομένως, εφόσον συντρέχουν οι εκεί προβλεπόμενες προϋποθέσεις, να μπορεί να αντλήσει έννομη προστασία μόνο από τα άρθρ. 58 ΑΚ και 1 ν.146/1914¹⁹⁵.

2. Όταν τέθηκε η ρύθμιση του άρθρ. 18 παρ. 1 ν. 2239/1994, σύμφωνα με την οποία η καταχώριση σήματος εξασφαλίζει στο δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα που μεταξύ των άλλων του παρέχει τη δυνατότητα να το χρησιμοποιεί σε ηλεκτρονικά ή οπτικοακουστικά μέσα, ο Έλληνας νομοθέτης είχε υπόψη του τις διαφημιστικές καταχωρίσεις στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, μια που εκείνη την εποχή δεν είχαν ακόμα προκύψει ζητήματα σχετικά με την προστασία του σήματος από τα domain names. Εντούτοις, στην έννοια των ηλεκτρονικών μέσων που η διάταξη αναφέρει, πλέον πρέπει να ενταχθεί και το Διαδίκτυο με αποτέλεσμα στο ρυθμιστικό πεδίο της

¹⁹⁴ Άρθρο 26 παρ. 1 ν. 2239/1994: Όποιος χρησιμοποιεί ή παραποιεί ή απομιμείται σήμα που ανήκει σε άλλον μπορεί να εναχθεί επί παραλείψει ή αποζημιώσει ή και για αμφότερα. Το αυτό μπορεί να συμβεί και για εκείνον ο οποίος χρησιμοποιεί σημείο που ταυτίζεται μεν ή ομοιάζει με σήμα, αλλά δεν διακρίνει συναφή προϊόντα ή υπηρεσίες με τα διακρινόμενα από το σήμα, εφόσον τούτο έχει αποκτήσει φήμη στην Ελλάδα και η χρησιμοποίηση του σημείου θα προσπόριζε στον χρησιμοποιούντα χωρίς εύλογη αιτία όφελος από το διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος ή θα έβλαπτε το διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος.

¹⁹⁵ Βλ. Αλεξανδρίδου, ό.π., σελ. 174 επ. και Αντωνόπουλο, ό.π., σελ. 342.

παραγράφου να εντάσσεται η προστασία του απόλυτου δικαιώματος επί του σήματος και από domain names¹⁹⁶.

3. Για να πληρούται η προϋπόθεση της χρησιμοποίησης στις συναλλαγές¹⁹⁷, το όνομα χώρου πρέπει, κατά την αυστηρή ερμηνεία του όρου, να χρησιμοποιείται στην άσκηση εμπορικής δραστηριότητας, ενώ αντιθέτως στην περίπτωση κατά την οποία γίνεται χρήση του από ιδιώτη για ιδιωτικούς σκοπούς, δεν είναι δυνατή η επίκληση του ν. 2239/94¹⁹⁸. Το ζήτημα που προκύπτει με αφορμή τα ονόματα χώρου αναφέρεται στο ερώτημα αν και η απλή δέσμευση του domain name χωρίς ενεργοποίησή του ή όταν φέρει την ένδειξη «Υπό Κατασκευή» μπορεί να θεμελιώσει χρησιμοποίηση στις συναλλαγές. Η άποψη που επικρατεί είναι πως ακόμα και ένα domain name που δεν έχει ενεργοποιηθεί πληροί την εν λόγω προϋπόθεση, ενώ είναι αδιάφορη ενδεχόμενη πρόθεση του δικαιούχου του ονόματος χώρου να το ενεργοποιήσει¹⁹⁹. Εξάλλου, αυτή η νομική προσέγγιση θεωρείται στις Η.Π.Α., από όπου και ξεκίνησε η εν λόγω διασταλτική ερμηνεία του όρου «χρησιμοποίηση στις συναλλαγές», ως η ενδεδειγμένη για την αντιμετώπιση των κυβερνοσφετεριστών που θεωρείται ότι πληρούν την προϋπόθεση της χρήσης στις συναλλαγές με μόνο το γεγονός ότι δεσμεύουν ένα όνομα χώρου αποβλέποντας αποκλειστικά και μόνο στην πώλησή του και ανεξαρτήτως του αν έχουν γίνει καταχωρίσεις στο site ή όχι, και στην περίπτωση που έχουν γίνει καταχωρίσεις ανεξάρτητα από το εμπορικό ή όχι περιεχόμενό τους²⁰⁰. Εν προκειμένω, η προσβολή του σηματούχου έγκειται στο γεγονός ότι δεν μπορεί να ασκήσει το αποκλειστικό δικαίωμα που ο νόμος του παρέχει

¹⁹⁶ Βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 104-105 και *Αλεξανδρίδου*, ό.π., σελ. 169.

¹⁹⁷ Άρθρο 18 παρ. 3 ν. 2239/1994: Ο δικαιούχος του σήματος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές σημεία, τα οποία αποτελούν παραποίηση ή απομίμηση του σήματός του, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 παρ. 1 του παρόντος νόμου.

¹⁹⁸ Βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 105.

¹⁹⁹ Στην ΠολΠρΘεσ 14638/2001, ό.π., κρίθηκε ότι για την κατάφαση του κινδύνου σύγχυσης αρκεί ότι το site τελεί «υπό κατασκευή». Στην υπόθεση *Harrod' s Limited v UK Network Services Limited & others*, High Court, Chancery Division, 9.12.2006, το βρετανικό δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό του εναγομένου ότι το δίκαιο για τα σήματα δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής σε περίπτωση απλής και μόνο εκχώρησης ενός domain name. Βλ. υπ' αριθμ. 01959 απόφαση ΕΕΔ .eu (*LOT Polish Airlines v Alexander Schubert*) στην οποία κρίθηκε ότι η μη χρήση του domain name δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι δεν υπάρχει εμπορική αξιοποίησή του.

²⁰⁰ Βλ. ΜΠρΑθ 10292/2001, ΧρΙΔ 2002, σελ. 355 επ. και Παρατηρήσεις *Χατζόπουλου* επί της ίδιας υπόθεσης, ΧρΙΔ 2002, σελ. 357, *Panavision Int'l. v. Toeppen*, ό.π. και υποσημείωση υπ' αριθμ. 143.

²⁰¹, δηλαδή από τη στιγμή που κάθε domain name είναι μοναδικό, ο σηματούχος εμποδίζεται να καταχωρίσει όνομα χώρου με το σήμα του²⁰². Ίδια προσβολή και κατά συνέπεια και χρήση στις συναλλαγές, υφίσταται, ακόμα και αν δεν προκύπτει εμπορική σκοπιμότητα, και στην περίπτωση κατά την οποία ο κυβερνοσφετεριστής αποσκοπεί στην προσέλκυση στο site του χρηστών του Internet μέσω της αξιοποίησης της φήμης του σήματος που έχει κατοχυρώσει ως domain name²⁰³.

4. Κατά την εξέταση της προϋπόθεσης του κινδύνου σύγχυσης, πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες διακρίσεις: α) το domain name ταυτίζεται με το σήμα και β) το domain name είναι παρόμοιο με το σήμα. Αναφορικά με την περίπτωση κατά την οποία το εκχωρηθέν όνομα χώρου ταυτίζεται με το σήμα έχουν υποστηριχθεί δύο απόψεις. Η πρώτη, με θιασώτες και στη θεωρία²⁰⁴ και στη νομολογία²⁰⁵, αντιλαμβάνεται τα sites ως περιοδικά και τα domain names ως τους τίτλους τους, με αποτέλεσμα να τους επιφυλάσσει αντίστοιχη νομική μεταχείριση και να θεωρεί ότι για την κατάφαση του κινδύνου σύγχυσης αρκεί η ταύτιση του domain name (τίτλος του περιοδικού) με το σήμα, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να εξεταστεί αν οι δύο επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε ίδιους ή διαφορετικούς επιχειρηματικούς κλάδους²⁰⁶. Μειονεκτήματα της θέσης αυτής, σύμφωνα με υποστηρικτές της αντίθετης, είναι ότι δεν αναγνωρίζει πως στην πραγματικότητα ένα site μοιάζει περισσότερο με μια διαφημιστική καταχώριση σε ένα περιοδικό παρά με το ίδιο το περιοδικό και ότι για να προκύψει κίνδυνος σύγχυσης απαιτείται και ομοιότητα στα προσφερόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες (άρθρ. 4 και 26 ν.2239/1994), με αποτέλεσμα για την εκτίμηση του κινδύνου σύγχυσης να μη είναι κρίσιμη η στιγμή της

²⁰¹ Βλ. *Αλεξανδρίδου*, ό.π., σελ. 170

²⁰² Έτσι έκρινε και το ολλανδικό δικαστήριο Amsterdam District Court στην υπόθεση *labouchère.com* Adam in (1997) 4 IER, σελ. 156, όπου για να την κατάφαση της παρανομίας αρκέστηκε στη σκέψη ότι ο δικαιούχος της αντίστοιχης επωνυμίας δεν μπορούσε να την καταχωρίσει ως domain name.

²⁰³ Βλ. *Χατζόπουλο*, ό.π. και *Planned Parenthood Federation of America Inc. v. Richard Bucci*, ό.π.

²⁰⁴ Βλ. *Μάλαμα*, ό.π., σελ. 496 και *Καράκωστα*, Δίκαιο & Internet, σελ. 33.

²⁰⁵ Βλ. ΜΠρΑθ 10292/2001, ό.π., ΠολΠρΘεσ 14638/2001, ό.π., ΜΠρΑθ 5567/2001, ΔΕΕ 2002, σελ. 600 επ., ΜΠρΑθ 7218/2001, ΧρΙΔ 2001, σελ. 743 επ., ΜΠρΑθ 1318/2001, ΔΕΕ 2001, σελ. 994 επ. και ΜΠρΛας 496/2000, ΧρΙΔ 2001, σελ. 80. Στις αποφάσεις αυτές, προκειμένου το δικαστήριο να ελέγξει τη συνδρομή της προϋπόθεσης του κινδύνου σύγχυσης, αρκέστηκε στη σύγκριση του ονόματος χώρου με το διακριτικό γνώρισμα χωρίς να εξεταστεί ενδεχόμενη διαφοροποίηση στην οικονομική δραστηριότητα.

²⁰⁶ Δηλ. δεν ελέγχεται το περιεχόμενο του «περιοδικού».

πληκτρολόγησης του domain name αλλά εκείνη κατά την οποία ο χρήστης διαπιστώνει τη συνάφεια ή μη των προϊόντων ή υπηρεσιών. Άλλωστε, ίδιο σήμα μπορεί να καταχωρηθεί από περισσότερους, αν πρόκειται για διαφορετικές κλάσεις, άρα περισσότεροι μπορεί να νομιμοποιούνται να διεκδικήσουν το ίδιο domain name για την επιχείρησή τους²⁰⁷. Κατά συνέπεια, για να υπάρξει κίνδυνος σύγχυσης θα πρέπει τα προσφερόμενα προϊόντα να είναι τουλάχιστον παρόμοια²⁰⁸. Σε αντίθετη περίπτωση, κατ' αρχήν θεωρείται ότι δεν δημιουργείται κίνδυνος σύγχυσης²⁰⁹.

5. Εάν το δεύτερο επίπεδο του domain name είναι απλώς παρόμοιο με το σήμα, ναι μεν ο σηματούχος δεν εμποδίζεται να αιτηθεί την εκχώρηση του σήματός του ως όνομα χώρου, προκύπτει όμως, το ερώτημα μήπως παρ' όλα αυτά δημιουργείται κίνδυνος σύγχυσης. Η θέση που έχει επικρατήσει απαντά αρνητικά σε αυτό το ερώτημα, υποστηρίζοντας ότι ο πεπερασμένος αριθμός των ονομάτων χώρου, από τη στιγμή που καθένα από αυτά είναι μοναδικό, δεν επιτρέπει τέτοιου είδους προσεγγίσεις. Εξάλλου, ο ενδιαφερόμενος χρήστης αν θέλει να επισκεφτεί το site του σηματούχου, θα πληκτρολογήσει το δικό του όνομα χώρου και κανένα άλλο ακόμα, ούτε ακόμα κι αν είναι παρόμοιο με αυτό που τον ενδιαφέρει²¹⁰. Υποστηρίζεται όμως, και η άποψη ότι η δημιουργία κίνδυνου σύγχυσης ή όχι θα πρέπει κάθε φορά να κρίνεται ad hoc²¹¹.

6. Εξαίρεση από τα παραπάνω συνιστά η περίπτωση κατά την οποία το προσβαλλόμενο είναι σήμα φήμης, οπότε ο μελετητής της διαφοράς δεν υπεισέρχεται σε ελέγχους σχετικά με το αν υφίσταται κίνδυνος σύγχυσης: το domain

²⁰⁷ Βλ. Χατζόπουλο, ό.π., σελ. 357-358.

²⁰⁸ Κατά αυτόν τον τρόπο σκέφτηκε το δικαστήριο στις ΜΠρΣύρ 637/1999, ΕπισκΕΔ 1999, σελ. 1217 επ., ΜπρΑθ 3950/2001, ΔΕΕ 2001, σελ. 604 επ. και ΜΠρΑθ 1554/2002, ΕπισκΕΔ 2002, σελ. 301 επ. Όμοια αντιμετωπίζεται το θέμα και στη Φινλανδία και στη Γερμανία. Βλ. *Stecher*, ό.π., σελ. 75 και 105 αντίστοιχα.

²⁰⁹ Βλ. *Αλεξανρίδου*, ό.π., σελ. 170 επ.

²¹⁰ Βλ. *Αλεξανρίδου*, ό.π., σελ. 173-174 και *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 120 επ.

²¹¹ Βλ. *Αντωνόπουλο*, ό.π. Βλ. και ΜΠρΣύρ 978/2002, ΧρΙΔ 2003, σελ. 740 στην οποία αντικείμενο της διαφοράς ήταν η λεκτική ένδειξη «Mykonos Dive Center» την οποία ο καθ' ου μεταξύ άλλων είχε καταχωρίσει και ως domain name (www.mykonosdivecenter.com), γεγονός που ο αιτών υποστήριζε ότι δημιουργεί σύγχυση στο καταναλωτικό κοινό με τον δικό του διακριτικό τίτλο «Mykonos Diving Center». Το δικαστήριο έκρινε ότι πράγματι αυτή η ένδειξη «... προσομοιάζει νοηματικά και ηχητικά με αυτή που χρησιμοποιεί ο αιτών, ενόψει και της φήμης αυτού περί τις υπηρεσίες του, με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση στο ενδιαφερόμενο καταναλωτικό κοινό ...».

name αρκεί να ταυτίζεται ή να μοιάζει με το σήμα ακόμα κι αν αφορά σε προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν έχουν συνάφεια με τα διακρινόμενα με το σήμα. Για το νόμο αρκεί ότι:

«η χρησιμοποίηση του σημείου θα προσπόριζε στον χρησιμοποιούντα χωρίς εύλογη αιτία όφελος από το διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος ή θα έβλαπτε το διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος»²¹².

β. Το Domain Name ταυτίζεται ή μοιάζει με διακριτικό γνώρισμα τρίτου

1. Για την αντιμετώπιση προσβολής επωνυμίας επιχείρησης από όνομα χώρου, ο προσβληθείς μπορεί να αξιοποιήσει τις ρυθμίσεις των άρθρ. 58 ΑΚ και 13 παρ. 1 ν. 146/1914 Περί αθέμιτου ανταγωνισμού. Προϋποθέσεις για την εφαρμογή της τελευταίας διάταξης είναι α) η χρησιμοποίηση στις συναλλαγές²¹³ και β) ο κίνδυνος πρόκλησης σύγχυσης²¹⁴, για την κατάφαση του οποίου απαιτείται η ύπαρξη μιας κάποιας συνάφειας μεταξύ των οικονομικών κλάδων στους οποίους οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται^{215,216,217}. Η διάταξη του άρθρ. 13 παρ. 1 ν.

²¹² Άρθρο 26 παρ. 1 ν. 2239/1994.

²¹³ Για την έννοια της «χρησιμοποίησης στις συναλλαγές» ισχύει ότι προηγήθηκε με αφορμή την ανάλυση για το σήμα.

²¹⁴ Βλ. ΜΠρΑθ 1318/2001, ό.π. και ΜΠρΑθ 1250/2000, ό.π.

²¹⁵ Βλ. *Αλεξανδρίδου*, ό.π., σελ. 178.

²¹⁶ Στην ΜΠρΘεσ 7569/1997, ό.π., σε ένα πρώιμο στάδιο για τη νομολογία στην Ελλάδα σε θέματα σχετικά με τα ονόματα χώρου, το δικαστήριο κλήθηκε να εκτιμήσει την υπόθεση κατά την οποία η επωνυμία και διακριτικός τίτλος επιχείρησης εκχωρήθηκε ως domain name σε άλλη επιχείρηση που δραστηριοποιούνταν στον ίδιο οικονομικό κλάδο και της οποίας ο διακριτικός τίτλος ήταν διαφορετικός. Το δικαστήριο αποφάνθηκε σε μια άποψη που επικρίθηκε (βλ. *Ανθιμο*, ό.π.), πως στην προκειμένη περίπτωση δεν ήταν εφαρμοστέος ο ν. 146/1914 «... καθόσον δεν πιθανολογήθηκε ότι υπάρχει δυνατότητα πρόκλησης σύγχυσης στο αγοραστικό κοινό, δεδομένου ότι απευθύνεται σε ειδικό και περιορισμένο κοινό που χρησιμοποιεί το Internet...».

²¹⁷ Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Φινλανδίας, στο αποκλειστικό δικαίωμα επί επωνυμίας περιλαμβάνεται και η απαγόρευση σε οποιονδήποτε τρίτο να την χρησιμοποιεί με τρόπο που μπορεί να προκαλέσει κίνδυνο σύγχυσης, εκτός και αποδειχθεί ότι από τη χρήση δεν προκύπτει ζημία για τον δικαιούχο της επωνυμίας. Αν δε, ο τελευταίος είναι σε θέση να αποδείξει ζημία, μπορεί να στραφεί

146/1914 εφαρμόζεται και για την προστασία διακριτικού τίτλου καταστήματος ή επιχείρησης.

2. Ενδεχόμενη προσβολή διακριτικών γνωρισμάτων φήμης, τα οποία απολαμβάνουν αυξημένης προστασίας χωρίς την ανάγκη να αποδειχτεί κίνδυνος σύγχυσης, θεωρείται ότι συνιστά μορφή παρασιτικού ανταγωνισμού, ως αντίθετη στα χρηστά ήθη, και άρα εμπίπτει στην προστασία του άρθρ. 1 ν. 146/1914. Παρεμποδιστικό ανταγωνισμό και κατά συνέπεια εφαρμογή του ίδιου άρθρου επισύρει και η περίπτωση των κυβερνοσφετεριστών, των οποίων η ανταγωνιστική δράση που το άρθρο 1 ν. 146/1914 θέτει ως προϋπόθεση, θεμελιώνεται στην απαίτησή τους να παραχωρήσουν το όνομα χώρου στο δικαιούχο έναντι ανταλλάγματος στην αποκόμιση του οποίου και απέβλεψαν²¹⁸ ή, όπως συνέβη στην ΜΠρΣύρ 637/1999²¹⁹, στην εκμετάλλευση της φήμης της επιχείρησης της οποίας το διακριτικό γνώρισμα χρησιμοποίησαν για τη σύνθεση του domain name.

γ. Το Domain Name αποτελείται από το όνομα τρίτου (φυσικού προσώπου)

Προκειμένου να μπορεί να θεμελιωθεί προσβολή του ονόματος και δυνατότητα επίκλησης του άρθρου 57 ΑΚ στα πλαίσια της γενικής προστασίας της προσωπικότητας που προσφέρει, αλλά και του ειδικότερου άρθρ. 58 ΑΚ, θα πρέπει το domain name όχι απλά να μοιάζει αλλά να ταυτίζεται με το όνομα. Επιπλέον, η χρήση του θα πρέπει να είναι και παράνομη, γιατί αν ο δικαιούχος του domain name είναι συνονόματος του τρίτου ή δραστηριοποιείται σε επιχειρηματικό κλάδο που δικαιολογεί τη χρήση του συγκεκριμένου ονόματος χώρου ή αν υπάρχει κάποια άλλη ιδιαίτερη σχέση του με το όνομα, τότε δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί παρανομία σε

αποτελεσματικά ακόμα και κατά domain name που δεν χρησιμοποιείται στις συναλλαγές. Βλ. *Stecher*, ό.π., σελ. 75.

²¹⁸ Βλ. *Αλεξανδρίδου*, ό.π.

²¹⁹ Εν προκειμένω εκχωρήθηκε το domain name *www.amazon.gr* σε επιχείρηση που πραγματοποιούσε ηλεκτρονική πώληση βιβλίων εκμεταλλευόμενη τη φήμη του γνωστού ηλεκτρονικού βιβλιοπωλείου *www.amazon.com*. Βλ. *Ανθιμο*, Παρατηρήσεις επί της ΜΠρΣύρ 637/1999, ΕΕμπΔ 2000, σελ. 146 και την υποσημείωση υπ' αριθμ. 221.

βάρος του δικαιούχου του domain name και η λύση θα δοθεί σύμφωνα με την αρχή της χρονικής προτεραιότητας κατά την απόκτηση του επίδικου δικαιώματος²²⁰.

δ. Το Domain Name προσβάλλεται από μεταγενέστερα διακριτικά γνωρίσματα

Δεν αποκλείεται σε μεταγενέστερο χρόνο της εκχώρησης ενός ονόματος χώρου, το ίδιο σημείο να χρησιμοποιηθεί ως διακριτικό γνώρισμα ή ακόμα και να καταχωριστεί ως σήμα ή και να εκχωρηθεί ως domain name²²¹ με διαφορετικό TLD ή κοινόχρηστο. Χαρακτηριστικό είναι πως ενδεχόμενη απόπειρα του δικαιούχου του ονόματος χώρου να το καταχωρίσει ως σήμα θα αποτύχει, αν το ίδιο σημείο έχει ήδη καταχωρηθεί ως σήμα ακόμα κι αν η εκχώρηση του domain name προηγήθηκε της καταχώρισης του σήματος. Σκόπιμο είναι σε όλες αυτές τις περιπτώσεις το domain name να λειτουργήσει ως διακριτικό γνώρισμα ώστε η διαφορά να επιλυθεί μέσω της αρχών της χρονικής προτεραιότητας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και της ισοτιμίας των διακριτικών γνωρισμάτων^{222,223}.

²²⁰ Βλ. *Αλεξανδρίδου*, ό.π., σελ. 176 επ. και *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 136 επ.

²²¹ Σημειωτέο ότι, όπως κρίθηκε και νομολογιακά στην ΜΠρΣύρ 637/1999, ό.π., στην οποία το δικαστήριο είχε να κρίνει αν συνέτρεχε προσβολή του ονόματος χώρου <http://www.amazon.com> από το <http://www.amazon.gr>, το διαφορετικό TLD δεν αρκεί για να αποτρέψει τον κίνδυνο σύγχυσης. Έχει μάλιστα κριθεί ότι η διαφοροποίηση του TLD, όπως στο συγκεκριμένο νομολογιακό παράδειγμα, μπορεί να δώσει στο χρήστη την εντύπωση ότι το domain name με TLD .gr συνιστά το ελληνικό παράρτημα του αντίστοιχου με TLD .com. Όμοια έκρινε το δικαστήριο και στην ΜΠρΛας 496/2000, ό.π., κατά τη σύγκριση της επωνυμίας της αιτούσας με το domain name του καθ' ου, το δεύτερο επίπεδο του οποίου αποτελούνταν από την εν λόγω επωνυμία, υποστηρίζοντας ότι το .gr ως προς το οποίο η επωνυμία και το όνομα χώρου διαφέρουν, «... δεν επιτελεί διακριτική λειτουργία ... οπότε αναπόφευκτα επέρχεται σύγχυση ...». Έτσι, κρίθηκε και στην υπ' αριθμ. 01959 απόφαση ΕΕΔ .eu (βλ. υποσημείωση 199), στην οποία ο panelist υποστήριξε ότι η διαφοροποίηση του σήματος του καταγγέλλοντος από το domain name του καθ' ου που έγκειται μόνο στο .eu το οποίο διαθέτει το domain name, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επαρκής διαφορά. Ο κίνδυνος σύγχυσης πολύ λιγότερο μπορεί να αποτραπεί με τα <http://> και www. Βλ. *Μαρίνο*, ό.π., *Παπακωνσταντίνου*, ό.π., σελ. 400 και *Μάλαμα*, ό.π.

²²² Βλ. *Παπακωνσταντίνου*, ό.π., σελ. 402 και *Stecher*, ό.π., σελ. 44 όπου αναφέρεται πως σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ domain names η διαφορά κατά το αυστριακό δίκαιο θα πρέπει να κριθεί σύμφωνα

Γ. Περιεχόμενο Αιτούμενης Έννομης Προστασίας

1. Το αίτημα που θα προβληθεί, είτε πρόκειται για εφαρμογή του νόμου περί σημάτων (ν. 2239/1994) είτε του νόμου περί αθέμιτου ανταγωνισμού (ν. 146/1914) είτε τέλος, του ΑΚ (άρθρο 58), θα έχει να κάνει με την άρση της προσβολής και την παράλειψη της στο μέλλον ήτοι με την απενεργοποίηση του επίδικου domain name²²⁴, ενδεχομένως υπό την απειλή χρηματικής ποινής ή ακόμα και προσωρινής κράτησης²²⁵. Επίσης, μπορεί να αξιωθεί αποζημίωση²²⁶ για την αποκατάσταση ζημίας περιουσιακής φύσεως (914 ΑΚ)²²⁷ ή και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης (932 ΑΚ), ειδικά αν συντρέχει περίπτωση κυβερνοσφετερισμού²²⁸, κατά την οποία η αξίωση για αποζημίωση θα μπορεί να θεμελιωθεί και στο άρθρο 919 ΑΚ, με δεδομένο ότι ο εναγόμενος (ή καθ' ου) παρ' όλο που γνώριζε για τον ενάγοντα (ή αιτούντα) και το δικαίωμά του επί του domain name, όχι μόνο ζήτησε να του εκχωρηθεί αλλά και υπέβαλε ψευδή υπεύθυνη δήλωση ότι με το αιτούμενο από αυτόν όνομα χώρου δεν προσβάλλει εν γνώσει του δικαιώματα τρίτων²²⁹. Επιπλέον,

με την αρχή της χρονικής προτεραιότητας και επιπλέον να ελεγχθεί αν συντρέχει κίνδυνος σύγχυσης μεταξύ των ονομάτων χώρου.

²²³ Ανεξαρτήτως των όσων έχουν αναφερθεί ως τώρα σχετικά με τον τρόπο επίλυσης συγκρούσεων μεταξύ ονομάτων χώρου και ονομάτων χώρου και διακριτικών γνωρισμάτων, υποστηρίζεται ότι θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και ένα ακόμα κριτήριο: το πραγματικό γεωγραφικό πλαίσιο στο οποίο οι συγκρουόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται, για να διαπιστώνεται αν όντως συντρέχει προσβολή των συμφερόντων του τρίτου. Πράγματι, ένα site γραμμένο στα ελληνικά επιχείρησης της οποίας η δράση περιορίζεται εντός των συνόρων της χώρας, ακόμα και αν ως δεύτερο επίπεδο χρησιμοποιεί το σήμα επιχείρησης που δραστηριοποιείται για παράδειγμα στη Γαλλία, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προσβάλλει τα συμφέροντά της. Βλ. *Φουντεδάκη*, ό.π., σελ. 247.

²²⁴ Η διακοπή της σύνδεσης του ονόματος χώρου και κατά συνέπεια η απενεργοποίησή του ανατίθεται στο ΙΠ/ΙΤΕ.

²²⁵ Βλ. επί παραδείγματι ΜΠρΑθ 9486/2001, σε Τουντόπουλο και Χατζόπουλο, ό.π., σελ. 202, ΜΠρΑθ 9485/2000, ΕπισκΕΔ 2000, σελ. 1094 επ., ΠολΠρΘεσ 14638/2001, ό.π., ΜΠρΑθ 1554/2002, ό.π. και ΜΠρΑθ 10292/2001, ό.π.

²²⁶ Αυτό το αίτημα βαρύνει αποκλειστικά και μόνο τον δικαιούχο του domain name. Βλ. *Ιγγλεζάκη*, ό.π., σελ. 1115.

²²⁷ Βλ. ΜΠρΘεσ 858/2001, ΧρΙΔ 2001, σελ. 747 επ.

²²⁸ Βλ. *Σιδηρόπουλο*, ό.π., σελ. 162.

²²⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 2 απόφασης Ε.Ε.Τ.Τ. η αίτηση για την εκχώρηση ονόματος χώρου πρέπει να συνοδεύεται από την υποβολή αυτής της δήλωσης. Βλ. και παράρτημα Ε της ίδιας απόφασης. Βλ. παράδειγμα από τη νομολογία στην ΜΠρΛας 496/2000, ό.π. και σχολιασμό της

παρέχεται η δυνατότητα για την παρεπόμενη αξίωση για δημοσίευση της δικαστικής απόφασης^{230,231}, η οποία όχι μόνο καλύπτει και τις περιπτώσεις ασφαλιστικών μέτρων, αλλά επιπλέον, θεωρείται²³² ότι πρέπει να εφαρμόζεται αναλογικά για την κάλυψη του κενού που παρατηρείται στο ν. 2239/1994 ο οποίος προβλέπει τη δημοσίευση μόνο των ποινικών αποφάσεων²³³.

2. Ιδιαίτερα επικρίνεται²³⁴ το διατακτικό των αποφάσεων ΜΠρΑθ 1554/2002²³⁵, ΜΠρΑθ 9486/2001²³⁶ και ΜΠρΑθ 9485/2001²³⁷ με το οποίο το δικαστήριο απαγορεύει στο ΠΠ/ΙΤΕ να χορηγήσει στους καθ' ων νέο όνομα χώρου που θα αποτελεί καθ' οιονδήποτε τρόπο απομίμηση ή παραποίηση του επιδίκου domain name. Με άλλα λόγια, με την εν λόγω κρίση του το δικαστήριο διατάζει το ΠΠ/ΙΤΕ να διενεργήσει προληπτικό έλεγχο, γεγονός που δεν μπορεί να θεμελιωθεί στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για τα domain names το οποίο εξάλλου βασίζεται στην αρχή της χρονικής προτεραιότητας.

3. Αναφορικά με το αίτημα για πλήρη ικανοποίηση, ήτοι για τη μεταβίβαση του domain name, πρέπει να σημειωθεί ότι μόνο δύο φορές ως τώρα έχει θεραπευτεί και μάλιστα σε διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων²³⁸, σε αποφάσεις που γι' αυτόν

απόφασης από το *Marínio*, ό.π. Η υποβολή παρόμοιας δήλωσης προβλέπεται και στη νομοθεσία που διέπει την εκχώρηση ονομάτων χώρου στην Αυστραλία. Βλ. *Stecher*, ό.π., σελ. 30.

²³⁰ Βλ. ενδεικτικά ΜΠρΑθ 5567/2001, ό.π., ΜΠρΑθ 1689/1999, σε Τουντόπουλο και Χατζόπουλο, ό.π., σελ. 200, ΜΠρΑθ 9485/2000, ό.π. και ΜΠρΑθ 9486/2001, ό.π. στις οποίες το δικαστήριο διατάζει την δημοσίευσή τους στο τύπο. Διαφορετικά έκρινε το δικαστήριο στην ΜΠρΑθ 10292/2001, ό.π., στην οποία, σε αντίθεση με τις προαναφερθείσες αποφάσεις, επέτρεψε στην αιτούσα να την δημοσιεύσει στο site της.

²³¹ Άρθρο 22 παρ. 4 εδ. β' ν. 146/1914: Προκειμένου περί αγωγής επί παραλείψει, εγειρομένης επί τη βάσει του παρόντος νόμου, δύναται το δικαστήριο εν τη απόφασί του να δώσει την άδειαν εις τον νικώντα όπως δημοσιεύσει εντός ωρισμένης προθεσμίας, το διατακτικόν της αποφάσεως δαπάνη του ηττηθέντος. Βλ. ενδεικτικά ΜΠρΑθ 5567/2001, ό.π., ΜΠρΑθ 1689/1999, σε Τουντόπουλο και Χατζόπουλο, ό.π., σελ. 200, ΜΠρΑθ 9485/2000, ό.π. και ΜΠρΑθ 9486/2001, ό.π.

²³² Βλ. *Θ. Λιακόπουλο*, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, 2000, σελ. 126, *Καράκωστα*, ό.π., σελ. 35 και *Ιγγλεζάκη*, ό.π., σελ. 1116.

²³³ Άρθρ. 30 ν. 2239/1994.

²³⁴ Βλ. *Άνθιμο*, ό.π., σελ. 254.

²³⁵ Ό.π.

²³⁶ Ό.π.

²³⁷ Ό.π.

²³⁸ Βλ. ΜΠρΑθ 10292/2001, ό.π. και ΜΠρΑθ 1554/2002, ό.π.

ακριβώς το λόγο θεωρούνται εξαιρετικά ριζοσπαστικές, τη στιγμή που προβάλλονται αντιρρήσεις για τη μεταβίβαση του domain name με δικαστική απόφαση ακόμα και στα πλαίσια της τακτικής διαδικασίας. Εντούτοις, η απόφαση για τη μεταβίβαση του domain name θα έπρεπε να προτιμάται ως η πλέον κατάλληλη λύση για την αντιμετώπιση διαφορών για ονόματα χώρου, γιατί ακόμα και αν ο ενάγων ή ο αιτών – σε διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων - δικαιωθεί στα πλαίσια ενός δικαστικού αγώνα, τίποτε δεν αποκλείει οποιοσδήποτε άλλος να προλάβει να υποβάλει αίτηση εκχώρησης του επίδικου domain name για λογαριασμό του, με αποτέλεσμα ο νικήσας διάδικος να έχει μια δικαστική απόφαση που αναγνωρίζει (ή πιθανολογεί) το δικαίωμά του στο όνομα χώρου αλλά κανέναν τρόπο να πετύχει την εκχώρησή του. Η αξία των επιχειρημάτων που απορρίπτουν το αίτημα για μεταβίβαση του ονόματος χώρου αποδυναμώνεται με δεδομένο ότι αφενός το εν λόγω αίτημα προβλέπεται ρητά τόσο στους Ενιαίους Κανόνες Επίλυσης Διαφορών της ICANN όσο και στους Κανόνες Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφορών .eu²³⁹ και αφετέρου, πράγματι αυτό το αίτημα ικανοποιείται στην πλειονότητα των θετικών αποφάσεων που εκδίδονται από Επιτροπές Επίλυσης που εφαρμόζουν την UDRP, σε ποσοστό που μάλιστα αγγίζει το 90%²⁴⁰.

4. Από όσους τάσσονται κατά της μεταβίβασης του domain name υποστηρίζεται ότι ο κάτοχος του ονόματος χώρου δεν μπορεί να υποχρεωθεί να συμπράξει στη βελτίωση της κατάστασης του αντιδίκου του²⁴¹. Επιπλέον, με ένα επιχείρημα που δεν έχει πλέον πρακτική αξία, καθώς σύμφωνα με την εν ισχύ απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. τα domain names μπορούν να μεταβιβάζονται, η ΜΠρΑθ 7218/2001²⁴², η οποία εφάρμοσε την απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. Νοεμβρίου 1998 που τότε απαγόρευε τη μεταβίβασή τους, αποφάνθηκε ως εξής: *«απορριπτέο κρίνεται και το αίτημα να υποχρεωθούν το δεύτερο και η τέταρτη των καθ' ων (το ΙΠ/ΙΤΕ και η Ε.Ε.Τ.Τ. αντίστοιχα) να εγγράψουν προσωρινά ως δικαιούχο του ονόματος περιοχής (domain name) p.gr την αιτούσα εφόσον για την κτήση του δικαιώματος χρήσεως του domain name απαιτείται η τήρηση της διαγραφόμενης από την Νοεμβρίου 1998 απόφασης την Ε.Ε.Τ.Τ.»*, άποψη που επικρίθηκε καθώς δεν μπορεί βάσιμα να

²³⁹ Βλ. παρακάτω υπό Β α και β.

²⁴⁰ Βλ. *Καράκωστα*, ό.π., σελ. 36.

²⁴¹ Βλ. *Άνθιμο*, Ζητήματα από την προσβολή διακριτικών γνωρισμάτων στο Διαδίκτυο, (Παρατηρήσεις επί της υπ' αριθμ. 1554/2002 απόφασης ΜΠρΑθ), ΕπισκΕΔ 2002, σελ. 307.

²⁴² Βλ. *Καράκωστα*, ό.π.

υποστηριχθεί ότι τα δικαστήρια εμποδίζονται να διαπλάσσουν έννομες σχέσεις δεσμευόμενα από την απόφαση μιας ανεξάρτητης διοικητικής αρχής²⁴³. Εξάλλου, έχει υποστηριχθεί πως για να συντελεστεί στις υπό εξέταση διαφορές η αποκατάσταση της προηγούμενης κατάστασης που ο ΑΚ προβλέπει στο άρθρο 297 εδ. β' ως εναλλακτική λύση της χρηματικής αποζημίωσης και τα πράγματα να εξελιχθούν με τον τρόπο που θα εξελίσσονταν αν έλειπε το ζημιογόνο γεγονός, θα πρέπει να διαταχτεί η μεταβίβαση του domain name. Τέλος, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το domain name συνιστά το περιελθόν (άρθρ. 734, 736 και 904 ΑΚ) το οποίο θα πρέπει να αποδοθεί μέσω της μεταβίβασής του στον ενάγοντα (ή αιτούντα)²⁴⁴.

5. Παρά τη διάταξη του άρθρου 692 παρ. 4 που προβλέπει ότι:

«Τα ασφαλιστικά μέτρα δεν πρέπει να συνίστανται στην ικανοποίηση του δικαιώματος του οποίου ζητείται η εξασφάλιση ή η διατήρηση»

και στην οποία βρίσκουν έρεισμα οι αντιρρήσεις για μεταβίβαση του domain name όταν πρόκειται για διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων²⁴⁵, υποστηρίζεται ότι το δικαστήριο νομιμοποιείται να μη εφαρμόσει την εν λόγω διάταξη στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα συμφέροντα που διακυβεύονται είναι πολύ μεγαλύτερης αξίας από αυτά του καθ' ου και τα οποία με καμία άλλη λύση δεν μπορούν να προστατευθούν. Η πρόταση αυτή δεν μπορεί να ευσταθήσει στην περίπτωση που ο καθ' ου χρησιμοποιεί domain name παραπλήσιο του διακριτικού γνωρίσματος του αιτούντα, αλλά θα μπορεί βάσιμα να υποστηριχθεί αν ο καθ' ου με την εκχώρηση του ονόματος χώρου, αποβλέπει στην παρεμπόδιση του αιτούντα από τη χρήση του επίδικου domain name. Εξάλλου, διαλαμβάνεται πως η μεταβίβαση του domain name στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δεν συνιστά ούτε οριστική και γι' αυτό ούτε πλήρη ικανοποίηση²⁴⁶, ενώ θεωρείται πως πρόκειται για πλήρη ικανοποίηση αν η

²⁴³ Βλ. Χατζόπουλο, ό.π., σελ. 359.

²⁴⁴ Ό.π.

²⁴⁵ Βλ. Καρακώστα, ΝοΒ 2003, σελ. 695 όπου υποστηρίζει ότι «... Άλλωστε η απόφαση δεν παραχωρεί στον αιτούντα το domain name, ώστε να προβληματίζει η ορθότητά της λόγω της 692 παρ. 4 ΚΠολΔ, αλλά ως αμυντικό μέτρο διατάσσει τους καθ' ων να παύσουν στο μέλλον να χρησιμοποιούν τις παράνομες διαδικτυακές διευθύνσεις».

²⁴⁶ Βλ. Χατζόπουλο, ό.π. και Καρακώστα, Δίκαιο & Internet, σελ. 35 υποσημ. 73ι, στην οποία, με αφορμή την ΜΠρΑθ 10292/2001 υποστηρίζει ότι «θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι σε περιπτώσεις προσβολής απόλυτων δικαιωμάτων, όπως της προσωπικότητας, δεν υπάρχει πλήρης ικανοποίησή του (του δικαιώματος του αιτούντος), όταν τίθεται προσωρινά σε λειτουργία μια έννομη σχέση χωρίς όμως να δημιουργείται μια αμετάκλητη κατάσταση που να ματαιώνει το σκοπό της κύριας δίκης».

παροχή που επιδιώκεται είναι εκπληρωτέα εφάπαξ και ότι αντιθέτως αυτό δεν ισχύει όταν πρόκειται για διαρκείς έννομες σχέσεις²⁴⁷.

Δ. Παθητική Νομιμοποίηση ΙΠ/ΙΤΕ και ISPs

1. Αναφορικά με το ΙΠ/ΙΤΕ, δηλαδή τον φορέα που πραγματοποιεί τις καταχωρίσεις των domain names για λογαριασμό της Ε.Ε.Τ.Τ. και με αφορμή αυτόν ακριβώς το ρόλο του, έχουν διατυπωθεί δύο θέσεις για την ευθύνη του σε διαφορές που προκύπτουν εξαιτίας της σύγκρουσης domain names με διακριτικά γνωρίσματα. Σύμφωνα με την πρώτη από αυτές, το ΙΠ/ΙΤΕ φέρει ευθύνη άμεσου συνεργού (άρθρο 46 παρ. 1 περίπτ. β' ΠΚ) καθώς «*παρέχει άμεση συνδρομή στον κάτοχο του domain name, ο οποίος προσβάλλει ξένο διακριτικό γνώρισμα ή σήμα, και μάλιστα κατά την εκτέλεση της κύριας πράξης, ήτοι κατά την καταχώριση του domain name*»²⁴⁸. Κατά την ίδια άποψη, η ευθύνη του ΙΠ/ΙΤΕ μπορεί διαζευκτικά να θεμελιωθεί στο άρθρ. 10 παρ. 4 ν. 146/1914 και τότε η ευθύνη θα είναι αντικειμενική, χωρίς δηλαδή να μπορεί να εξαρτηθεί από ενδεχόμενη συνδρομή υπαιτιότητας²⁴⁹.

2. Οι υποστηρικτές της δεύτερης άποψης είναι πιο επιφυλακτικοί κατά την απόδοση ευθυνών στο ΙΠ/ΙΤΕ και η θέση αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι το εν λόγω Ινστιτούτο δεν είναι δυνατόν να ευθύνεται για κάτι που δεν του έχει ανατεθεί, γιατί, όπως έχει ήδη αναλυθεί, πριν την εκχώρηση ονομάτων χώρου δεν πραγματοποιεί προληπτικό έλεγχο. Κατά συνέπεια, ευθύνη του ΙΠ/ΙΤΕ θα μπορεί να στοιχειοθετηθεί μόνο για παρανομίες που γνώριζαν ή που ήταν προφανείς²⁵⁰. Εντούτοις, όπως έχει κριθεί και νομολογιακά, επειδή σε κάθε περίπτωση «*απαιτείται η τεχνική παρέμβαση του ΙΤΕ*», είτε για να αποκλειστεί η χρήση του αμφισβητούμενου domain name είτε για να αποδώσει τη χρήση του στο δικαιούχο, θεωρείται σκόπιμο να είναι διάδικο μέρος σε ενδεχόμενη δίκη, δηλαδή υποστηρίζεται ότι πρέπει το ΙΠ/ΙΤΕ να νομιμοποιείται παθητικά, προκειμένου «να δεσμεύεται από

²⁴⁷ Βλ. Χατζόπουλο, ό.π. και Καρακώστα, ό.π.

²⁴⁸ Βλ. Ιγγλεζάκη, ό.π., σελ. 1115.

²⁴⁹ Βλ. Καρακώστα, ΝοΒ 2003, ό.π.

²⁵⁰ Βλ. Χατζόπουλο, ΧρΙΔ 2001, σελ. 746.

την απόφαση που θα εκδοθεί ... χωρίς, ωστόσο να είναι απαραίτητη η απειλή κυρώσεων εναντίον του»²⁵¹.

3. Και για το ζήτημα της ευθύνης των παρόχων υπηρεσιών Διαδικτύου έχουν διατυπωθεί αντικρουόμενες απόψεις, με αυτή που προτείνει την εις ολόκληρο ευθύνη τους με τον δικαιούχο του domain name να προέρχεται και πάλι από τον Ιγγλεζάκη²⁵². Αντίθετα κρίθηκε στην ΜΠρΘεσ 8198/2001, θέση που δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι ISPs δεν έχουν εξοπλιστεί με το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο ώστε να είναι σε θέση να διενεργούν προληπτικό έλεγχο, ενώ επιπλέον η παθητική νομιμοποίηση του ΠΙ/ΙΤΕ αρκεί για την εκτέλεση της απόφασης²⁵³.

Ε. Δωσιδικία - Εφαρμοστέο Δίκαιο

1. Σε διαφορές που αφορούν σε ονόματα χώρου δεν είναι πάντα εύκολο να προσδιοριστεί το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο. Το πρόβλημα αυτό προβάλλει πιο καθαρά με αφορμή την παρεχόμενη πλέον δυνατότητα εκχώρησης ονομάτων χώρου με κατάληξη .gr ακόμα και σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δεν έχουν την κατοικία ή την έδρα τους αντίστοιχα στην Ελλάδα, σύμφωνα με την ισχύουσα απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ., η οποία δημιουργεί περαιτέρω προβληματισμούς σχετικά με τη νομική θεμελίωση της τοπικής αρμοδιότητας των ελληνικών δικαστηρίων σε διαφορές που προκύπτουν για domain names με TLD .gr, καθώς τα άρθρ. 22 παρ. 1 (δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου) και 25 παρ. 2 ΚΠολΔ (από όπου προκύπτει ότι τα νομικά πρόσωπα δωσιδικούν στην έδρα τους) μπορούν να αναγνωρίσουν τοπική αρμοδιότητα στα ελληνικά δικαστήρια μόνο αν ο εναγόμενος έχει την έδρα ή την κατοικία του στην Ελλάδα. Για όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις επιχειρείται να δοθεί λύση σχετικά με το ποιο είναι το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο μέσω της

²⁵¹ Βλ. ΜΠρΠατρ 868/2001, ό.π., ΜΠρΑθ 5911/2002, ό.π. και ΠΠρΑθ 3359/2003, ό.π. στις οποίες επαναλαμβάνονται τα ως άνω με την ίδια διατύπωση. Υπέρ της ίδιας άποψης και ο Άνθιμος, ΕπισκΕΔ 2001, σελ. 248 επ.

²⁵² Ό.π.

²⁵³ Βλ. Άνθιμος, ό.π., σελ. 252.

εφαρμογής είτε του άρθρ. 35 ΚΠολΔ είτε του άρθρ. 5 παρ. 3 Κανονισμού των Βρυξελλών (κανονισμού 44/2001)²⁵⁴.

2. Το άρθρ. 35 ΚΠολΔ ορίζει τα ακόλουθα:

«Διαφορές από αξιόποινη πράξη μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχει τελεστεί η αξιόποινη πράξη, ακόμη και αν η απαίτηση στρέφεται εναντίον προσώπου που δεν έχει ποινική ευθύνη».

Από την ως άνω διάταξη συνάγεται ότι η εφαρμογή της είναι δυνατή μόνο εφόσον από την εκχώρηση του ονόματος χώρου μπορεί να στοιχειοθετηθεί ποινική ευθύνη σύμφωνα είτε με το ν. 146/1914²⁵⁵ είτε με το ν. 2239/1994²⁵⁶. Περαιτέρω, το βασικό πρόβλημα που αναφύεται αφορά στην εξεύρεση του *τόπου τέλεσης της πράξης*, ο τρόπος προσδιορισμού του οποίου δεν είναι αυτονόητος εξαιτίας της παγκοσμιοποιημένης φύσης του Διαδικτύου που δεν επιτρέπει τον περιορισμό του εντός κρατικών συνόρων. Προς την κατεύθυνση της επίλυσης του προαναφερθέντος προβλήματος γίνεται επίκληση του άρθρου 16 ΠΚ το οποίο ως τόπο τέλεσης ενός εγκλήματος ορίζει και τον τόπο στον οποίο επήλθε ή σύμφωνα με την πρόθεση του δράστη έπρεπε να επέλθει το αξιόποινο αποτέλεσμα²⁵⁷. Το γεγονός όμως ότι ένα site είναι προσβάσιμο από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου, έχει ως αποτέλεσμα η εμβέλεια του ορισμού του τόπου τέλεσης της πράξης να διευρύνεται υπέρμετρα και ο περιορισμός του αποκλειστικά και μόνο στον τόπο ο οποίος καλύπτεται από δόλο α' βαθμού του δράστη να εμφανίζεται επιβεβλημένος²⁵⁸.

3. Σύμφωνα με το άρθρ. 5 παρ. 3 Κανονισμού των Βρυξελλών

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος: ...

²⁵⁴ Βλ. *Ανθιμο*, σε ΕπισκεΔ, ό.π., σελ. 611 επ., του *ιδίου* σε ΕΝΟΒΕ, σελ. 84, *Παπακωνσταντίνου*, ό.π., σελ. 403 επ. και *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 93 επ.

²⁵⁵ Άρθρο 4.

²⁵⁶ Άρθρο 28.

²⁵⁷ Άρθρ. 16 ΠΚ Τόπος τέλεσης της πράξης: Τόπος τέλεσης της πράξης θεωρείται ο τόπος όπου ο υπαίτιος διέπραξε ολικά ή μερικά την αξιόποινη ενέργεια ή παράλειψη, καθώς και ο τόπος όπου επήλθε ή, σε περίπτωση απόπειρας, έπρεπε σύμφωνα με την πρόθεση του υπαιτίου να επέλθει το αξιόποινο αποτέλεσμα.

²⁵⁸ Βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 96.

3. *ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός».*

Με την εν λόγω ρύθμιση, της οποίας η εφαρμογή εξασφαλίζεται από το γεγονός ότι οι διαφορές οι σχετικές με τα domain names είναι κατά βάση αδικοπρακτικές, διευρύνεται και πάλι η έννοια του τόπου τέλεσης της πράξης επιτρέποντας την «εναγωγή του κατόχου του επίμαχου ονόματος Διαδικτύου σε ολόκληρη την οικουμένη»²⁵⁹. Για το λόγο προτείνεται ο περιορισμός της κατά τόπον αρμοδιότητας βάσει της σχετικής αγοράς και των προσώπων στα οποία απευθύνεται το site σύμφωνα με την πρόθεση του κατόχου του²⁶⁰.

4. Το εφαρμοστέο δίκαιο εξευρίσκεται από το άρθρο 26 ΑΚ το οποίο ορίζει ότι για τις ενοχές από αδίκημα εφαρμόζεται το δίκαιο της πολιτείας όπου διαπράχθηκε το αδίκημα. Ως τόπος διάπραξης του αδικήματος νοείται τόσο αυτός όπου έλαβε χώρα το ζημιογόνο γεγονός όσο και αυτός όπου εκδηλώθηκε η ζημία²⁶¹. Η δεύτερη λύση επιλέγεται σε περιπτώσεις αθέμιτου ανταγωνισμού στις οποίες το δίκαιο που εφαρμόζεται είναι αυτό της χώρας όπου ο ανταγωνισμός παράγει τα αποτελέσματά του²⁶².

²⁵⁹ Βλ. *Ανθιμο*, ό.π., σελ. 612.

²⁶⁰ Βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 96 επ. Έχει επίσης, υποστηριχθεί (*Παπακωνσταντίνου*, ό.π.) ότι ως κριτήριο για την κατά τόπο αρμοδιότητα των δικαστηρίων μπορεί να λειτουργήσει η γλώσσα στην οποία είναι γραμμένο το site και ότι εν τέλει ο δικαιούχος του domain name τελεί αδικήματα σε τόσες χώρες όσες είναι οι επίσημες γλώσσες του site. Αυτή η λύση ίσως να μπορεί να εφαρμοστεί όταν το site είναι γραμμένο για παράδειγμα στα ουγγρικά αλλά είναι αμφίβολο αν προσφέρει λύση σε περίπτωση που μια γλώσσα ομιλείται σε περισσότερες χώρες.

²⁶¹ Βλ. *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 98 και *Ανθιμο*, Προστασία Διακριτικών Γνωρισμάτων στον Κυβερνοχώρο, ΕπισκΕΔ 1999, σελ. 1055. Το άρθρο 42 του Αστικού Κώδικα της Πορτογαλίας ορίζει ως εφαρμοστέο το δίκαιο της χώρας όπου έγινε το ζημιογόνο γεγονός (lex loci delicti). Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται ότι εάν ο δράστης μπορεί να τιμωρηθεί σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας όπου εκδηλώθηκε η ζημία, αλλά όχι σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας όπου έγινε η ζημιογόνος πράξη, τότε εφαρμόζεται το πρώτο από αυτά. Βλ. *Stecher*, ό.π., σελ. 166.

²⁶² Βλ. *Marín*, σε ΕΕμπΔ, ό.π., σελ. 150. Το ίδιο γίνεται δεκτό και στο αυστριακό δίκαιο, βλ. *Stecher*, ό.π., σελ. 35.

V. Εξωδικαστική Επίλυση Διαφορών

A. Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP)

1. Στα πλαίσια ενός δικαστικού αγώνα είναι δυνατόν να αξιωθεί από το ΠΙ/ΙΤΕ η απενεργοποίηση μόνο ονομάτων χώρου με TLD .gr, καθώς το Ινστιτούτο είναι αρμόδιο μόνο για την εκχώρηση domain name υπό αυτό το TLD. Βεβαίως, δεν αποκλείεται να προκύψουν και διαφορές που να αφορούν σε άλλα TLDs, οπότε η αξίωση για την απενεργοποίησή τους θα στρέφεται κατά των φορέων που είναι υπεύθυνοι για την καταχώρισή τους. Παραδείγματα τέτοιων διαφορών σε .com έχει ήδη να προσφέρει η ελληνική νομολογία²⁶³. Για να εκτελεστεί όμως, μια απόφαση που αφορά σε domain name για την εκχώρηση του οποίου δεν είναι υπεύθυνο το ΠΙ/ΙΤΕ αλλά ένας φορέας που βρίσκεται στην αλλοδαπή, θα πρέπει επιπλέον, η απόφαση του ελληνικού δικαστηρίου να κηρυχθεί εκτελεστή σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας στην οποία θα γίνει η εκτέλεση, εν προκειμένω για τις διαφορές σε .com σύμφωνα με το δίκαιο των Η.Π.Α. Επειδή μια τόσο χρονοβόρα διαδικασία δεν προσιδιάζει στους ταχείς ρυθμούς του Διαδικτύου²⁶⁴, θεωρήθηκε σκόπιμη η εκπόνηση από την ICANN αφενός της Ενιαίας Πολιτικής Επίλυσης Διαφορών Ονομάτων Χώρου [Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP)], η οποία τέθηκε σε ισχύ την 26 Αυγούστου 1999 και αφετέρου των Κανόνων Ενιαίας Πολιτικής Επίλυσης Διαφορών Ονομάτων Χώρου [Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (Rules)] και οι οποίοι τέθηκαν σε ισχύ την 24 Οκτωβρίου 1999. Η ICANN έχει αναθέσει σε τέσσερις οργανισμούς²⁶⁵ την επίλυση των διαφορών βάσει της UDRP: α) Asian Domain Name Dispute Resolution Center

²⁶³ Βλ. ΜΠρΘεσ 858/2001, ό.π., ΠολΠρΘεσ 14638/2001, ό.π., στην οποία η αντιδικία αφορούσε στο domain name www.vildiridis.com, ΜΠρΑθ 10292/2001, ό.π., για το www.devletoglou.com και ΜΠρΣύρ 978/2002, ό.π., για το www.mykonosdivecenter.com.

²⁶⁴ *Ανθιμος*, Εξωδικαστική Επίλυση Διαφορών επί Ονομάτων Διαδικτύου (Η ενιαία πολιτική επίλυσης διαφορών της ICANN), Αρμ 2001, σελ. 1584.

²⁶⁵ Το e-Resolution, με έδρα στο Μόντρεαλ, έχει πάψει από το 2001 να βρίσκεται μεταξύ αυτών των οργανισμών.

(ADNDRC)²⁶⁶, β) The International Institute for Conflict Prevention and Resolution, που βρίσκεται στη Νέα Υόρκη²⁶⁷, γ) World Intellectual Property Organization (WIPO)²⁶⁸ στη Γενεύη και δ) The National Arbitration Forum (NAF)²⁶⁹ που βρίσκεται στη Μινεάπολη (Minneapolis) των Η.Π.Α. Ο καταγγέλλων μπορεί ελεύθερα να επιλέξει σε ποιον από τους τέσσερις θα στραφεί.

2. Η UDRP διαπνέεται από την προσπάθεια η επίλυση της διαφοράς να επιτυγχάνεται σε όσο το δυνατόν πιο σύντομο χρονικό διάστημα και γι' αυτό το λόγο καταφεύγει σε μεθόδους που μικρή σχέση έχουν με τις ως τώρα γνωστές νομικές διαδικασίες. Επί παραδείγματι ολόκληρη η διαδικασία διενεργείται ηλεκτρονικά χωρίς προσωπική επαφή²⁷⁰ και ολοκληρώνεται το πολύ σε εξήντα (60) ημέρες. Η δε υπαγωγή στην εν λόγω διαδικασία είναι υποχρεωτική²⁷¹ και γι' αυτό προβλέπεται σχετική ρήτρα κατά τη σύναψη της σύμβασης για την καταχώριση ενός ονόματος χώρου²⁷². Όσον αφορά το αίτημα του καταγγέλλοντος μπορεί να διαλέξει ανάμεσα σε δύο: τη διαγραφή του domain name ή τη μεταβίβασή του²⁷³. Δυνατότητα για αξίωση αποζημίωσης δεν παρέχεται.

3. Για να ξεκινήσει η διαδικασία απαιτείται να υποβληθεί καταγγελία σε έναν από τους προαναφερθέντες οργανισμούς, να καταβληθεί το σχετικό τέλος και να κοινοποιηθεί η καταγγελία στον καθ' ου. Από τη στιγμή της κοινοποίησης ο καθ' ου διαθέτει είκοσι ημέρες²⁷⁴ για να απαντήσει στο νομικό μέρος της καταγγελίας αλλά και για να δηλώσει αν δέχεται την υποβολή της διαφοράς σε μονομελή επιτροπή – αν

²⁶⁶ Βλ. το site του <http://www.adndrc.org/adndrc/index.html>. Το ADNDRC λειτουργεί σε τρεις πόλεις: στο Πεκίνο (China International Economic and Trade Arbitration Commission), στο Χονγκ-Κονγκ (Hong Kong International Arbitration Centre) και στη Σεούλ (Korean Internet Address Dispute Resolution Committee).

²⁶⁷ Βλ. <http://www.cpradr.org/>.

²⁶⁸ Βλ. <http://www.wipo.int/amc/en/index.html>.

²⁶⁹ Βλ. <http://domains.adrforum.com/>.

²⁷⁰ Ακόμα και οι τηλεδιασκέψεις επιτρέπονται μόνο ως ιδιαιτέρως εξαιρετικό μέτρο (Άρθρο 13 Rules).

²⁷¹ Άρθρο 4α UDRP: you are required to submit to a mandatory administrative proceeding.

²⁷² Άρθρο 1 UDRP. Αμφίβολης νομιμότητας είναι η πρόβλεψη ότι από τη ρήτρα αυτή θα δεσμεύονται και όσοι καταχώρισαν ονόματα χώρου πριν από τη θέση σε ισχύ της UDRP. Βλ. σχετικά *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 47, υποσημ. 81.

²⁷³ Άρθρο 4i UDRP.

²⁷⁴ Χρονικό περιθώριο που επικρίνεται ως εξαιρετικά σύντομο. Βλ. σχετικά *Τουντόπουλο και Χατζόπουλο*, ό.π., σελ. 50.

αυτή ήταν η πρόταση του καταγγέλλοντα – ή αν επιθυμεί τριμελή επιτροπή, οπότε αναλαμβάνει και τα μισά έξοδα. Το μέλος σε μονομελή επιτροπή (panelist) επιλέγεται ελεύθερα από τον οργανισμό, ενώ αν πρόκειται για τριμελή επιτροπή το ένα μέλος το ορίζει ο οργανισμός και τα άλλα δύο τα επιλέγει από λίστα με τρεις υποψηφίους που υποβάλλει καθένας από τους διαδίκους. Σε κάθε περίπτωση οι panelists προέρχονται από σχετικό κατάλογο που τηρεί ο οργανισμός²⁷⁵ και από τη στιγμή του διορισμού τους διαθέτουν δεκατέσσερις ημέρες για να εκδώσουν απόφαση²⁷⁶. Η απόφαση εκτελείται αφού περάσουν δέκα εργάσιμες ημέρες από την έκδοσή της και στο διάστημα αυτό ο καθ' ου μπορεί να φέρει την εκδίκαση της διαφοράς ενώπιον δικαστηρίων με αποτέλεσμα την αναστολή της εκτέλεσής της²⁷⁷.

4. Διαφορές που εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο της UDRP είναι αποκλειστικά και μόνο αυτές που προκύπτουν μεταξύ *σηματούχων* και δικαιούχων ονομάτων χώρου σε .com, .net, .org, .cat., .tel, .aero, .biz, .coop, .info, .jobs, .mobi, .museum, .name, .pro, και .travel²⁷⁸ και που αφορούν σε καταχρηστική καταχώριση και χρήση ονόματος Διαδικτύου. Συγκεκριμένα, ο καταγγέλλων θα πρέπει να επικαλεστεί και να αποδείξει σωρευτικά τα ακόλουθα: α) το domain name του καθ' ου ταυτίζεται ή μοιάζει με κίνδυνο δημιουργίας σύγχυσης με το σήμα στο οποίο ο καταγγέλλων έχει δικαίωμα, β) ο καθ' ου δεν έχει δικαιώματα ή νόμιμα συμφέροντα αναφορικά με το domain name και γ) η καταχώριση και η χρήση του domain name γίνεται με κακή πίστη²⁷⁹. Έτσι, γίνεται αντιληπτό ότι η UDRP αποβλέπει στην αντιμετώπιση των φαινομένων κυβερνοσφετερισμού και μάλιστα μόνο αυτών που ανακύπτουν σε σχέση με σήματα χωρίς να γίνεται καμία απολύτως πρόβλεψη για άλλα διακριτικά γνωρίσματα. Περαιτέρω, η UDRP αναφέρει ενδεικτικά ποιες περιπτώσεις θεωρεί ότι αποδεικνύουν καταχώριση και χρήση με κακή πίστη: α) περιστάσεις από τις οποίες αποδεικνύεται ότι το domain name καταχωρήθηκε ή αποκτήθηκε με σκοπό την πώληση, εκμίσθωση ή άλλη μεταφορά του στο δικαιούχο του αντίστοιχου σήματος ή σε ανταγωνιστή του έναντι ανταλλάγματος που υπερβαίνει το κόστος για την απόκτησή του, ή β) ο καθ' ου καταχώρισε το domain

²⁷⁵ Άρθρα 3, 5 και 6 Rules.

²⁷⁶ Άρθρο 15b Rules.

²⁷⁷ Άρθρο 10k UDRP.

²⁷⁸ Βλ. www.wipo.int/amc/en/domains/gtld/index.html όπου με την εξαίρεση των πέντε πρώτων gTLD, για όλα τα υπόλοιπα προβλέπονται και ειδικές διαδικασίες για την επίλυση ενδεχόμενων διαφορών.

²⁷⁹ Άρθρο 4a UDRP.

name για να εμποδίσει τον σηματούχο από το να το αποκτήσει, με την προϋπόθεση ότι και στο παρελθόν είχε επιδοθεί σε παρόμοια συμπεριφορά, ή γ) η καταχώριση του domain name έγινε κυρίως για την παρεμπόδιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας ανταγωνιστή, ή δ) ο καθ' ου χρησιμοποίησε το domain name προκειμένου να προσελκύσει χρήστες του Διαδικτύου στο site του ή σε άλλη on-line τοποθεσία δημιουργώντας σύγχυση με το σήμα του καταγγέλλοντος όσον αφορά την πηγή, την χρηματοδότηση, τη σχέση του site ή της άλλης on-line τοποθεσίας ή του προϊόντος ή της υπηρεσίας που προσφέρονται από τον καθ' ου.

5. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου, για τον προσδιορισμό του οποίου δεν γίνεται κάποια πρόβλεψη στην UDRP. Αντιθέτως, προβλέπεται ότι οι panelists νομιμοποιούνται να καταφύγουν σε όποια νομοθεσία και νομικές αρχές θεωρούν ότι πρέπει να εφαρμοστούν²⁸⁰. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μη αποτρέπεται η έκδοση αντιφατικών αποφάσεων και το πιο σημαντικό, να μη μπορεί να διασφαλιστεί η βασική αρχή της ασφάλειας δικαίου.

6. Ο χαρακτήρας της διαδικασίας της UDRP είναι δύσκολο να προσδιοριστεί γιατί παρουσιάζει γνωρίσματα που δεν εμπίπτουν στη διαιτησία, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι δεν βασίζεται σε αμοιβαία συμφωνία των μερών αλλά επιβάλλεται μονομερώς και μάλιστα επειδή ο καθ' ου έχει δεσμευτεί σε αυτή μέσω μίας σύμβασης που συνήψε με τρίτον (το φορέα καταχώρισης)²⁸¹.

B. Εναλλακτική Επίλυση Διαφορών για

Domain Names στον TLD .eu

1. Κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρ. 23 παρ. 1 Καν. 874/2004 που ανέθεσε στον μητρώο την επιλογή των φορέων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών που αφορούν σε ονόματα χώρου με κατάληξη .eu, το Eurid όρισε ως αρμόδιο το Δικαστήριο Διαιτησίας της Τσεχίας το οποίο βρίσκεται στην Πράγα²⁸². Οι ομοιότητες

²⁸⁰ Άρθρο 15a Rules.

²⁸¹ Βλ. Τουντόπουλο και Χατζόπουλο, ό.π., σελ. 48.

²⁸² Βλ. <http://www.adreu.eurid.eu/>. Το εν λόγω δικαστήριο είναι προσαρτημένο στο Οικονομικό Επιμελητήριο και στο Γεωργικό Επιμελητήριο της Δημοκρατίας της Τσεχίας και συνιστά έναν μη

της ως άνω διαμορφωθείσας εξωδικαστικής διαδικασίας με την αντίστοιχη της UDRP είναι αρκετές, γεγονός που αποδίδεται στη συνειδητή επιλογή του Ευρωπαϊού νομοθέτη²⁸³ να χρησιμοποιήσει ως πρότυπο την Ενιαία Πολιτική Επίλυσης Διαφορών της ICANN. Εντούτοις, και σε αντίθεση με την ταχεία έκδοση απόφασης στα πλαίσια της UDRP, η διάρκεια της διαδικασίας για το .eu ανέρχεται κατά μέσο όρο σε δύο-τρεις μήνες, αφού ενδεικτικά, ακόμα και οι προθεσμίες τόσο για την υποβολή απάντησης από τον καθ' ου²⁸⁴ όσο και για την έκδοση της απόφασης από την Επιτροπή²⁸⁵, και για την κίνηση δικαστικής διαδικασίας πριν την εκτέλεση της απόφασης²⁸⁶ είναι διευρυμένες και έχουν οριστεί σε τριάντα εργάσιμες ημέρες, σε ένα μήνα και τριάντα ημερολογιακές ημέρες αντίστοιχα.

2. Όπως και στη UDRP, η αίτηση καταχώρισης ονόματος χώρου με TLD .eu περιλαμβάνει και τη δέσμευση του αιτούντα ότι *«θα τηρήσει όλους τους όρους και τις προϋποθέσεις καταχώρισης συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας εναλλακτικής επίλυσης διαφορών που προβλέπεται στο κεφάλαιο IV»*²⁸⁷, με αποτέλεσμα από τη στιγμή που υποβάλλεται καταγγελία εναντίον του ενώπιον του Δικαστηρίου Διαιτησίας της Τσεχίας, η συμμετοχή του στην ΕΕΔ να καθίσταται υποχρεωτική²⁸⁸. Η διαδικασία στην ΕΕΔ είναι επίσης ηλεκτρονική²⁸⁹ με μια διαφορά: στην εξαιρετική περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή κρίνει ότι απαιτείται προσωπική ακρόαση μέσω τηλεδιάσκεψης και δεν συμφωνούν και τα δύο μέρη στη χρήση τέτοιας τεχνολογίας, η ακρόαση θα γίνει προσωπικά σε τοποθεσία που η Επιτροπή θα

κερδοσκοπικό οργανισμό ο οποίος ιδρύθηκε το 1949. Στις 12 Απριλίου 2005, το Δικαστήριο Διαιτησίας της Τσεχίας διορίστηκε από το EURid ως το υπεύθυνο όργανο για να προσφέρει την εναλλακτική επίλυση των διαφορών (ΕΕΔ) (alternative dispute resolution (ADR)) όσον αφορά διαφορές που σχετίζονται με τα ονόματα χώρου με κατάληξη .eu.

²⁸³ Αιτιολογικές σκέψεις υπ' αριθμ. 16 και 17 Καν. 874/2004.

²⁸⁴ Παρ. B3 (a) Κανόνων Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφορών .eu (στο εξής Καν. ΕΕΔ) διαθέσιμοι στο http://www.adreu.eurid.eu/adr/adr_rules/index.php.

²⁸⁵ Παρ. B12 (b) Καν. ΕΕΔ.

²⁸⁶ Άρθρο 22 παρ. 13 Καν. 874/2004. Προφανώς δεν αποκλείεται η δυνατότητα των μερών αντί της προσφυγής στο Δικαστήριο Διαιτησίας της Τσεχίας να προτιμήσουν να προσφύγουν στα δικαστήρια (άρθρο 21 παρ. 1 Καν. 874/2004).

²⁸⁷ Άρθρο 3 δ Καν. 874/2004.

²⁸⁸ Άρθρο 22 παρ. 2 Καν. 874/2004 και παρ. A 4 (c) Καν. ΕΕΔ

²⁸⁹ Η παρ. B9 Καν. ΕΕΔ επαναλαμβάνει της αντίστοιχη της UDRP.

ορίσει²⁹⁰. Σε ό,τι αφορά τα μέλη της Επιτροπής και τη συμμετοχή των μερών στο κόστος της στην περίπτωση κατά την οποία το αίτημα για την τριμελή της σύνθεση προήλθε από τον καθ' ου, ισχύει ό,τι και επί της UDRP με την επιπλέον παρεχόμενη δυνατότητα στα μέρη να υποδείξουν ως μέλη σε τριμελή Επιτροπή και υποψηφίους που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο του φορέα υπηρεσιών επίλυσης της διαφοράς²⁹¹.

3. Οι Καν. ΕΕΔ καινοτομούν και μέσω μιας γενικής διατύπωσης που αναφέρεται σε «ονόματα σε σχέση με τα οποία αναγνωρίζονται ή καθιερώνονται δικαιώματα από το εθνικό δίκαιο ενός κράτους μέλους ή/και από το κοινοτικό δίκαιο»²⁹² προσφέρουν πιο ευρεία προστασία από τις καταχρηστικές καταχωρίσεις ονομάτων χώρου σε σχέση με την UDRP, της οποίας το πεδίο περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στις συγκρούσεις domain names με σήματα.

4. Ο Καν. 874/2004 παρέχει τη δυνατότητα υποβολής καταγγελίας κατά του Μητρώου για την προσβολή απόφασής του που αντίκειται είτε στον ίδιο τον κανονισμό είτε στον Καν. 733/2002²⁹³. Εν προκειμένω το αίτημα του καταγγέλλοντος θα είναι η ακύρωση της απόφασης²⁹⁴.

5. Σε σχέση με το νομικό μέρος της καταγγελίας, κατά βάση επαναλαμβάνονται όσα ορίζονται στη UDRP. Σε καταγγελία που στρέφεται κατά δικαιούχου domain name, ο καταγγέλλων πρέπει να επικαλεστεί και να αποδείξει ότι α) το domain name του καθ' ου ταυτίζεται ή μοιάζει με κίνδυνο δημιουργίας σύγχυσης με το όνομα στο οποίο ο καταγγέλλων έχει δικαίωμα, και είτε ότι β) ο καθ' ου δεν έχει δικαιώματα ή νόμιμα συμφέροντα αναφορικά με το domain name ή ότι γ) η καταχώριση και η χρήση του domain name γίνεται με κακή πίστη²⁹⁵. Η περιγραφή

²⁹⁰ Παρ. B7 Συμπληρωματικών Κανόνων ΕΕΔ διαθέσιμων σε www.adreu.eurid.eu/adr/adr_rules/index.php.

²⁹¹ Παρ. B1 (b) (4), B3 (b) (4) και B4 Καν. ΕΕΔ.

²⁹² Παρ. B1 (b) (8) Καν. ΕΕΔ και άρθρ. 21 παρ. 1 Καν. 874/2004.

²⁹³ Άρθρο 22 παρ. 1 στοιχ. β και παρ. 11 Καν. 874/2004. Βλ. και απόφαση ΕΕΔ 02726 *FAUSTO LIMITED, ADR Manager vs EURid*.

²⁹⁴ Παρ. B11 (b) Καν. ΕΕΔ. Αν η καταγγελία στρέφεται κατά του δικαιούχου ονόματος χώρου το αίτημα θα είναι είτε η μεταβίβασή του στον καταγγέλλοντα είτε η ακύρωσή του (άρθρο 21 παρ. 11 Καν. 874/2004 και παρ. 11 (c) Καν. ΕΕΔ).

²⁹⁵ Παρ. B11 (d) Καν. ΕΕΔ. Η διαφορά σε σχέση με την αντίστοιχη ρύθμιση της UDRP έγκειται στο γεγονός πως στα πλαίσια την ΕΕΔ .eu δεν απαιτείται σωρευτικά να αποδειχθούν η κακή πίστη και η έλλειψη νόμιμου δικαιώματος επί του domain name. Αρκεί η απόδειξη ενός εκ των δύο. (Η απόδειξη

των περιστάσεων που μπορούν να αποδείξουν τη συνδρομή της κακής πίστης διαφοροποιείται έναντι της UDRP μόνο σε μερικά σημεία²⁹⁶.

6. Για το εφαρμοστέο δίκαιο οι Συμπληρωματικοί Κανόνες ΕΕΔ ορίζουν²⁹⁷ ότι εκτός των δύο κανονισμών (733/2002 και 874/2004) και των Κανόνων και Συμπληρωματικών Κανόνων ΕΕΔ, μπορεί να τύχει εφαρμογής οποιαδήποτε άλλη ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ.

της ταύτισης ή ομοιότητας μεταξύ του ονόματος στο οποίο έχει δικαίωμα ο καταγγέλλων και του domain name απαιτείται και σε αυτήν τη διαδικασία.) Βλ. ενδεικτικά και υπ' αριθμ. 02123 απόφαση ΕΕΔ .eu (*UNIBAIL HOLDING SA, Raphaël Moreno v OVIDIO LIMITED, OVIDIO UNIBAIL OVIDIO LIMITED*) στην οποία για τη μεταβίβαση του domain name ο panelist αρκέστηκε στην απόδειξη της ταύτισης και της απουσίας του έννομου συμφέροντος παρ' όλο που δεν αποδείχθηκε η συνδρομή της κακής πίστης.

²⁹⁶ Συγκεκριμένα, διαφορά παρατηρείται στη δεύτερη περίπτωση: «2. το όνομα τομέα καταχωρίστηκε προκειμένου να αποτραπεί ο κάτοχος του εν λόγω ονόματος για το οποίο έχει αναγνωριστεί ή θεσπιστεί δικαίωμα δυνάμει της εθνικής ή και της κοινοτικής νομοθεσίας, ή ο δημόσιος φορέας, να μετατρέψει το εν λόγω όνομα σε αντίστοιχο όνομα τομέα, υπό την προϋπόθεση ότι: (i) ο Καθ' ου η Αίτηση ασχολήθηκε γενικά με τη συγκεκριμένη συμπεριφορά, ή (ii) το όνομα τομέα δεν χρησιμοποιήθηκε με τον ανάλογο τρόπο για δύο τουλάχιστον έτη από την ημερομηνία καταχώρισης, ή (iii) υπάρχουν περιστάσεις όπου, κατά το χρόνο έναρξης της διαδικασίας ΕΕΔ, ο Καθ' ου η Αίτηση έχει δηλώσει την πρόθεσή του να χρησιμοποιήσει με σχετικό τρόπο το όνομα τομέα για το οποίο έχει αναγνωριστεί ή θεσπιστεί δικαίωμα δυνάμει της εθνικής ή και της κοινοτικής νομοθεσίας, ή το οποίο συμπίπτει με το όνομα δημοσίου φορέα, αλλά παραλείπει να το πράξει στο διάστημα των έξι μηνών που έπονται μετά από την ημερομηνία έναρξης της Διαδικασίας ΕΕΔ» ενώ επιπλέον, έχει προστεθεί και μια πέμπτη περίπτωση: «5. το όνομα τομέα που έχει καταχωριστεί είναι όνομα προσώπου για το οποίο δεν υπάρχει αποδεδειγμένη σχέση μεταξύ του Καθ' ου η Αίτηση και του ονόματος τομέα που έχει καταχωριστεί», άρθρο 22 παρ. 1 στοιχ. β Καν. 874/2004 και παρ. B12 (f) Καν. ΕΕΔ.

²⁹⁷ Παρ. A1 (a).

Γ. Διαιτησία στην Ελλάδα

Πριν καν προλάβει να ενεργοποιηθεί το π.δ. 388/2002²⁹⁸ που παρέσχε τη δυνατότητα στα μέρη μιας διαφοράς η οποία αφορά σε όνομα χώρου με κατάληξη .gr να την επιλύσουν ενώπιον διαιτητικού δικαστηρίου, καταργήθηκε με το άρθρο 70 παρ. 2 ν. 3431/2006. Σύμφωνα με το εν λόγω π.δ., η προσφυγή στο διαιτητικό δικαστήριο, το οποίο θα ήταν μόνιμο και θα εντασσόταν στη λειτουργία της Ε.Ε.Τ.Τ., και σε αντίθεση με τα διεθνή πρότυπα, θα ήταν προαιρετική και θα βασιζόταν στη συμφωνία και των δύο μερών.

²⁹⁸ «Καθορισμός των διαφορών που μπορούν να υπαχθούν στη μόνιμη διαιτησία της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και οργάνωση της διαιτησίας αυτής», ΦΕΚ Α' 335/31.12.2002.

Αντί επιλόγου

Για την αντιμετώπιση των διαφορών που ανακύπτουν μεταξύ ονομάτων χώρου και διακριτικών γνωρισμάτων ο εφαρμοστής του δικαίου προσπαθεί να συμβιβάσει δύο αντίθετες αρχές: από τη μία την αρχή της παγκοσμιότητας που χαρακτηρίζει το Διαδίκτυο εν γένει και που επιτρέπει ένα site γραμμένο στα ελληνικά να είναι προσιτό από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου, και από την άλλη την αρχή της εδαφικότητας που διατρέχει το δίκαιο των διακριτικών γνωρισμάτων και που ορίζει ότι ένα διακριτικό γνώρισμα μπορεί να προστατευτεί μόνο μέσα στα σύνορα του κράτους που αποκτήθηκε και μάλιστα σύμφωνα με την προβλεπόμενη από αυτό το κράτος νομοθεσία²⁹⁹. Αν ο δικαιούχος θέλει το διακριτικό του γνώρισμα να προστατεύεται σε περισσότερες χώρες θα πρέπει να επιδιώξει την αναγνώρισή του σύμφωνα με το δίκαιο κάθε μίας χώρας. Με άλλα λόγια, ο εφαρμοστής του δικαίου αποπειράται να ρυθμίσει ζητήματα αναγνώρισης και χρήσης διακριτικών γνωρισμάτων εφαρμόζοντας εθνικούς κανόνες σε ένα μέσο του οποίου το βασικότερο από όλα τα χαρακτηριστικά είναι πως δεν μπορεί να οριοθετηθεί. Βεβαίως έχουν γίνει προσπάθειες υπέρβασης του σκόπελου της αρχής της εδαφικότητας μέσω της υπογραφής διεθνών συμβάσεων (π.χ. Διεθνής Σύμβαση των Παρισίων, Συμφωνία TRIPs) και σε κοινοτικό επίπεδο μέσω της καθιέρωσης του κοινοτικού σήματος (Καν. 40/1994). Εντούτοις το πρόβλημα εξακολουθεί να υφίσταται.

Από την άλλη, η επίλυση των ζητημάτων μέσω της UDRP δημιουργεί ποικίλους προβληματισμούς τόσο αναφορικά με το εφαρμοστέο δίκαιο όσο και με την πάση θυσία έκδοση απόφασης στο συντομότερο δυνατό χρόνο που καταργεί την προσωπική ακρόαση, συμπιέζει τις προθεσμίες και ως εκ τούτου εγείρει προβληματισμούς. Μένει να διαπιστωθεί αν η νεότευκτη διαδικασία της ΕΕΔ για το .eu θα είναι πιο αποτελεσματική και σε θέση να προσφέρει ουσιαστικές λύσεις.

²⁹⁹ Βλ. Ρόκα, ό.π., σελ. 13.

Βιβλιογραφία

- *Αλεξανδρίδου Ε.*, Το Δίκαιο του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, Ελληνικό και Κοινοτικό, 2004.
- *Ανθιμος Α.*, Καταχώρηση ονομάτων χώρου (DOMAIN NAMES) στην Ελλάδα- Προβλήματα και προοπτικές σε ΕΝΟΒΕ Ψηφιακή Τεχνολογία και Δίκαιο, 2004.
- *Ανθιμος Α.*, Εισαγωγή στην προβληματική του Domain Name, ΔΕΕ 1999, σελ. 815 επ.
- *Ανθιμος Α.*, Προστασία σήματος στο διαδίκτυο, ΧρΙΔ 2002, σελ. 832 επ.
- *Ανθιμο Α.*, Προστασία Διακριτικών Γνωρισμάτων στον Κυβερνοχώρο, Μερικές σκέψεις σχετικά με την ένταξη του domain name στην ελληνική έννομη τάξη, με αφορμή την απόφαση 637/1999 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Σύρου, ΕπισκΕΔ 1999, σελ. 1046 επ.
- *Ανθιμος Α.*, Η διασφάλιση των διακριτικών γνωρισμάτων στο Διαδίκτυο – Ο κίνδυνος από τα domain names, ΕπισκΕΔ 2000, σελ. 588 επ.
- *Ανθιμος Α.*, Προστασία διακριτικών γνωρισμάτων έναντι προσβολών που προέρχονται από ονόματα Διαδικτύου (domain names) (Παρατηρήσεις επί των υπ' αριθμ. 7569/1997 και 8198/2001 ΜΠρΘεσ αποφάσεων) ΕπισκΕΔ 2001, σελ. 245 επ.
- *Ανθιμος Α.*, Εξωδικαστική Επίλυση Διαφορών επί Ονομάτων Διαδικτύου (Η ενιαία πολιτική επίλυσης διαφορών της ICANN), Αρμ 2001, σελ. 1584.
- *Ανθιμο Α.*, Ζητήματα από την προσβολή διακριτικών γνωρισμάτων στο Διαδίκτυο, (Παρατηρήσεις επί της υπ' αριθμ. 1554/2002 απόφασης ΜΠρΑθ), ΕπισκΕΔ 2002, σελ. 307
- *Αντωνόπουλος Β. Γ.*, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, 2005.
- *Αντωνόπουλος Μ.*, Τα ονόματα περιοχής στο Internet και τα εμπορικά σήματα, ΝοΒ 1999, σελ. 1689 επ.
- *Γεωργιάδης Απ.*, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2002.
- *Γεωργιάδης Απ.*, Εμπράγματο Δίκαιο Ι, 1991.
- *Γουλτίδης Χρ.*, ECDL 4, Γρήγορα και απλά, 2004.
- *Δωρής Φ.*, Εισαγωγή στο Ιδιωτικό Δίκαιο, Τ. Β1, 1991.
- *Ιγγλεζάκης Ι.*, Η προστασία των Ολυμπιακών Συμβόλων και Σημάτων στο Διαδίκτυο, Παρατηρήσεις επί της υπ' αριθμ. 9485/2000 απόφασης ΜΠρΑθ, ΕπισκΕΔ 2000, σελ. 1109 επ.
- *Καλαματιανού Φ.*, Στα δίχτυα της διαδικτυακής επικοινωνίας (Παρατηρήσεις επί της 868/2001 απόφασης ΜΠρΠατρ), ΔΕΕ 2001, σελ. 715 επ.

- *Καράκωστας Ι.*, Το δίκαιο του Internet (Νομική αντιμετώπιση του διαδικτύου), ΝοΒ 1998, σελ. 1172 επ.
- *Καράκωστας Ι.*, Παρατηρήσεις επί της 5911/2002 απόφασης ΜΠρΑθ, ΝοΒ 2003, σελ. 693 επ.
- *Καράκωστας Ι.*, Δίκαιο & Internet, 2003.
- *Κεφάλας Χ.*, Εισαγωγή στο Ιδιωτικό Δίκαιο, Τ. α, 2003.
- *Λιακόπουλος Θ.*, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, 2000.
- *Μάλαμας Φ.*, Παρατηρήσεις στην ΜΠρΑθ 1250/2000, ΔΕΕ, 2001, 493 επ.
- *Μάλαμας Φ.*, Η Φορολόγηση του Domain Name, ΔΕΕ 2001, σελ. 1215 επ.
- *Μαρίνος Μ.-Θ.*, Παρατηρήσεις επί της υπ' αριθμ. 637/1999 απόφασης του ΜΠρΣύρ, ΕΕμπΔ 2000, σελ. 146 επ.
- *Μαρίνος Μ.-Θ.*, Παρατηρήσεις επί της υπ' αριθμ. 496/2000 απόφασης του ΜΠρΛασ, ΧρΙΔ 2001, σελ. 80 επ.
- *Ξουραφά Χρ.*, Το domain name και οι προϋποθέσεις αναγωγής του σε διακριτικό γνώρισμα, 2006.
- *Παπακωνσταντίνου Ε.*, Νομικά Θέματα Πληροφορικής, 2006.
- *Παπαντωνίου Ν.*, Γενικές Αρχές του Αστικού Δικαίου, Τ. α, 1978.
- *Παπαστερίου Δ.*, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου Ι α, 1994.
- *Παραράς Π.*, Σύνταγμα και Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, 2001.
- *Περάκης Ε.*, Γενικό Μέρος του Εμπορικού Δικαίου, 2000.
- *Ρόκας Ν.*, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, 2004.
- *Ρόκας Ν.*, Δίκαιον Σημάτων, 1978.
- *Σιδηρόπουλος Θ.*, Το δίκαιο του Διαδικτύου, 2003.
- *Τουντόπουλος Β. και Χατζόπουλος Β.*, Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο, 2001.
- *Τουντόπουλος Β.*, Παρατηρήσεις στην απόφαση του ΜΠρΑθ 10292/2001, ΧρΙΔ 2002, σελ. 356 επ.
- *Τουντόπουλος Β.*, Παρατηρήσεις επί της υπ' αριθμ. 637/1999 απόφασης ΜΠρΣύρ, ΔΕΕ 1999, σελ. 1276 επ.
- *Φουντεδάκης Τ.*, Η σύγκρουση των διακριτικών γνωρισμάτων, 2003.
- *Χατζόπουλος Β.*, Εκχώρηση ηλεκτρονικών διευθύνσεων στο επίπεδο «.gr», ή ο χορός των παρανόμων, ΧρΙΔ 2002, σελ. 841 επ.

- *Χατζόπουλος Β.*, Παρατηρήσεις επί της υπ' αριθμ. 7218/2001 απόφασης ΜΠρΑθ, ΧρΙΔ 2001, σελ. 744 επ.
- *Χατζόπουλος Β.*, Παρατηρήσεις επί της υπ' αριθμ. 10292/2001 απόφασης ΜΠρΑθ, ΧρΙΔ 2002, σελ. 356 επ.
- *Χριστοδούλου Κ.*, Ουσιαστικού και Δικονομικού Δικαίου ιδιαιτερότητες του καθεστώτος των ηλεκτρονικών δικτύων, Δίκη 35, 2004, σελ. 417 επ.
- *Kendall D. L.*, The Domain Name Game: Applying Trademark Law to an Internet Tug of War, Computer Law Review and Technology Journal, fall 1999, σελ. 1 επ.
- *Ida Madieha Azmi*, Domain Names and Cyberspace: the Application of Old Norms to New Problems, Interantiona IJournal of Law and Information Technology, Vol. 8 No 2, Oxford University Press 2000, σελ. 193 επ.
- *Schiavetta S. and Komaitis K.*, ICANN's Role in Controlling Information on the Internet, 18th BILETA Conference: Controlling Information in the Online Environment, April 2003.
- *Stecher M. W.*, Webvertising, Unfair Competition and Trademarks on the Internet, 1999.